

VIII. volebné obdobie

23. schôdza

16. marca 1990

STENOGRAFICKÁ SPRÁVA O SCHÔDZI SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY

Otázky poslancov

Návrh skupiny poslancov SNR na ústavný zákon Slovenskej národnej rady o počte poslancov SNR, o znení sľubu poslancov národných výborov, Slovenskej národnej rady a členov vlády Slovenskej republiky a o volebnom období Slovenskej národnej rady

Informácia prvého podpredsedu Slovenskej národnej rady J. Budaja o legislatívnych pripravách zriadenia Slovenskej komisie pre životné prostredie

Návrh skupiny poslancov SNR na zákon Slovenskej národnej rady o voľbách do Slovenskej národnej rady

Návrh na zmeny v zložení orgánov Slovenskej národnej rady

Odpovede členov vlády SR na otázky poslancov

Správa o činnosti Predsedníctva SNR za obdobie od 1. marca do 16. marca 1990

Rozprava k iným otázkam

Bratislava, marec 1990

S t e n o g r a f i c k á s p r á v a
o 23. schôdzi Slovenskej národnej rady,
konanej 16. marca 1990

23. schôdza Slovenskej národnej rady

P r í t o m n í :

Predseda Slovenskej národnej rady Rudolf S c h u s -
t e r , prvý podpredseda Slovenskej národnej rady Ján B u -
d a j , podpredsedovia Slovenskej národnej rady Jozef Š i -
r o t ě ě k , Ján M a j e r , Gábor Z á n s l ó s , Jan -
ka B i a ě e j o v á .

Členovia vlády Slovenskej republiky:

predseda vlády Milan Č i ě , podpredseda vlády Vladimír
O n d r u š , podpredseda vlády Alexander V a r g a ,
minister financií, cien a miezd Michal K o v á ě , minis -
ter výstavby a stavebníctva Ivan Š t e i s , minister
školy, mládeže a telesnej výchovy Ladislav K o š ě a ,
minister priemyslu Ján D u c k ý , minister poľnohuspo -
dárstva a výživy Miroslav B e l a n s k ý , minister
lesného a vodného hospodárstva a drevospracujúceho prie -
myslu Ivan V e s e l ý , ministerka vlády Mária K o -
l a ě í k o v á , minister predseda Výboru ľudovej kon -
troly Silvester M i n a r o v i ě .

Predseda Najvyššieho súdu SR Karol P l a n k .

Vedúci ústredných orgánov štátnej správy SR.

142 poslancov podľa listiny o prítomnosti.

Stenografická správa
o 23. schôdzi Slovenskej národnej rady
konanej 16. marca 1990

/Začiatok schôdze o 9,30 hodine./

Podpredseda G. Zázlóg:

**Vážené poslankyne,
vážení poslanci,
vážení hostia,**

otváram rokovanie 23. schôdze Slovenskej národnej rady, na ktorej vás všetkých vítam.

Schádzame sa znovu po dvoch týždňoch, aby sme prerokovali ďalšie legislatívne návrhy a iné aktuálne otázky. Súčasná doba kladie na prácu zákonodarných zborov zvýšené nároky. Aj v nastávajúcom období sa budú naše schôdze konať častejšie. Najbližšia schôdza Slovenskej národnej rady bude 30. marca. V nadväznosti na prerokovanie štátneho rozpočtu federácie vo Federálnom zhromaždení prerokujeme na nej návrh rozpočtu Slovenskej republiky na rok 1990 i ďalšie návrhy zákonov.

Vítam na našom rokovaní predsedu vlády Slovenskej republiky pána akademika Milana Čiča, členov vlády Slovenskej republiky a hosti nášho rokovania.

Zisťujem, že na dnešnom rokovaní je prítomných 139 poslancov Slovenskej národnej rady, takže podľa článku 109 ústavného zákona o československej federácii je Slovenská národná rada schopná sa uznávať.

Predsedníctvo Slovenskej národnej rady odporúča program schôdze, ktorý máte rozdáný, upraviť tak, že v rámci tretieho bodu odznie informácia prvého podpredsedu SNR pána Budaja o legislatívnej príprave zriadenia Slovenskej komisie pre životné prostredie.

Má niekto z vás návrh na zmenu alebo doplnenie predloženého návrhu programu?

Poslanec J. Dubníček:

Cancel by som požiadal o doplnenie programu o ďalší bod: Rozprava k iným otázkam.

Podpredseda G. Zászlón:

Vzhľadom na to, že tu odznel návrh pána poslanca Dubníčka, dávam hlasovať osobitne o tomto návrhu.

/Poslanci z pléna žiadali, aby poslanec Dubníček konkrétne formuloval, čo by malo byť predmetom osobitnej rozpravy./

Poslanec J. Dubníček:

Je celá plejáda uzávierých politických skutočností, ku ktorým treba zaujať stanovisko. V tomto smere by mala byť navrhovaná rozprava zameraná.

Podpredseda G. Zászlón:

Pán Dubníček má zrejme na mysli politickú rozpravu, aby sa nato nezahŕňovala do otázok poslancov.

Prosim, kto je za návrh poslanca Dubníčka, nech zdvihne ruku!

/Hlasovanie./

Ďakujem.

Je niekto proti?

/Nikto./

Zdržal sa niekto hlasovania?

/41 poslancov sa zdržalo hlasovania./

Konštatujem, že návrhu pána poslanca Dušnička sa vyhovie.

Teraz dávam hlasovať o upravenom návrhu programu, ako som ho navrhol.

Kto je za upravený návrh programu, nech zdvihne ruku!

/Hlasovanie./

Ďakujem. Je to evidentná väčšina, preto nebudeme hlasovať ďalej.

Zisťujem, že sme program dnešnej schôdze schválili.

P r v ý m bodom programu sú

otázky poslancov.

Pýtam sa, vážené poslankyne, vážení poslanci, či po využití možnosti konzultácie otázok s členmi vlády pred našou schôdzou má ešte niekto z vás otázky na členov vlády Slovenskej republiky, ktoré chce predniesť na tomto rokovaní.

Prosim, aby ste prípadné otázky formulovali vecne, so stručnou obsahovou podstatou a jasnou otázkou. Prosim poslancov, aby pristúpili k ročníckemu pultu, predstavili sa a uviedli volebný obvod.

Ako prvý sa s otázkou prihlásil pán poslanec Jozef Hübel. Prosim, aby predniesol otázku.

Poslanec J. Hübel:

Zastupujem volebný obvod 142 Spišská Nová Ves.

Vážené pani poslankyne,
vážení páni poslanci,
vážení hostia,

dňa 22. februára t.r. bola parafovaná dohoda československej a sovietskej expertnej komisie o odchode sovietskych vojsk z Československa. Následne bola táto dohoda podpísaná pánom prezidentom v Moskve. S poľutovaním však musíme konštatovať, že sa vyskytujú prípady nedodržania prijatého harmonogramu odsunu zo strany sovietskych jednotiek. Vlaky pripravené na transfer zostávajú stáť v nakladacích staniciach i niekoľko dní, čo spôsobuje spomaľovanie obehu vozového parku, narušuje grafiky železničnej dopravy. Dôkazy o tom priniesla i československá televízia.

Občania Slovenskej republiky nie sú dostatočne informovaní o harmonograme odsunu zo Slovenska. V tlači sa sporadicky vyskytujú kusé správy, ako tomu bolo napríklad vo včerajšej Pravde, o odsune sovietskych vojsk z oblasti Zvolena. Žiadalo by sa, aby Ministerstvo vnútra a živorného prostredia Slovenskej republiky takúto informáciu zabezpečilo, ak už nie v tlači, tak aspoň tým okresným národným výborom, cez ktoré transfer najmä po vlastnej osi bude zabezpečovaný. Tie by potom mohli informovať príslušné miestne národné výbory v okrese. Informácia by sa mala týkať i čisu a miesta rutných presťahov, aby nevznikali rôzne dohady a fámy, ako napr. z nášho regionu Spiša, kde sa na niekoľko dní medzi Spišským štvrtkom a Levočou za-

stavila kolóna pohyblivých rádiolokačných staníc, ktoré s najväčšou pravdepodobnosťou riadili presun týchto vojsk. Keby naši občania takéto informácie mali, určite by odpadli i pochybnosti, ktoré tento odchod naprievádzajú.

V mojej druhej pripomienke by som sa chcel dotknúť oblasti, v ktorej sa bez zásadného riešenia už dlhšie pociťujú ťažkosti. Ide o materiálové zabezpečovanie obnovujúcich sa súkromných remesiel. Domnievam sa, že ministerstvo obchodu by malo vhodnou formou a pravidelne oboznamovať národné výbory o chýbajúcich výrobkoch na vnútornom trhu, ale i o náhradných súčiastkach napr. na motorové vozidlá a rôzne domáce spotrebiče, aby nabádalo a orientovalo týchto súkromníkov vyrábať hlavne nedostatkové výrobky a poskytovať nedostatkové služby. Ministerstvo obchodu by potom s Ministerstvom priemyslu Slovenskej republiky prípadne Českej republiky i ostatnými ministerstvami mali hľadať spôsoby, ako by sa časť ich výroby dostala z výrobných podnikov nimi riadených pre potreby súkromných remeselníkov, buď cestou odbytových organizácií alebo prostredníctvom vlastných predajní, ktoré by výrobné podniky mohli pre tento cieľ zriadiť. Odbytové organizácie by mali hľadať zdroje krytia takýchto potrieb i u zahraničných firiem s tým, že by výrobky remeselníkov spätne vykupovali s cieľom umiestniť ich na domácom alebo zahraničnom trhu. Pritom je dôležité nájsť taký spôsob ocenenia materiálu súkromníkom, ktorý by zabezpečoval príslušný zisk výrobným podnikom a cenové by tieto materiály boli prístupné aj súkromným remeselníkom.

Na túto oblasť nie sú v podnikovej sfére doteraz jednotné názory. Urýchleným zavedením takýchto opatrení by bolo možné relatívne v krátkom čase aspoň sčasti saturovať náš trh nedostatkovými tovarmi.

Ďakujem za pozornosť.

Podpredseda G. Zászlós:

Ďakujem panovi poslancovi Húbalovi. Dovoľte, vážené pani poslankyne, vážení páni poslanci, znovu vas požiadať, aby ste otázky formulovali stručne, vecne a adresne. Predchádzajúce vystúpenie sa tiež nedá kvalifikovať ako otázka. Budete mať priestor v rozprave na záver schôdze predniesť prípadné diskusné príspevky. Teraz žiadam pána poslanca Pauču, aby predniesol otázky.

Poslanec J. Paučo:

Vážený pán predseda,
vážené poslankyne a poslanci,

súčasná politická, ekonomická a hospodárska situácia v rodiacej sa demokratickej spoločnosti je poznačená mnohorakou škálou problémov, ktoré treba riešiť zásadovo, múdro a rýchlo. Mnohí snáď budete namietat - ako hovorí známe slovenské porekadlo, že "Praca chvatná, málo platená". No z hľadiska nutných politických a ekonomických premien, s cieľom utvoriť vhodné predpoklady nezvratnosti demokratickej cesty, ktorú sme nastúpili po 17. novembri minulého roku, je treba konkrétne konať viac a rýchlejšie, lebo i tu platí "Kto skôr dáva, dvakrát dáva". Tu mám na mysli chabu legislatívnu činnosť vlády ako i samostatného zákonodarného orgánu. Akoby sme vlastne na Slovensku ani nemali problémy. A tých je neúrekom - cez výstavbu, ekológiu, sociálnu politiku a ďalšie.

Nechcem podrobne analyzovať všetky právne a politické problémy, avšak nedá mi nespomenúť dodnes neriešené, životom a v praxi nastolované otázky kadrových obmen v štátnych, hospodárskych, rozpočtových a príspevkových organizáciách, a to i napriek prijatým zásadám vlády zo dňa 12.

marca. Ak dnes hovoríme o určitom stupni chaosu na tomto úseku, tak preto, že nie zástupcovia Verejnosti proti násiliu, ale vláda liknavým postupom zapríčinila živelnosť v organizáciach.

V súčasnej situácii potrebnú kodexnú právnu normu v žiadnom prípade nemôže nahradíť akási predchádzajúce rezortne odporúčanie. V tej súvislosti sa zo strany členov komunistickej strany vyskytujú rôzne poznámky, ba až obvinenia, že ak dochádza k výmene, tak len preto, že príslušný vedúci pracovník je komunista a vo väčšine sú to dobrí odborníci. Namietam. Ak sú odborníci, tak rozhodne v menšom. Veď pre čo inšie ako pre nízku odbornosť nomenklatúrnych riadiacich kádrov sme klesli tam, kde sme. I z tohto dôvodu treba tieto otázky aktuálne riešiť, a to s dôraznejšou pomocou predovšetkým ústredných orgánov, ktoré doteraz vo väčšine spia. Pýtam sa preto vlády, ako hodlá v rámci svojej kompetencie tento nadhodený problém riešiť, pretože jeho obidnenie má negatívny následok nielen v hospodárskej, ale aj v politickej situácii v našich organizáciach.

Ďalším nemenej dôležitým bodom je dočasný pobyt sovietskych vojsk na území Slovenskej republiky a na neho nadväzujúca reštitúcia všetkých škôd, ktoré boli spôsobené počas pobytu. Pokiaľ sa z dennej tlače dozvedáme, z českých krajov už pomaly odchádzajú, takmer jednotlivo, ale predsa. Nazdávam sa, že za účelom ich skorého odchodu z našej krajiny a zistenia spôsobených škôd treba, aby komplexné riešenie vecí zabezpečovala vláda Slovenskej republiky, a to tým, že vytvorí nezávislú komisiu z poslancov SNR a vlády.

Otázka druhá teda hovorí, ako na s touto neodkladnou záležitosťou vysporiada vláda SR, resp. či v tejto veci už začala konať.

Otázka tretia vyplýva tiež z jednej, v súčasnosti pertraktovanej záležitosti, a to je spravodlivé vysporiadanie majetku, ktorý komunistická strana užívala a užíva. Vychádzam totiž zo skutočnosti, že nie všetok majetok nadobudla zo svojho, resp. za členské príspevky. Podľa môjho názoru nebol vo väčšine prípadov nadobudnutý takým spôsobom, ktorý možno označiť za právny a po splnení príslušných zákonných podmienok. Ani tvrdenie získania majetku za členské neobstoí, ak dnes a po roku 1968 zo strany odišlo alebo muselo odísť mnoho členov a financie po nich strane zostali.

Pýtam sa, i to je nadobudnutie vlastníctva originálnym spôsobom? Na podklade stručne povedaného žiadam o odpoveď vlády Slovenskej republiky, ako sa aj s touto neodkladnou záležitosťou vysporiada, aby sme naozaj mohli úprimne konštatovať, že väčšci sme do demokracie vyštartovali z jednej čiary.

Legitimita politického hnutia Vreajnosť proti násillu je zrejmä. Z toho vyplýva i právo jej dominancie viesť tento zákonodarný orgán. Žiaľ, mnohí z rapidne sa znižujúceho počtu členov KSČ doteraz nepochopili realitu dnešných dní a myšlienkovu i fyzicky zotrúvajú na postoch, ktoré im vlastne už nepatria. Rozhodne ide aj o počty poslancov Slovenskej národnej rady. Ak je teda oprávnený záujem o zdravý chod nášho parlamentu, tak by bolo treba, aby z neho odišli ďalší. Nemalo by to byť nič divné ani nenormálne, ba ani čudné.

Vážené poslankyne a poslanci,

moja posledná otázka na vládu vyplýva z odpovede prvého podpredsedu vlády Slovenskej republiky na interpelá-

ciu z 21. schôdze Slovenskej národnej rady konanej 9. februára 1990. Nepoviem nič nové ak konštatujem, že takáto odpoveď sa hodi na obdobie pred 17. novembrom minulého roku a nie teraz. Všeobecnosť, neurčitosť, takmer bagatelizácia obzvlášť závažných problémov a najmä fakt, že niektoré tvrdenia vychádzajú z neoverených podkladov, sú charakteristické črty takejto odpovede.

Pre krátkosť času spomeniem aspoň jeden príklad. Nie je pravdou, že výstavba polikliniky v Žiari nad Hronom nemohla byť zaradená do plánu preto, že nemá schválený úvodný projekt. Projekt bol, je a preto žiadam vládu, aby jej zaradenie uskutočnila už v tomto roku. K tomu máme pripravené aj stavebné kapacity. Preto prosím vládu, aby regionu žiarskej kotliny venovala prioritnú pozornosť, pretože spoločnosť má morálne povinnosti voči tomu, koho vážne poškodila na ekológii a zdraví. Žiadam preto, aby na pôvodne uvedené otázky boli dané odpovede priame, vecné, konkrétne a časovo ohraničené. Len takto jasne formulované odpovede môžu priniesť očakávané riešenia všetkých daných problémov a tým aj upevniť dôveru medzi členmi vlády a poslancami Slovenskej národnej rady.

Ďakujem.

Podpredseda G. Záslzlóg:

Ďakujem pánovi poslancovi Pančovi. Prosím pana poslanca Miroslava Grečného, aby predniesol otázky.

Poslanec M. Grečný:

Volebný obvod Veľký Krtíš, za VPM.

Niekoľko viet vo forme pripomienky resp. podnetu vláde Slovenskej republiky k situácii v elektronickom a počítačovom priemysle u nás.

I keď podniky, o ktorých budem hovoriť ďalej, patria pod federálnu správu - dúfajme, že už nie nadiho - tieto podniky ležia na území Slovenska a zamestnávajú občanov Slovenskej republiky. Majú názov Tesla alebo Závody výpočtovej techniky. Ale ak sa súčasné podmienky pre ich činnosť nezmenia, tieto podniky vo väčšine prípadov stoja pred krachom, v lepšom prípade pred tzv. zvláštnym alebo konsolidačným režimom. Je to názor nielen môj, ale všetkých vedúcich pracovníkov, s ktorými som mal možnosť konzultovať. Mohli by sme sem zaradiť napríklad Teslu Pleštiny, Teslu Bratislava, ZVT Banská Bystrica, ZVT Námestovo a takmer všetky Tesly na južnom Slovensku, či už podniky alebo pobočné závody - vo Vrábľoch, Rimavskej Sobote, Dunajskej Strede, Veľkom Krtíši.

Ďĺžku normálnej existencie týchto podnikov možno odhadovať na niekoľko mesiacov. Nevieľ, či by sa medzi riaditeľmi našiel taký, ktorý by tvrdil, že prežijú úspešne rok alebo dva. Ak áno, budem iba rád.

O čo ide? Zhruba pred dvoma rokmi sa občanom umožnil bezcolný dovoz personálnych počítačov v snahe podporiť ich rozšírenie u nás i medzi obyvateľstvom. Snaha iste správna, nakoľko vtedy naše podniky neboli schopné vyrábať osobné počítače za cenu prijateľnú pre normálneho občana. No situácia sa odvtedy radikálne zmenila. Dnes existujú firmy, ktoré "na čierne" dovážajú počítače nielen pre občanov, ale najmä pre organizácie. Dobrá fungujú a prosperujú, pretože "obracujú" jednu nemeckú marku za 40 až 50 korún, ba i viac. Produkcia našich podnikov nejde na odbyt, výroba sa znižuje. Naše podniky upadajú a podporuje sa tým čierny trh a zvyšuje sa inflácia.

Nevieľ, či existuje v Európe ešte iná vláda, ktorá by si nechránila vlastný priemysel a naopak, by ho takto po-

chovávala. Pokiaľ viem, väčšina týchto vlád investovala do rozvoja elektroniky a počítačovej techniky obrovské dotácie a kapitál, a vyplátilo sa im to.

Aby som dlho nehovoril, predkladám vláde Slovenskej republiky podnet, aby navrhla opatrenia na ochranu nášho elektronického a počítačového priemyslu a navrhla opatrenia na jeho ďalší dynamický rozvoj tak, ako je tomu v iných vyspelých krajinách. Ak môžem, konkrétne by som odporúčal umožniť bezcolný dovoz elektronických súčiastok, nakoľko ich je fatálny nedostatok. Dovozy súčiastok by umožnili rozvoj štátneho i súkromného sektoru v tejto oblasti, teda v oblasti elektroniky. Naopak, urobiť ochrannárske opatrenia na dovoz finálnych elektronických výrobkov. Ďalej neobmedzovať, ale naopak, podporovať vývoz elektroniky do Sovietskeho zväzu. Výdavky na technický rozvoj plne zahrnúť do nákladov podnikov tak, aby sa nemuseli hradiť zo zisku, prípadne prijať ďalšie opatrenia na preferovanie výskumu a vývoja v oblasti elektroniky.

Ďakujem.

Podpredseda G. Zászlós:

Ďakujem pánovi poslancovi Grežnému. O slovo sa hlási pán poslanec Hausdorff, pripraví sa pán poslanec Bicko.

Poslanec J. Hausdorff:

Volebný obvod 51, Nové Mesto nad Vahom, za VPN.

Vážené Predsedníctvo SNR,
vážené poslankyne,
vážení poslanci,

v poslednom období sledujeme ako prebieha rekonštrukcia riadiacich štruktúr v hospodárskej sfére. Jej cieľom je nahradiť skompromitovaných alebo neschopných hospodárskych pracovníkov, ktorých väčšina sú členovia KSČ, novými kádrami. Kádrami, ktorých profesionalita, morálna a charakterová úroveň, podnikavosť a iniciatíva by boli zárukou čo najrýchlejšieho prechodu na hospodársky mechanizmus trhového typu. Prechodom bez zbytočných otrasov, ktoré by sa negatívne premietali najmä do sociálnych istôt pracujúcich.

V tejto súvislosti sa objavuje značné množstvo súbehov na obsadenie vyšších hospodárskych funkcií. Medzi kritériami, ktoré sa pre výber kandidátov stanovujú, na prvom mieste figuruje odbornosť. Akým spôsobom však požadujeme odbornosť preukázať? V značnom počte prípadov požadujeme vedeckú hodnotu I. alebo II. stupňa a 12 rokov praxe v riadiacej funkcii. V tejto súvislosti na pýtam, vieme akým spôsobom sa tieto hodnoty v minulosti získali? Vieme, že na získanie aspirantúry bol potrebný súhlas straníckej organizácie, prípadne okresného výboru strany, vieme, že na získanie vyšších hospodárskych funkcií bola potrebná nomenklatura okresných výborov strany. Z tohto pohľadu považujeme tieto kritériá za príliš prísne a požadujeme, aby kritériom odbornosti bolo skutočné posúdenie odborných schopností pred komisiami, prípadne posúdenie zo strany pracovných kolektívov.

Na druhej strane vieme, a nie je to žiadne tajomstvo, že pre prominentných členov komunistickej strany, často odborne neschopných, nebolo žiadnym problémom vedecké tituly získať, často dokonca pedagogické tituly na vysokých školách. V tejto súvislosti bolo možné badať dokonca určitý druh súťaživosti - kto viac a kto rýchlejšie. Tým však nechcem tvrdiť, že všetky vedecké tituly boli získané neoprávnene. V žiadnom prípade nie je mojou snahou požadovať, aby do vedúcich hospodárskych funkcií boli menovaní alebo volení pracovníci bez patričného vzdelania, aby napríklad sustružník robil riaditeľa oceľarne, aby bolo možné získať stredoškolské vzdelanie s maturitou za jeden rok a ľahko absolvovať vysokú školu. Tieto komunistické vymoženosti máme už za sebou a nemienime sa k nim vracáť.

Záverom teda odporúčam a obraciam sa s podnetom na ministra školstva, aby boli preverené väetky vysokoškolské tituly a vedecké tituly, u ktorých je podozrenie, že boli získané len z titulu straníckej príslušnosti.

Ďakujem za pozornosť.

Podpredseda G. Záslôg:

Ďakujem pánovi poslancovi Hausdorfovi. Slovo má pán poslanec Bicko, pripraví sa pán poslanec Dubničák.

Poslanec J. Bicko:

Som poslancom za VPN. Rusínska obrada, volebný obvod 112 Medzilaborce.

Vážená Slovenská národná rada,

mám otázku na predsedu vlády pána akademika Čiča. Otázka súvisí s materiálom Informácia o rusínsko-ukrajín-

skej národnosti v Slovenskej socialistickej republike, ktorý sa mi dostal do rúk. Podľa mňa materiál vznikol v príslušnom referáte vlády a je určený pre informáciu predsedu i členov vlády. Podľa mňa a Rusinov, ktorých zastupujem, materiál je skôr dezinformáciou. Pre ilustráciu môjho tvrdenia: v Slovenskej národnej rade je poslanec za Rusinov, 2 poslanci sa hlásia k ukrajinskej národnosti. Rusinsko-ukrajinská národnosť v SNR nie je zastúpená. Otázkou je, či taká národnosť vôbec existuje. Podotýkam, že národnosť je pojem, ktorý nevzniká len z roztopašnosti byrokratov vo forme nejakého legislatívneho rozhodnutia alebo vládneho nariadenia.

Mojou druhou otázkou je, aký program má vláda pre riešenie problému nevyhnutnej nezamestnanosti, ktoru iste spôsobí prechod nášho hospodárstva na trnový mechanizmus jeho riadenia. Táto otázka vzniká aj v mojom volebnom obvode, najmä však vzhľadom k tomu, že príslovečná úplná zamestnanosť v minulosti bola dosiahnutá umelo, len pre vyhovenie istému ideologickému postulátu, bez toho, aby zriadené podniky v mojom volebnom obvode fungovali ekonomicky zdôvodnene.

Žiadam o riešenie tejto otázky v predstihu, kým sa celá problematika nevyhrolí, čo by len potešilo stúpencov starých poriadkov.

Ďakujem pekne.

Podpredseda G. Zászlós:

Ďakujem pánovi poslancovi Bickovi. Ďalej sa o slovo prihlásil pan poslanec Dubniček.

Poslanec J. Dubničok:

Vážena Slovenská národná rada,

mam dve veľmi stručné otázky. Jedna je adresovaná panovi predsedovi vlády Slovenskej republiky akademikovi Čičovi. 13. marca sa konalo rokovanie v Budapešti, ktorého sa zúčastnil predseda českej vlády pan Pichard. Pytam sa, či bola o tejto misii informovaná slovenská vláda, či pozná a obsah rokovania a či je oboznámená s výsledkom rokovania?

Druhá otázka je na pana podpredsedu vlády Slovenskej republiky Vargu. Stále pociťujem veľký nedostatok novinového papiera. Tuto otázku sme riešili na niekoľkých rokovaníach za okruhlym stolom, aj za účasti predstaviteľov vlády. Do dnešného dňa nám nie je písomne oznámený dohodnutý výsledok týchto rokovaní. Zdvorile chcem požiadať pána podpredsedu, aby sme najneskôr do polovice budúceho týždňa dostali písomne oznámenie, koľko novinového papiera, ktorá politická strana resp. hnutie má k dispozícii, nakoľko je treba vstúpiť okamžite - a už je neskoro - do rokovania s tlačiarňami, pretože ideme zvyšovať náklad v dôsledku zvýšeného bilančného prídeltu papiera a pre takéto rokovanie nemáme podklad. Veľmi by som prosil túto požiadavku rešpektovať.

Ďakujem.

Podpredseda G. Zászlós:

Ďakujem panovi poslancovi Dubničkov. Žiadam teraz pána poslanca Hudcu z Bratislavy, aby položil otázku.

Poslanec J. Hudec /z Bratislavy/:

Vážené poslankyne,
vážení poslanci,

pred niekoľkými dňami som dostal veľmi smutný list od môjho priateľa - spisovateľa z mimobratislavského gymnázia. Tento stredoškolský učiteľ ma prinútil, aby som si overil situáciu na bratislavských školách. Z tohto titulu som formuloval štyri otázky, ktoré chcem položiť pánovi ministrovi školstva.

Tak ako na iných úsekoch nášho života, našej spoločnosti, či je to v ekonomike, v sociálnej oblasti alebo v politickom systéme, aj komunistická strana podporuje zmeny a opatrenia, ktoré vedú k cieľavedomej reforme, najmä ak sú vedené metódami, ktoré vylučujú zbytočné otrasy, vážne spoločenské kolízie a politické konflikty. Tento fakt sa odráža osobitne v kádrovej obnove školstva. Žiaľ, personálna obnova, či personálne skvalitnenie nie je vždy hlavným cieľom pri výmenách vedúcich funkcionárov škôl, o čom svedčí sústredenie sa na hodnotenie činnosti štátnych a stranických funkcionárov v preverovacích komisiách z roku 1970, ich pôsobenie v konsolidačnom období a činnosť pred a po 17. novembri minulého roku. Mám obavy, aby to vážne nenarušilo chod našej školy, aby nezačala nová vlna vybavovania si osobných účtov. To by nikomu neprosperovalo. Plne sa stavíme za stanovisko, aby škola, akademická pôda bola nepolitická, aby tam nevyvíjali činnosť žiadne politické strany a hnutia, aby sa na tejto pôde neohodnotila ich činnosť, príslušnosť k nim a aby to neslúžilo k ich diskriminácii. Krivdy treba napraviť, ale nie tak, aby k starým nedoliečeným ranám pribúdali nové.

Prvá otázka: pan minister školstva dal pokyn prijímať na učiteľské miesta na vysokých školách na základe konkur-

kov, čo je iste správne. Prítom si však vymedzil právo, že zloženie konkurzných komisií bude uchvaľovať sám, čo inak prislúcha rektorom vysokých škôl. Je potrebná takáto centralizácia?

Ďalej bol daný pokyn do každej komisie delegovať zástupcu VPN. Prečo iba z VPN? Nie je to preferencia jednej strany, hnutia pred inými? Pán minister ako vládny činiteľ, predstaviteľ vlády národného porozumenia by nemal preferovať stranu a hnutie, ktoré ho do vlády navrhlo. Mal by byť nadstranícky.

Po druhé: je pravda, že pán minister školstva, mládeže a telesnej výchovy dal pokyn, aby komunisti boli kádrovani a aby sa im zakázalo učiť na vysokých školách? Má slovenský národ toľko inteligencie, aby sa jej takto mechanicky zbavoval? Stane sa takáto prax bežnou? Je pravdou, že existujú interné kvoty, koľko percent komunistov má pôsobiť na vysokých školách?

Po tretie: už v minulom školskom roku boli školy usmernené, aby nehodnotili a nevykazovali stranickú príslušnosť uvádzanú v přihláškach na štúdium. Pýtam sa, ako sa bude postupovať v tomto roku?

Po štvrté: je pravda, že sa na ministerstve školstva, mládeže a telesnej výchovy prešlo od jedného extrému, keď každý vedúci pracovník od riaditeľa vyššie bol členom KSČ, k opačnému extrému, keď ani jeden nemá byť členom KSČ, dokonca ani inej politickej strany Národného frontu? To isté sa týka aj rektorov vysokých škôl.

Ďakujem za pozornosť.

Podpredseda G. Zászlós:

Ďakujem panovi poslancovi Hudcovi. O slovo požiadal pan poslanec Brilla. Znovu apelujem na vas, vážené poslankyne, vážení poslanci, aby ste svoje otázky formulovali stručne, vecne a konkrétne.

Poslanec J. Brilla:

Vážene Predsedníctvo SNR,
vážené poslankyne,
vážení poslanci,

súhlasím s tým, že otázky treba formulovať stručne, ale niekedy treba k tomu aj nejaký úvod. Vyhradzujem si právo, aby som povedal aj tento úvod.

Vo svojej otázke by som chcel nadviazať na odpoveď pána predsedu vlády akademika Čiču na minulom zasadnutí Slovenskej národnej rady, ktorý požiadal o pomoc pri riešení problematiky energie. Jednu z veľkých možností úspor energie poskytuje nasadzovanie výpočtovej techniky pri optimálnom riadení technologických procesov, optimálnom navrhovaní a pri vedeckotechnických výpočtoch. Uvediem iba niektoré skusenosti.

Keď sme spolu v VSŽ Košice uvažovali o možnosti optimálneho riadenia chladenia ingotov, konštatovalo sa, že v porovnaní s japonskými skusenostami by bolo možné ušetriť energiu za 50 mil. Kčs za rok. Na riešenie tohto problému však bolo potrebné mať oveľa výkonnejšiu výpočtovú techniku než sme mali k dispozícii a vytvoriť kolektív, ktorý by vykonal analýzu matematických modelov a vypracoval potrebné numerické metódy a programové vybavenie.

Ďalšou oblasťou národohospodarsky dôležitého použitia výpočtovej techniky je optimálne navrhovanie. Aj v tomto prípade ide rovnako o úspory hmôt a energie. Napríklad na základe nášho riešenia plavebných kpmôr v Gabčíkove sa ich vonkajšia šírka zužila o 20 metrov, čo viedlo k úspore na inžektáži a betóne o vyše 55 mil. korún. V Spojených štátoch na riešenie zložitých vedeckotechnických problémov nasadzujú špeciálne konštruovanú výpočtovú techniku. Napríklad na riešenie aerodynamiky lietadiel nasadili najnovší typ počítača CHAY a pripravujú pre túto problematiku ešte výkonnejší typ počítača CHAY. Ďalší typ počítača CHAY je napríklad nasadený na Aljaške na riadenie ťažby nafty. Tam totiž ide o to, že v prípade, keď ťažba nafty nie je optimálne riadená, vyťaží sa zo zásob okolo 40 %, v prípade optimálneho riadenia možno zo zásob vyťažiť až 70 % nafty, čiže je to veľmi dôležitý problém.

Aká je situácia u nás? Aj keby sme hneď dostali takéto vysoko výkonné počítače - a dúfam, že časom budeme môcť dostať aspoň o niečo menšie počítače, nebudeme môcť ich efektívne využívať. U nás totiž pretrváva názor, že pre využitie výpočtovej techniky je potrebné urobiť iba programové vybavenie, resp. zakúpiť ho. Avšak na medzinárodných fórach sa všeobecne uznáva, že z hľadiska vedeckotechnického využitia výpočtovej techniky sú v poradí dôležitosti na prvom mieste matematické modely, na druhom mieste numerické metódy a až na treťom mieste je programovanie. Vyplýva to z toho, že pri použití chybného matematického modelu sa chyba nenapraví ani numerickou metódou, ani najlepším programovaním. Podobne je to aj keď sa použijú zlé, numericky nestabilné metódy. Situáciu už nezachrání programovanie a dostaneme zlé výsledky.

Pred zavedením výkonnej výpočtovej techniky sa matematické modely zjednodušovali na úkor vyatiahnutia skutoč-

nosti tak, aby sa výpočty dali urobiť na kalkulačkách. U nas ešte často používame takéto stare modely. A tak drahá výpočtová technika nám nahrádza iba kalkulačky, čo je veľmi neefektívne. S príchodom počítačov a súčasne väčšej konkurencie v priemysle nastal aj veľký rozvoj teórie matematických modelov vo svete. My sme však úplne zanedbali výchovu odborníkov v teorii matematických modelov a v matematickom zabezpečení výpočtovej techniky. Predstihli nás v tom aj Bulhari. Posielali a posielajú na túto problematiku aspirantov do Sovietskeho zväzu a najschopnejších po návrate posielajú do Spojených štátov.

Vzhľadom na veľký význam teórie matematických modelov a metód ich analýzy a vzhľadom na interdisciplinárne zameranie práce v danej oblasti sa vo svete zakladajú pre túto problematiku celouniverzitné, dokonca aj medziuniverzitné pracoviská tak, aby ich zameranie nemohli ovplyvniť jednotlivé fakulty alebo školy. Uvediem napr. Mathematical sciences institute na Cornellovej univerzite, Center for applied mathematics na Univerzite v Notre Dame a mohol by som uviesť celý rad ďalších. Podobne je to v Sovietskom zväze.

Spomeniem však ešte Japonsko, pretože Japonci sa snažia vybrať to najlepšie, čo sa na svete vytvorilo a využijú to. Na univerzite v Kyote v roku 1963 bol založený výskumný ústav matematických vied ako ústav spolupracujúci na medziuniverzitnej úrovni, ktorého náplňou je výskum teórií a modelov v rôznych oblastiach vedy a techniky. Musím totiž ešte uviesť ten fakt, že v Spojených štátoch a v Japonsku univerzity sú všeobecné. Tam sú poväčšine spolu klasická univerzita a technické odbory. Toto pracovisko v Kyote zabezpečuje zároveň aj výchovu na postgraduálnej úrovni. Vedeckovýskumné výsledky sa tu rozpracovávajú až

do programového vybavenia pre vedeckotechnické výpočty, čo je dobrým obchodným artiklom. Navyiac, tento ústav riadi aj tento výskum v celom Japonsku.

U nás, v protiklade s dobrými skúsenosťami priemyselne vyspelych krajín, sa v súčasnosti namiesto organizovania medziškolských pracovísk presadzuje dislokovanie ústavov na fakulty. Podotýkam, že tento krok bude znamenať prehľbovanie a zvyšovanie už aj tak neblahého zaostávania za technicky a hospodársky vyspelými krajinami. Bude znamenať aj ďalšie zaostávanie v efekt vnom využívaní výpočtovej techniky pre rozvoj nášho národného hospodárstva.

Ako otázku kladiem: rozhodli sme sa teda na Slovensku ísť proti svetovým trendom?

Ďakujem za pozornosť.

Podpredseda G. Zászlós:

Ďakujem pánovi poslancovi Brillovi. Navrhujem otázky časovo obmedziť na 3 minúty. Kto je za to?

/Väčšina poslancov vyjadrila s návrhom súhlas./

O slovo požiadal člen Predsedníctva SNR pán poslanec Mináč. Dávam mu slovo.

Poslanec V. Mináč:

Vážené poslankyne,
vážení poslanci,

moja otázka smeruje predsedovi vlády Slovenskej republiky. Práve som čítal vo Verejnosti, že - citujem:

"vláda vhoďila do hry loptu, ktorá má dosť možností dostať sa do autu". To je posudzovanie zámeru vlády SR, ktoré vydala pokiaľ ide o dovršenie kadrových otŕžok na Slovensku.

Treba súhlasiť s mienkou časopisu Verejnosť. Ja by som k nej len dodal, že tu je vedúca úloha Verejnosti proti násilliu nielen podporená nie len vážnym a náhodným odhadom politickej sily a vážnosti, ale potvrdená právnym aktom vlády národného porozumenia. Odrazu sa tu objavuje vedúca úloha strany či politického hnutia, ktorá bola taká záhubná v minulosti a nebude inakšia ani v budúcnosti. Niet zaiste objektívnych a reálnych politických dôvodov, aby sa za súčasného slovenského politického spektra vybrala jedna jediná strana či politické hnutie a aby sa stala takpovediac tútorom takej pre budúcnosť rozhodujúcej úlohy, ako je rozloženie kadrov v Slovenskej republike. Chápeť, že tu ide o zásluhy. Lenže pochybné cesty sa dláždiť vždy aj zásluhami, aj dobrými úmyslami.

Vidí sa mi najmä, že pokiaľ ide o podniky, je tútorstvo nad demokraticky zvolenými príslušníkmi slobodných odborov a rád pracujúcich úplne zbytočné. No ak vláda - to je moja otázka - pozná také objektívne politické reálne, ktoré väčšina tohoto parlamentu, ani ja sám nepoznám, rád si ich vypočujem.

/Poulask./

Podpredseda G. Zászlous:

Dakujem pánovi poslancovi Mináňovi. Slovo má pani poslankyňa Zamočnikova, pripraví na pán poslancov Trepáč.

Poslankynia K. Zámečnicková:

Vážená Slovenská národná rada,

z. podnetu. Obvodného národného výboru Bratislava I. davam interpeláciu na podpredsedu vlády Slovenskej republiky pána Markuša.

Predseda Obvodného národného výboru pani Zemková žiadala listom pána podpredsedu Markuša o pridelenie objektu v rámci dislokácie, v ktorom sídlila Vysoká škola politická na Staromestskej ulici v Bratislave pre Obvodný národný výbor Bratislava I. Stanovená lehota uplynula a odpoveď Obvodnému národnému výboru Bratislava I neprišla.

V rámci vládou Slovenska sledovanej úlohy automatizácie výkonu štátnej správy na národných výboroch prichádza v dohľadnom čase do úvahy kompletné vybavenie Obvodného národného výboru Bratislava I výpočtovou technikou. Jej zavedenie do objektu na Staromestskej ulici je bezproblémové, vynaložené investície môžu byť plne zhodnotené, čo nemožno zaručiť v prípade jej inštalovania do budovy na Vajanského nábreží, ktorá bude musieť byť komplexne rekonštruovaná.

Prosím, aby ste zobrali do úvahy aj fakt, že na území obvodu Bratislava I sídlia takmer všetky vládne, politické a kultúrne orgány a organizácie a nárok na normálne fungovanie na vlastnom území má aj národný výbor Bratislava I.

Vážený pán podpredseda, som presvedčená, že po zvážení uvedených argumentov vyjdete naľahavej požiadavke Obvodného národného výboru Bratislava I v ústrety.

Ďakujem.

Podpredseda G. Záhxlös:

Ďakujem pani poslankyni Zamečnikovej. Slovo má pán poslanec Trepáč.

Poslanec J. Trepáč:

Volebný obvod 46 Bánovce nad Bebravou.

Vážená Slovenská národná rada,

mám otázku na člena Predsedníctva Slovenskej národnej rady a prvého podpredsedu Slovenskej národnej rady pána Budaja. Skôr však ako položím otázku, dovoľte mi odcitovať dva výňatky z jeho prejavov.

V prejave na 22. schôdzi Slovenskej národnej rady povedal: "Nechcem šíriť útoky proti komunistickej strane. Práve v tomto období hnutia Verejnosť proti násiliu chce rozhodne zastaviť akékoľvek podobné útoky, chceme vyzvať k tomu, aby všetky politické strany až do obdobia zahájenia politického boja v predvolebnom období sa zdržali vzájomného ohovárania, intrigovania a útokov."

Na mítingu na námestí Slovenského národného povstania, zámerne prenášanom federálnym okruhom Československej televízie, sa pod heslom "Povedzme si pravdu" dal voľný prechod neopodstatneným a na pravdu sa nezakladajúcim hrubým útokom proti komunistickej strane. Pán Budaj v prejave tvrdil - neviem na akom základe, že v zákulíí Slovenskej národnej rady sa mobilizujú stalinisti. Hovoril o pripravovanej pomste teroristov z komunistickej strany na vnukovi predsedu Slovenskej národnej rady. Preto sa pýtam prvého podpredsedu SNR pána Budaja, aké má konkrétne pod-

klady o týchto tvrdeniach a či ich môže poskytnúť Výkon-
nému výboru KSS, aby ich mohol posúdiť.

Ďakujem.

Podpredseda G. Zászlog:

Ďakujem pánovi poslancovi Trepáčovi. Pýtam sa, vážené
poslankyne, vážení poslanci, či má ešte niekto otázku.
Prosím, slovo má pán poslanec Prokeš.

Poslanec J. Prokeš:

Vážené dámy poslankyne,
vážení páni poslanci,
vážená vláda,

žiadam okamžite zaraziť genocídu slovenského národa v
tomto štáte. Domnievam sa, že i národ žijúci v strednej
Európe má nárok na to, aby bolo rešpektované jeho právo na
existenciu, svojbytnosť a rozvoj. V dôsledku oficiálnej
politiky čechoslovakizmu praktizovaného od samého vzniku
Československej republiky až podnes o existencii sloven-
ského národa svet prakticky nevie. Nielenže slovenský ná-
rod nemá zastúpenie v OSN, ale nie je uvádzaný ani vo sve-
tových encyklopédiách. Oficiálne vo svete existuje v čes-
koslovensku len jeden národ. Čo sa týka slovenského jazy-
ka, zdá sa, že tento nie je uzákonený ani na celom území
Slovenska. Vo Websterovom slovníku anglického jazyka, kto-
rý má charakter jazykového zákona, sa slovenčina nedostala
ani medzi "ostatné slovanské jazyky". Ak sa Slováci opová-
žia nájsť si svoje práva na svojbytnosť, hneď sú označení
za separatistov a rozbijačov republiky. Presne takto sme
boli označení českou stranou na ostatnom zasadnutí generál-
nej rady tzv. Československej konfederácie odborových zvä-

zov len preto, že si chceme v odborom hnúť riešiť svoje problémy svojprávne a odmietli sme sa podriaďiť Prahe. Jeden český kolega zašiel až tak ďaleko, že začal spomínať rok 1939.

Ak my sme separatisti preto, že si nájdeme vlastné práva, ako nazvať tých, čo nám ich upierajú? Kameň úrazu je predovšetkým v odborárskom majetku. Trváme na tom, že o využívaní majetku, ktorý patrí odborárom zo Slovenska, majú výlučné právo rozhodovať odborári zo Slovenska a aby sa tak dialo na Slovensku. V Prahe nás preto nazývajú - ako som už povedal - separatistami a snažia sa nám toto právo uprieť.

Jeden príklad za všetky. Käte pred odborárskymi zjazdami v Prahe 2. a 3. marca 1990 došlo legálnym spôsobom k vyčleneniu časti finančných prostriedkov z niektorých fondov ROH na samostatný účet. Číslovka niečo cez 600 mil. Kčs na tento účet predstavovala alikvotnu časť týchto fondov pripadajúcu na Slovensko. Napriek tomu, že štátna banka československá v Prahe, kde bol tento účet otvorený, dostala príkaz na prevod týchto prostriedkov na Slovensko, neurobila tak a podľa našich informácií ich dokonca vrátila na pôvodný účet. Ak tieto peniaze nepriđu na Slovensko do utorka 20.3.1990, budeme nútení štátnu banku československú v Prahe verejne prehlásiť za neseriózný podnik a podať sťažnosť na generálnu prokuratúru.

Aby bolo konečne zabezpečené rešpektovanie práva Slovákov, žiadam:

1. aby Slováci mali konečne vlastné zastúpenie v Organizácii spojených národov,

2. aby okrem pomlčky v názve nášho štátu bolo i slovo federácia, či federatívna republika, aby sa svet konečne

dovzvedel, že Československo sa skladá z dvoch republík, čo je pre život občanov na Slovensku oveľa dôležitejšie ako uniforma hradnej stráže v Prahe.

3. aby federálna vláda dôsledne rešpektovala kompetenčný zákon a prestala fabrikovať problémy na Slovensku, ktorých riešenie potom hodi na slovenskú vládu a aby časť Federálneho zhromaždenia zastupujúca občanov zo Slovenskej republiky dôsledne našla záujmy tejto republiky,

4. aby Predsedníctvo SNR napísalo uradujúcemu prezidentovi Maďarskej republiky list s dvoma otázkami: Aké sú skutočné práva Slovákov žijúcich v Maďarskej republike a čo urobil pán uradujúci prezident Maďarskej republiky a jeho vláda pre zlepšenie postavenia Slovákov v Maďarskej republike?!

Ďakujem.

/Potlask./

Podpredseda G. Zászlós:

Ďakujem pánovi poslancovi Prokešovi. Slovo má pán poslanec Andel.

Poslanec L. Andel:

Volebný obvod 34 Vráble.

Vážení prítomní,

mám otázku na pána ministra Mečiara - keďže ho tu nevidím, prosím predsedu vlády, aby otázku tlmočil a zariadil odpoveď, keďže si myslím, že sa netýka len pána Mečiara, ale autority a prestíže celej slovenskej vlády.

V poslednom období sa z masmédií dozvedám, že kriminalita na Slovensku v poslednom období stúpa. Preto ma zarazila a prekvapila myšlienka pána Mečiara na bratislavskom mitingu "Povedzme si pravdu", že väznice sú prázdne. Prosil by som objasniť túto súvislosť.

Zároveň na základe veľkého ohlasu a nespokojnosti občanov vo svojom okolí sa pýtam pána ministra Mečiara, či si ako člen vlády národného porozumenia a ústavný činiteľ myslí, že jeho vystúpenie na uvedenom aktíve prispelo k národnému porozumeniu a k tak potrebnému ukľudneniu vášní a emócií na Slovensku.

Ďakujem.

/Potlesk./

Podpredseda G. Zászlós:

Ďakujem pánovi poslancovi Andelovi. O slovo sa ešte hlási pán poslanec Bicko.

Poslanec J. Bicko:

Doplňujem svoju prvú otázku ďalšou. Prečo na zasadanie vlády v Komárne vonovanom národnostným otázkam neboli prizvaní zástupcovia Rusinov na Slovensku. Ku komentáru k nemu sa vrátim vo všeobecnej politickej rozprave.

Ďakujem.

Podpredseda G. Zászlós:

Ďakujem pánovi poslancovi Bickovi. Pýtam sa vás, má ešte niekto otázku, alebo môžeme tento bod programu uzavrieť?

/Otázky neboli./

Členovia vlády budú na vaše otázky odpovedať v priebehu ďalšieho rokovania podľa schváleného programu.

D r u h ý m bodom nášho programu je

Návrh skupiny poslancov SNR na ústavný zákon Slovenskej národnej rady o počte poslancov SNR, o znení sľuby poslancov národných výborov, Slovenskej národnej rady a členov vlády Slovenskej republiky a o volebnom období Slovenskej národnej rady.

Návrh ste dostali ako tlač 151 a spoločnú správu výborov ako tlač 151a.

Návrh skupiny poslancov SNR odôvodní člen Predsedníctva Slovenskej národnej rady poslanec Boris Zala. Prosím aby sa ujal slova.

Poslanec B. Zala:

Vážená Slovenská národná rada,

predložený návrh ústavného zákona vám netreba osobitne zdôvodňovať. Chcel by som však upozorniť, že na jeho prijatie bola Slovenská národná rada splnomocnená ústavným zákonom Federálneho zhromaždenia. Obdobný zákon o počte poslancov a sľuboch prijala minulý týždeň aj Česká národná rada.

Predložený návrh ústavného zákona prerokovali na svojich schôdzkach všetky výbory Slovenskej národnej rady v dňoch 9. až 13. marca 1990 a vyslovili s ním súhlas. Pri tom sa priklonili k tej alternatíve, podľa ktorej Slovenská národná rada má mať 150 poslancov. Myslím si, že tým

dostanu všetky občianske, politické i národnostné záujmy obyvateľov Slovenskej republiky priestor na demokratické vyjadrenie v našom parlamente. A napokon aj Česká národná rada zostala pri pôvodnom počte 200 poslancov.

K návrhu ústavného zákona bolo vyslovených niekoľko pripomienok. K poradiu jednotlivých článkov mal pripomienky Výbor SNR pre obchod, služby a dopravu. Tieto pripomienky bolo možné akceptovať v plnom znení tak, ako sú vyjadrené aj v spoločnej správe výborov SNR. Zmena poradia článkov viedla aj k zmene názvu ústavného zákona.

Ďalej viaceré výbory upozornili na to, že znenie všetkých súčtov treba upraviť podľa nového názvu federácie. Pretože však do dnešného dňa Federálne zhromaždenie príslušný návrh ústavného zákona neprijalo, nie je možné v našom návrhu ústavného zákona meniť doteraz platný názov federácie.

Chcem, vážení poslanci, zdôrazniť, že po prijatí spomenutého ústavného zákona Federálneho zhromaždenia o zmene názvu Československej socialistickej republiky prijatý nový názov federácie automaticky nahradí aj doterajšie znenie názvu federácie, uvedené v ústavných a iných zákonoch.

Výbor SNR pre veci sociálne a zdravotné navrhol odložiť prijatie znenia súčtu na neskoršie obdobie a navrhol ponechať v súbore vernosť odkazu Slovenského národného povstania. V tejto súvislosti, i z podnetu poslanca SNR Jána Maratika a stanoviska Ústredného výboru Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov, bola táto otázka prerokovaná aj na zasadnutí Predsedníctva SNR. Vyžladané stanovisko k tejto problematike z Historického ústavu Slovenskej akadémie vied zastáva názor, že návrh súčtu poslancov SNR, a v tejto súvislosti aj ostatných súčtov, plne rešpektuje dosiahnuté zmeny v našej spoločnosti.

Vyjadrenie princípov demokracie a humanizmu odzrkadľuje hlboké demokratické tradície Slovenskej národnej rady od jej vzniku v roku 1848. V tomto zmysle má univerzálnu platnosť a pre tých, pre ktorých je to potrebné, zahŕňa aj odkaz Slovenského národného povstania v našich dejinách.

Vzhľadom na to, čo som uviedol, sa nazdávam, že predložený návrh ústavného zákona môžeme dnes na našej schôdzi schváliť. Ako spoločný spravodajca výborov SNR a z ich poverenia odporúčam návrh skupiny poslancov na ústavný zákon SNR schváliť s pripomienkami, uvedenými v spoločnej správe výborov, ktorú ste dostali ako tlač 151a.

Ďakujem.

Podpredseda G. Zázglos:

Ďakujem poslancovi pánovi Zalovi za odôvodnenie návrhu a oboznámenie s výsledkami jeho prerokovania vo výboroch SNR.

Vážené poslankyne,
vážení poslanci,

otvárať rozpravu o d r u h o m bode programu. Pýtam sa, kto sa hlási do rozpravy? Prosím, pán poslanec Čarnogurský.

Poslanec I. Čarnogurský:

Mám takúto otázku. Z predneseného návrhu nie je jasné, ako znie definitívny text sľubu poslanca SNR. Bolo by ho potrebné prečítať.

Podpredseda G. Zászóni:

Sľub je uvedený v materiáloch. Znie nasledovne: "Sľubujem na svoju česť a svedomie, že budem verný Slovenskej republike, Československej socialistickej republike, princíp demokracie a humanizmu. Budem dbať na vôľu a záujmy ľudu, riadiť sa ústavnými a ostatnými zákonmi Slovenskej republiky a Československej socialistickej republiky a pracovať tak, aby sa uvádzali do života."

Text sľubu ohľadom názvu republiky sa zmení, až keď Federálne zhromaždenie prijme príslušný zákon, čiže potom sa vypustí slovo "socialistická".

Má niekto z poslancov ešte otázku k tomuto bodu?

Ak tomu tak nie je, vyhlasujem rozpravu o d r u -
h o m bode programu za skončenú. Dávam hlasovať, kto je
za ústavný zákon v uvedenom znení, nech zdvihne ruku!

/Hlasovanie./

Ďakujem.

Je niekto proti?

/Nikto./

Zdržal sa niekto hlasovania?

/10 poslancov sa zdržalo hlasovania./

Konštatujem, že Slovenská národná rada schválila ná-
vrh skupiny poslancov SNR na ústavný zákon SNR o počte po-
slancov SNR, o znení sľubu poslancov národných výborov,
Slovenskej národnej rady a členov vlády Slovenskej repub-
liky a o volebnom období Slovenskej národnej rady.

T r e t í m bodom programu je

Informácia prvého podpredsedu Slovenskej národnej rady Jána Budaja o legislatívnych prípravách zriadenia Slovenskej komisie pre životné prostredie.

Žiadam pána Budaja, aby sa ujal slova.

Prvý podpredseda J. Budaj:

Vážene poslankyne a poslanci,

práce na zákone Slovenskej národnej rady o zriadení komisie pre životné prostredie prebiehali v slovenskej vláde od začiatku tohoto roka. Podpredseda vlády Ing. Vlado Ondruš napokon predložil vládny návrh zákona. Mal viacere nedostatky. Preskúmaval sa vo všetkých výboroch. Dva výbory nesúhlasili s prijatím takéhoto zákona, všetky ostatné výbory, v ktorých sa prerokovával, mali pripomienky. Tieto pripomienky, alebo nesúhlas, súviseli s nedostatkami predloženého zákona. Tie zase zákonite súviseli s tým, že prakticky vytvoriť takýto orgán v súčasnej legislatívnej situácii je takmer nemožné. Napriek tomu sme pri diskusii v našom výbore, pri ktorej bol prítomný aj pán podpredseda vlády, prišli k názoru, že by tento zákon mal byť už na tomto dnešnom pléne prijatý s tým, že budú do neho prijatočne zapracované pripomienky z výborov a že jeho prierezový charakter bude reálny, že budú reálne jeho právomoci, a to pokiaľ ešte legislatívne nie sú zakotvené, že budú naznačené, budú vo vhodnej forme v tom zákone už obsiahnuté. Túto požiadavku vyslovovali viacerí odborníci, odborná verejnosť, vyslovovali ju aj výbory Slovenskej národnej rady. Napriek tomu, ako bolo oznámené, dnes podávam iba informáciu. Prečo sa tak stalo?

Milé poslankyne,
milí poslanci,

Som na pôde Slovenskej národnej rady ešte veľmi krátku dobu na to, aby som úplne spoznal chod a aj kvalitu práce aparátu Slovenskej národnej rady. Jedno je však zrojmé. V tejto dobe bude nutné aj kvalitu aj kvantitu pracovníkov aparátu Slovenskej národnej rady zlepšiť, rozšíriť. Zdá sa mi, ako keby som prišiel do mŕtveho domu. Pokiaľ nie sú pléna alebo zasadania výborov, nevládne tu tá pracovná atmosféra, akú som predpokladal. Prípomienky, ktoré boli z výborov, sa nepodarilo zapracovať vo vyhovujúcej podobe do návrhu zákona a napokon to spôsobuje ďalší odklad. Je to o to smutnejšie, že v Českej republike zákon prijali. Tam pravda zvolili kompromisnú cestu, prijali zákon so všetkými legislatívnymi nedostatkami. Prijali ho s tým, že tento priezorový orgán, ktorý má byť predovšetkým kontrolným, sa do istej miery stáva aj výkonným orgánom. Práve proti tomuto charakteru budúceho orgánu, budúcej komisie pre životné prostredie sa vyslovovali viacerí odborníci.

Chcel som vás iba informovať o tejto skutočnosti, chcel som potvrdiť, že vláda, resp. pán podpredseda vlády vynaložili maximálne úsilie, ale do istej miery sa nepodarilo k tomuto termínu to úsilie záročiť, nepodarilo sa pripraviť návrh zákona. Myslím si, že pre Výbor SNR pre životné prostredie je to dôležitá skúsenosť, aj pre mňa osobne. Obraciam sa týmto na vládu, potrebujeme skutočne možnosti, aj finančné možnosti, dostať do Slovenskej národnej rady viac odborníkov, posilniť legislatívny odbor, zvýšiť prístupnosť našej národnej rady.

Verím, že na budúcom pléne vám budeme môcť predložiť dokonalejší zákon, ktorým vznikne komisia pre životné prostredie. Dovtedy by som si ešte raz dovoľil obrátiť sa

na vládu, aby v maximálnej miere umožnila budovanie aparátu budúcej komisie, budovanie odborných štruktúr, pretože prakticky brzdiame vznik tejto komisie. Nechceme brzdiť prácu práve na tomto maximálne dôležitom úseku. Jnaha všetkých, aj v Slovenskej národnej rade, aj odborníkov, ktorí napomáhali, smerovala len k tomu, aby práca mohla v budúcnosti prebiehať v čo najlepších podmienkach.

Ďakujem.

Podpredsedníčka SNK J. Blažejová:

Ďakujem prvému podpredsedovi SNK panovi Budajovi za informáciu. Predpokladám, že v súvislosti s pôvodným návrhom programu sa prihlásili k tomuto bodu pán poslanec Dobrovodský. Pýtam sa ho, či chce vystúpiť aj po zmene programu. Nech sa páči, dávam mu slovo.

Poslanec D. Dobrovodský:

Vážení páni predsedovia,
vážaní prítomní,

začiatkom tohto týždňa bol nám vo výboroch predložený vládny návrh zákona o zriadení Slovenskej komisie pre životné prostredie. Poslanci Kresťansko-demokratického hnutia podporujú urýchlené schválenie navrhovaného zákona. Myslíme, že je teraz zbytočné zdôvodňovať význam takéhoto orgánu. Je skutočne potrebné, aby bol zriadený nadrezortný orgán, ktorý by koncepciu a ochranu životného prostredia odpútal od jednotlivých ministerstiev. Tieto rezorty mali doteraz dosť času, aby videli, čo sa deje s prírodou na Orave, v Žiari, v Strážskom, na Hornej Nitre a pod. Preto je tiež potrebné personálne doplniť tento orgán odborníkmi, ktorí to doteraz videli. Myslíme si, že by to mal byť

orgán koncepčný, výkonný i kontrolný, so silnou hankčnou právomocou.

Prekvapuje nás však, že v navrhovanej koncepcii tejto komisie chýba ochrana pôdy. Veď my musíme chrániť celé životné prostredie, ovzdušie, vodu, lesy i pôdu. Zlé a nezodpovedné hospodárenie s pôdou, napríklad prehnaná chemizácia, znižuje akosť vody, kvalitu krmovín, poľnohospodárskych produktov a teda ohrozuje zdravie človeka. Pôda z tohto hľadiska prestáva byť výrobným prostriedkom poľnohospodárov a lesníkov, ale plní tiež celý rad iných funkcií. Ak uznávame význam ovzdušia a vody pre naše zdravie, musíme uznať aj význam pôdy.

Pri Kresťansko-demokratickom hnutí je sústredený okrem iných aj štáb odborníkov z poľnohospodárstva a ekológie. Tito odborníci sú ochotní aktívne sa podieľať na činnosti tejto komisie, prípadne i na činnosti skupín expertov pri vláde Slovenskej republiky.

Končím tým, že navrhujeme, aby tento návrh zákona bol prijatý čo najrýchlejšie a komisia zriadená. Ďalej aby kompetencia bola rozšírená o ochranu pôdy a dúfame, že v budúcnosti tento orgán prejde v rezort so svojim rozpočtom tak, ako je to v Čechách.

Ďakujem za pozornosť.

Podpredsedníčka J. Blažejová:

Ďakujem poslancovi Dobrovoďakemu. Myslím, že by sme mali rešpektovať schválený program. Keďže ide o informáciu, predpokladám že nebude ďalšia rozprava. Napriek tomu sa pýtam, či chce ešte niekto k tomuto bodu vystúpiť. Hlásil sa pán podpredseda vlády Slovenskej republiky V. Ondruš.

Podpredseda vlády V. Ondruš:

Vážené predsedníctvo,
vážená poslankyňa,
vážení poslanci,
dámy a páni,

zriadenie samostatného prierezového ústredného orgánu štátnej správy s pôsobnosťou pre životné prostredie je nevyhnutným predpokladom zlepšenia životného prostredia na Slovensku. Dlhodobé zanedbávanie riešenia vážnych problémov životného prostredia spôsobilo, že sme v tomto smere jednou z najviac postihnutých krajín, avšak znečistenie produkované u nás pôsobí negatívne i mimo nášho územia. Medzinárodné skúsenosti, ako aj naše vlastné poznatky ukazujú, že popri vytvorení politických a ekonomických podmienok pre ochranu životného prostredia je nevyhnutné riešiť aj inštitucionálne, legislatívne a organizačné usporiadanie starostlivosti o životné prostredie.

Doterajší spôsob inštitucionálneho a legislatívneho usporiadania je nielen nevyhovujúci svojou roztrieštenosťou, ale i nekomplexnosťou s mnohými nepokrytými oblasťami, ako sú napríklad starostlivosť o pôdu, ako základnú súčasť životného prostredia a nenahraditeľný prírodný zdroj. Je nevyhovujúci i tým, že v inštitucionálnom a legislatívnom usporiadaní sa preplínajú exploatačné a ochranné funkcie, čo podstatne redukuje účinnosť zámerov deklarovaných v príslušných zákonoch.

Doterajšie spájanie pôsobností ústredných orgánov riadiacich výrobné odvetvia, ktoré patria medzi najväčších poškodzovateľov životného prostredia s pôsobnosťou v ochrane životného prostredia, môže vyvolávať dôveru. Navyiac, ešte i samotné zákony prijaté na ochranu jednotli-

vých zložiek životného prostredia často obsahujú zároveň ustanovenia, ktoré s touto ochranou súvisia len veľmi vzdialene.

Pri koncipovaní nášho návrhu zákona na zriadenie nového ústredného orgánu sme sa snažili najmä sústrediť doterajšiu roztrieštenosť starostlivosti o jednotlivé zložky životného prostredia, vrátane dostupných úprav v príslušnej legislatíve. Toto sa v niektorých prípadoch, napríklad v starostlivosti o čistotu ovzdušia dá dosiahnuť bez väčších problémov. V niektorých prípadoch, ako v ochrane čistoty vôd a hospodárneho nakladania s nimi je to zložitejšie, lebo výkon štátnej správy u niektorých častí vodného zákona bude nutné vzhľadom na jej charakter ponechať v pôsobnosti ministerstva lesného a vodného hospodárstva a drevospracujúceho priemyslu, to znamená v prevádzke vodného hospodárstva. Sú tiež oblasti, kde v platnej právnej štruktúre a v jej inštitucionálnom pokrytí je tak málo ekologických prvkov, že je neúčelné ich vyčleňovať a oveľa vhodnejšie bude vyriešiť problémy novou právnou úpravou. Ako príklad tu možno uviesť ekologické aspekty ochrany lesov, pôdy, čo bude patriť medzi najdôležitejšie úlohy komisie v najbližšom období. Neznamená to, že v návrhu chýba ochrana pôdy. Existuje zákon o pôdnom fonde, ale nie o štátnej správe v ochrane pôdy, napríklad o kvalite pôdy, zachovaní kvality ornice, negatívnych vplyvoch chemizácie atď. Ochrana pôdy je pokrytá v pôsobnosti Komisie pre ochranu a tvorbu životného prostredia. V priebehu spracovávaní nových právnych noriem prejde pôsobnosť aj v ochrane pôdy na túto komisiu.

Ďalšími oblasťami starostlivosti o životné prostredie sú tie, kde väzby ekologických aspektov na iné stránky sú natoľko silné, že by bolo neúčelné ich vyčleňovať z doterajšej pôsobnosti ústredného orgánu. Ide napríklad o väzby

hygienickú službu na zdravotníctvo, kde ide predovšetkým o zložku zdravotnej prevencie.

Z návrhu zákona vyplýva, že Slovenská komisia pre životné prostredie ako utvorený orgán bude postupne rozširovať svoju pôsobnosť na ďalšie zložky životného prostredia tak, ako sa budú postupne vytvárať legislatívne predpoklady, to znamená príslušné zákony, predpisy a normatívy. V návrhu zákona sme navrhovali zriadiť Slovenskú komisiu pre životné prostredie v situácii, keď ešte nemáme rámcový zákon o životnom prostredí.

Diskusia o tom, čo vlastne tvorí náplň životného prostredia a čo pojať do jeho definície, sa už vedú viac ako 20 rokov a stále pokračujú. Nemú však byť prekážkou zriadenia tohoto orgánu, lebo život nás núti konať. Ak sa nájde forma účinného legislatívneho a inštitucionálneho riešenia určitej problematiky a preukáže vecná účelnosť jej zabezpečovania, bude stále možné rozšíriť pôsobnosť komisie. Zárukou, že sa tak bude diať, je trvalý dohľad príslušného výboru Slovenskej narodnej rady a pravidelné skladanie účtov z činnosti tejto komisie.

Prekrytie činnosti, súvisiacich so životným prostredím, ktoré však zostanu v kompetencii iných ústredných orgánov, je zabezpečené samotným koncipovaním orgánu pre životné prostredie ako komisie, teda kolektívneho riadiaceho orgánu. Štatút komisie bude inštitucionálne zabezpečovať vplyvy komisie a jej predsedu na také dôležité oblasti, ako bezpečnosť práce a pracovné prostredie, komunálna hygiena, hospodárenie v lesoch, kultúrne pamiatky atď. Pri koncipovaní návrhu zákona sme vychádzali z potreby v maximálne možnej miere oddeliť delimitované činnosti od mimoeekologických vplyvov. Preto sme našli cestou zvolenou v Českej republike, kde sa delimitovali celé existujúce blo-

ky štátnej správy a tak spolu s vodným zákonom prešla do pôsobnosti príslušného ministerstva životného prostredia a j prevádzka vodného hospodárstva, čo znamená opäť spoločnú pôsobnosť v hospodárskych i ochranných funkciách.

Predkladaný návrh na zriadenie komisie pre životné prostredie vzišiel zo spolupráce viac ako 80 odborníkov združených v jedenástich skupinách expertov. Na príprave návrhu zákona, ako aj obsahovej štruktúry sa aktívne podieľala široká občianska a technická verejnosť. Skupiny expertov tvoria pracovníci z výskumných ústavov Slovenskej akadémie vied, vysokých škôl, úradov, inštitúcií, podnikov, pracovníci ochrany prírody, zástupcovia občianskych iniciatív. Návrh bol prerokovaný s ministrami, zástupcami občianskych iniciatív i Zväzu ochrancov prírody. Išlo o veľmi náročnú prácu, kde bolo potrebné zjednotiť celý rad protichodných názorov, záujmov a stanovisk.

Pestrosť názorov sa napokon prejavila aj pri prerokúvaní návrhu v jednotlivých výboroch Slovenskej národnej rady. Návrh prerokovali všetky výbory, okrem mandátového, a rokovania výborov preukázali veľký záujem poslancov o otázky životného prostredia. Všetky výbory sa vyslovili za urýchlené zriadenie Slovenskej komisie pre životné prostredie. Súčasne sa konštatovali veľké nedostatky doterajšej legislatívnej činnosti v životnom prostredí. Z nedostatkov legislatívy vyplynula i rôznorodosť, niekedy i protichodnosť pripomienok vznesených poslancami. Napríklad vo Výbore SNR pre plán a rozpočet a vo Výbore SNR pre národné výbory a národnosti sa požadovalo rozšírenie právomoci komisie, zatiaľ čo vo Výbore SNR pre životné prostredie sa žiadalo zúžiť pôsobnosť napríklad len na koncepčnú a kontrolnú činnosť v územnom plánovaní.

Uvedené skutočnosti opätovne potvrdzujú názor, ktorý už bol viackrát vyslovený aj na pôde Slovenskej národnej rady, že stále nemáme ani rámcový zákon o životnom prostredí a teda ani len definíciu pojmu životné prostredie. Priprava takého zákona a súvisiacich predpisov je jednou z prvoradých a naliehavých úloh navrhovanej komisie.

Ku konkrétnejším pripomienkam jednotlivých výborov: u Výboru SNR pre plán a rozpočet a Výboru SNR pre národné výbory a národnosti ide o pripomienky, ktoré je potrebné posúdiť v širšom kontexte a zábera problémov životného prostredia, nakoľko sa dotýkajú právnej regulácie ostatných zložiek životného prostredia a preto treba prijať ďalšie legislatívne opatrenia.

Pripomienky Výboru SNR pre veci sociálne a zdravotné budú plne zohľadnené v štatúte komisie pre životné prostredie, ktorý bude predložený vláde.

Výbor SNR pre životné prostredie požaduje, aby komisia v oblasti územného plánovania mala len koncepcnú a kontrolnú činnosť bez činnosti výkonnej. Avšak v zmysle platného zákona č. 50/1976 o územnom plánovaní a stavebnom poriadku je výkonná činnosť vložaná do pôsobnosti národných výborov, pričom ústredný orgán je len najvyšším odvolávacím miestom. Práve tento fakt umožní s končnou platnosťou rozhodnúť o problémoch životného prostredia území a dá Slovenskej komisii pre životné prostredie právo vysloviť to povestné a požadované veto. Preto považujem za nevyhnutné aj napriek nomeneniu Výboru SNR pre životné prostredie trvať na tom, aby územné plánovanie a stavebný poriadok boli presunuté do pôsobnosti Slovenskej komisie pre životné prostredie bez výhrad. Tento názor je opodstatnený aj v porovnaní so situáciou v Českej republike, kde táto pôsobnosť jednoznačne patrí ministerstvu pre ži-

voľné prostredie a aj navrhovaný Federálny výbor pre životné prostredie má pôsobiť aj v územnom plánovaní a stavebnom poriadku.

Požiadavka doplniť zákonne vymedzenie poslania Slovenskej komisie pre životné prostredie môže byť zohľadnená v zákone nasledovne: ide o ústredný orgán štátnej správy v oblasti tvorby a ochrany životného prostredia.

Pokiaľ išlo o pripomienku o vypustení nakladania s tuhým domovým odpadom, možno ju akceptovať.

Návrh zákona o zriadení Slovenskej komisie pre životné prostredie uvažuje s prechodom doterajšej pôsobnosti vymedzenej zákonmi a inými všeobecne záväznými predpismi z doterajších ministerstiev, z ministerstva vnútra a životného prostredia na úseku tvorby a ochrany životného prostredia, z ministerstva výstavby a stavebníctva na úseku územného plánovania a stavebného poriadku, z ministerstva lesného a vodného hospodárstva a drevospracujúceho priemyslu na úseku ochrany ovzdušia a na úseku štátnej správy akosti a množstva vôd a ich racionálneho využitia, z ministerstva kultúry na úseku ochrany prírody.

Zároveň s delimitáciou činnosti a pracovníkov jednotlivých ministerstiev sa do podriadenosti Slovenskej komisie pre životné prostredie navrhuje delimitovať aj Slovenskú vodohospodársku inšpekciu a štátnu technickú inšpekciu ochrany ovzdušia. V ďalšom období sa počíta s vytvorením a doplnením inšpekcie ochrany životného prostredia o ochranu pôdneho fondu, ochranu prírody, prípadne ďalších zložiek tak, aby bola zabezpečená komplexná kontrolná činnosť v oblasti životného prostredia.

Vážené poslankyne,
vážení poslanci,

objektívne okolnosti, to znamená existujúca legislatívna úprava starostlivosti o životné prostredie neumožňuje, aby bol predložený optimálny návrh vo vzťahu k potrebám. Podľa môjho názoru je však optimálny vo vzťahu k možnostiam a som presvedčený, že nič nebráni ho prijať s úpravami v zmysle pripomienok výborov SNR.

Navrhujem preto, aby sa cez predstavku tento návrh ešte raz posúdil a prípadne zaradil na rokovanie národnej rady v upravenom znení. V Českej republike, kde zriadili toto ministerstvo už od 1. januára 1990 s obdobnou pôsobnosťou, sa vytvoril ústredný orgán, ktorý už má 250 odborných pracovníkov, ktorí pripravujú zlepšenie starostlivosti o životné prostredie a pristúpili k činom. My tri mesiace diskutujeme, hľadáme cieľenia, hľadáme ideálne riešenie, ktoré sa nikdy v živote dosiahnuť nedá. Demokracia je nielen diskusia, ale v prvom rade práca. A myslím, že prácu a konkrétne činy potrebuje táto spoločnosť najviac.

Ďakujem vám za pozornosť.
/Potloš./

Podpredsedníčka J. Blažejová:

Ďakujem pánovi podpredsedovi Ondrušovi. Vzhľadom na to, že sme pri schvaľovaní programu dnešnej schôdze rozhodli, že sa tento bod programu odsúva na najbližšiu schôdzu, k problematike sa budeme môcť vyjadriť potom.

Teraz budeme pokračovať v rokovaní š t v r t ý m
budom programu, ktorým je

Návrh skupiny poslancov SNR na zákon Slovenskej ná-
rodnej rady o voľbách do Slovenskej národnej rady.

Návrh ste dostali ako tlač 150 a spoločnú správu vý-
borov ako tlač 150a.

Návrh skupiny poslancov na uvedený zákon odôvodni
podpredseda SNR pán Gábor Zászlós. Dávam mu slovo.

Podpredseda G. Zászlós:

Vážená Slovenská národná rada,
vážené poslankyne,
vážení poslanci,

v súlade so spoločenským postulátom uskutočniť v čo
najkratšom čase slobodné voľby do zákonodarných zborov,
predkladá skupina poslancov SNR na schválenie návrh zákona
Slovenskej národnej rady o voľbách do Slovenskej národnej
rady.

Základným východiskom je volebný zákon z posledných
slobodných volieb, to je zákon č. 67/1946 Zb. o voľbe
Ústavného Národného zhromaždenia. V koncepcii navrho-
vaného zákona sa zohľadnila dohoda pri okružlom stole, po-
dľa ktorej sa v návrhu zákona uplatňuje princíp pomerného
zastúpenia, čím sa umožňuje viacerým politickým stranám
uchádzať sa o priazeň voličov. V návrhu zákona SNR o voľ-
bách do Slovenskej národnej rady bolo potrebné vziať na
zreteľ i skutočnosť, že voľby do Slovenskej národnej rady
sa budú konať v rovnakom termíne s voľbami do Federálneho
zhromaždenia a tak zabezpečiť v potrebnom rozsahu i jedno-
tu so zákonom o voľbách do Federálneho zhromaždenia.

Zásadný rozdiel v porovnaní s doteraz platným zákonom SNK č. 55/1971 Zb. o voľbách do Slovenskej národnej rady je v tom, že predložený návrh vychádza z pluralitného politického systému pri uplatnení princípu pomerného zastúpenia, ktorý odzrkadľuje rozloženie politických síl v Slovenskej republike. Kandidátov budú môcť vyberať a kandidátne listiny predkladať politické strany a politické hnutia, pričom sa navrhuje umožniť, aby sa tieto strany a hnutia mohli vo voľbách združovať a predložiť spoločnú kandidátku. To je veľmi dôležité najmä pre novovznikajúce strany, ktoré budú mať zatiaľ menší počet členov.

Určité negatívum, spočívajúce v tom, že kandidátov nebudú navrhovať voliči, ale spomenuté strany a hnutia, je do určitej miery vyvážené zavedením inštitútu preferenčných hlasov. Uplatnením týchto preferenčných či prednostných hlasov budú môcť voliči ovplyvniť zvolenie tých kandidátov, na zvolení ktorých budú mať najväčší záujem.

Novým spôsobom sa budú utvárať všetky volebné komisie, a to delegovaním zástupcov do týchto komisií jednotlivými politickými stranami a hnutiami. Štátne orgány ich teda nebudú vytvárať, ale budú ich iba zvolávať na prvé zasadania.

Vzhľadom na už spomenutý rovnaký termín volieb do Federálneho zhromaždenia i do Slovenskej národnej rady, rad volebných inštitútov musí byť rovnaký. Týka sa to volebných krajov, volebných okrskov, spomenutých volebných komisií, rozdeľovania mandátov a iného.

Ako je známe, Predsedníctvo SNR rozhodlo, aby sa návrh zákona predložil na verejnú diskusiu. Ukázalo sa, že toto rozhodnutie bolo správne. O tom, ako pozornosť vzbudila naša verejnosť návrhu zákona SNK o voľbách do Slovenskej národnej rady, svedčí najlepšie to, že k nemu došlo

vyše 130 písomných. Často veľmi obsiahlych stanovisk a pripomienok. Stanoviska a pripomienky zaslali jednotlivci, kolektivy občanov, pracovníci národných výborov, poslanci a iní. Stanovisko došlo aj od podpredsedu vlády Slovenskej republiky a ďalších.

Najviac a najzávažnejších pripomienok bolo k § 41, konkrétne k návrhu, aby sa pri prideľovaní mandátov neprihliadalo na tie politické strany, ktoré vo voľbách získali menej ako 3 percent z celkového počtu odovzdaných hlasov. Vieme, že tieto pripomienky odznali aj k návrhu zákona o voľbách do Federálneho zhromaždenia, pričom sa všeobecne poukazovalo na to, že takýto postup nie je dosť demokratický. S prihliadnutím na tieto pripomienky k ustanoveniu § 41 o účasti politických strán v prvom skrutíniu sa navrhuje, aby sa pri prideľovaní mandátov prihliadalo aj na tie politické strany, ktoré vo voľbách získajú aspoň 3 percentá hlasov. Pripomienkam sa teda v návrhu vyhovel.

Vyhovel sa aj závažným pripomienkam, ktoré sa týkali volebných krajov, keďže sa upustilo od pôvodného zámeru utvoriť v celoštátnom meradle pre účely volieb osobitné volebné kraje. Teraz navrhované volebné kraje budú tak podľa zákona o voľbách do Federálneho zhromaždenia, ako aj podľa zákona SNR o voľbách do Slovenskej národnej rady zhodné s územno-správnym členením Slovenskej republiky, teda s existujúcimi krajinami.

Pokiaľ ide o volebné komisie, viaceré pripomienky sa týkali okrskových volebných komisií. Boli obavy, že počet členov týchto komisií by pri pôvodne navrhovanom znení mohol byť najmä v menších obciach neúnosne malý. Pripomienky sa považovali za opodstatnené a preto sa navrhuje § 16 doplniť ustanovením, že okrskové volebné komisie majú mať najmenej 5 členov. Ak politické strany nedelegujú do nich

v obci ani tento počet členov, navrhuje sa, aby v takomto prípade chybajúci, prípadne ďalší počet členov vymenovala rada miestneho národného výboru.

V pripomienkach sa poukazovalo na rad ďalších otázok vecnej povahy a navrhovali sa i zmeny niektorých formulácií v návrhu. Viacerým týmto pripomienkam sa vyhlovalo a návrh zákona sa doplnil napr. samostatným ustanovením o legitimačnom listku, jednotne sa upravila otázka prítomnosti pri sčítaní hlasov vo volebnej miestnosti, a to tak, aby pri tomto sčítaní mohli byť vždy prítomní členovia volebných komisií a okresných subkomisií.

Pripomienky, ktorým sa nevyhovelo, smerovali napr. k tomu, aby sa neumožnilo voliť občanom vo väzbe, aby zákon bol doplnený sankciami za zneužitie volebnej agitácie, za narušenie prípravy a priebehu volieb, aby sa neumožnilo uzavrieť volebné miestnosti, aj keď už volili všetci voliči zapísaní do voličských zoznamov, vzhľadom na existenciu voličských preukazov, a teda do úvahy prichádzajúcu možnosť, že by sa k voľbám mohol ešte dostať volič z iného miesta, ktorý nie je zapísaný v zozname voličov v obci.

Uvedeným pripomienkam sa nevyhovelo jednak z dôvodu, že v niektorých otázkach musí byť zhoda so zákonom o voľbách do Federálneho zhromaždenia /to je konkrétne otázka väzní, kedy by väzni boli obmedzovaní vo výkone svojich občianskych práv/, alebo že požadovaná úprava je obsiahnutá v inom zákone.

Návrh zákona bol prerokovaný vo všetkých výboroch SNR okrem Mandátového a imunitného výboru SNR. Z uvedených dôvodov, vážene poslankyne a poslanci, odporúčam, aby Slo-

venská národná rada predložený návrh zákona o voľbách do Slovenskej národnej rady schválila.

Ďakujem za pozornosť.

Podpredsedníčka J. Blažejová:

Ďakujem podpredsedovi SNR panovi Zászlósovi za uvedenie návrhu.

Spoločným spravodajcom výborov SNR je pán poslanec Ján Bakiča. Prosím, aby predniesol spravodajskú správu.

Poslanec J. Bakiča:

Vážení Slovenská národná rada,
vážené pani poslankyne,
vážení páni poslanci,

ma ceste od bývalého totalitného režimu k spoločnosti organizovanej na demokratických základoch, k spoločnosti, ktorá bude v plnej miere vyjadrovať pluralitu, ale i jednotu zájmov tejto spoločnosti, sa zákon o voľbách a samotné voľby javia byť jedným z najdôležitejších krokov. Je preto pochopiteľné, že nám všetkým ide o to, aby tento zákon bol naozaj dobrý, aby rešpektoval platné ústavné princípy, aby zohľadňoval súčasnú spoločensko-politickú realitu a vytvoril všetky predpoklady k tomu, aby z voľieb vzišla nová Slovenská národná rada ako skutočne akcieszopný parlament.

Predsedníctvo SNR ni bolo vedomé významu tohto zákona a rozhodlo, aby osnova bola daná na posúdenie našej verejnosti. Nepovažujem za potrebné bližšie sa zmieňovať o výsledkoch tejto diskusie, hovoril o tom navrhovateľ zákona

podpredseda SNR pán Zászlós. Chcel by som len podčiarknuť, že výsledky verejnej diskusie atmosfére slobody iba potvrdili veľký záujem občanov o veci verejné a že boli prínosom pre skvalitnenie konečného znenia návrhu zákona. Môžeme povedať, že navrhované zmeny a doplnky zákona sú v značnej miere práve odzrkadlením výsledkov verejnej diskusie.

Návrh zákona o voľbách do Slovenskej národnej rady prerokovali - ako už bolo uvedené - všetky výbory Slovenskej národnej rady okrem Mandátového a imunitného výboru SNR. Pred začiatkom rokovania výborov boli poslankyne a poslanci stručne informovaní o výsledkoch verejnej diskusie. To znamená, že mali možnosť zahrnúť do svojich pripomienok i to, čo vzišlo z tejto diskusie. Ako spoločný spravodajca výborov považujem za potrebné zdôrazniť, že všetky výbory posudzovali predloženú osnovu naozaj veľmi starostlivo, že si boli plne vedomé významu predloženého návrhu z hľadiska uskutočnenia slobodných volieb. V niektorých výboroch sa rozprúdila veľmi vecná a obsiahla diskusia, poslanci kladli otázky nielen prítomným odborníkom pracovnej skupiny, ktorá návrh pripravovala, ale vymieňali si názory a stanoviská aj medzi sebou a zjednocovali sa na určitých postojoch a záveroch.

Rád konštatujem, že vo výboroch bolo cítiť nového ducha, nové prístupy v práci poslancov SNR, čo sa prejavilo jednak v tom, že osnove venovali náležitú pozornosť a jednak v tom, že vo svojich stanoviskách sa opierali nielen o vlastné poznatky zo svojich pracovísk, ale tlmočili aj fundované stanoviská svojich voličov.

Vo všetkých výboroch Slovenskej národnej rady sa najviac diskutovalo o § 41 osnovy zákona o účasti politických strán v prvom skrutíniu. Napokon najviac pripomienok k tomuto ustanoveniu prišlo aj z verejnej diskusie. Ide o

problem, o ktorom už hovoril podpredseda SNR pán Zászliós. Chcel by som len informovať, že väčšina výborov po zvážení argumentov pre a proti sa rozhodla pre prijatie druhej alternatívy, čo znamená, že pri prideľovaní mandátov by sa nemalo prihliadať na tie politické strany, ktoré získali menej ako 3 percentá z celkového počtu odovzdaných hlasov. Za tento variant sa vyslovili Ústavnoprávny výbor SNR, Výbor SNR pre plán a rozpočet, Výbor SNR pre národné výbory a národnosti, Výbor SNR pre pôdohospodárstvo a výživu a napokon Výbor SNR pre kultúru a výchovu, t.j. 5 z 9 výborov. Chcel by som k tomu dodať jednu osobnú pripomienku. Osobne sa domnívam, že v prípadoch, keď sú dané dve riešenia ako alternatívy, nie je potrebné, aby Ústavnoprávny výbor SNR pôsobil zjednocujúco, pretože sa vlastne rozhoduje o výbere jednej z týchto alternatív. Informujem vás preto, aby ste vedeli, aký bol stav.

Ďalšou najfrekvencovanejšou otázkou vo všetkých výboroch Slovenskej národnej rady bolo ustanovenie § 17 osnovy zákona o podávaní kandidátnych listín tými politickými stranami, ktoré nemajú najmenej desaťtisíc individuálnych členov. Diskusia vyústila v otázku, či tí istí občania môžu podpísať petíciu viacerých politických strán. Považujem za potrebné uviesť aj tu, v pléne Slovenskej národnej rady, že občan môže podpísať petíciu aj viacerým politickým stranám, pretože jej podpísaním občan vyjadruje iba to, že súhlasí, aby určitá politická strana kandidovala vo voľbách do Slovenskej národnej rady. Podpísaním petície sa občan nevyjadruje k tomu, či sa hlási k tejto strane. Aby sme odstránili pochybnosti v tomto smere, na základe uznesenia zo spoločného zasadania Výboru SNR pre plán a rozpočet a Výboru SNR pre národné výbory a národnosti sa začiatok ustanovenia § 17 ods. 1 písm.b/ náležite upravil.

Závažné pripomienky najmä z Výboru SNR pre životné prostredie boli k spôsobu volieb v nápravo-výchovných za-

riadeniach, v útvaroch ozbrojených síl a v ozbrojených bezpečnostných zboroch. V záujme zjednotenia spôsobu volieb vo volebných okrskoch s voľbami do Federálneho zhromaždenia sa pripomienkam výborov vyhovel. Upustilo sa od utvárania osobitných okrskov pokiaľ ide o spomenuté zariadenia, útvary a zbory a navrhuje sa v súvislosti s tým úprava § 5, § 7 a § 11 predlohy.

V poradi frekvencovanosti pripomienok výbory poukazovali na určitú duplicitu § 1 a § 4 predloženej osnovy. Pripomienkam sa vyhovel a § 1 osnovy sa navrhuje vypustiť.

Výbor SNR pre priemysel a stavebníctvo odporúčal, aby sa uvážilo ustanovenie o zapisovateli vo volebnej komisii, ďalej aby sa § 32 o prítomnosti určitých osôb pri sčítaní hlasov doplnil v tom zmysle, že pri sčítaní hlasov v okrskovej volebnej komisii môžu byť prítomné aj osoby, ktorým na to dala povolenie Slovenská volebná komisia a napokon, aby sa § 16 ods. 1 doplnil ustanovením, podľa ktorého sa majú v zápisnici okrskovej volebnej komisie o hlasovaní poznamenať aj dôvody v prípade, že by niektorý člen komisie odmietol zápisnicu podpísať.

Poznamenávam, že všetkým týmto pripomienkam sa vyhovel. Keďže na tejto schôdzi Slovenskej národnej rady sme schválili ústavný zákon SNR, podľa ktorého Slovenská národná rada by mala mať naďalej 150 poslancov. Ústavnoprávny výbor SNR navrhuje zvýšiť v § 16 uvedený počet kandidátov z 30 na 40.

Ústavnoprávny výbor SNR ďalej posúdil celý návrh zákona o voľbách do Slovenskej národnej rady, odporúča upraviť ho z hľadiska pripomienok jednotlivých výborov a navrhuje aj niektoré jeho ďalšie nevyhnutné spresnenia. Nové

znenie príslušných ustanovení je uvedená v spoločnej správe, v tlačí SNR označenej číslom 150a.

Vážená Slovenská národná rada,
vážene pani poslankyne,
vážení páni poslanci,

vyslovujem presvedčenie, že predložený vládny návrh zákona SNR vzhľadom na to, že ide o prvé demokratické voľby po roku 1946, vyjadruje želania a predstavy našich občanov, ako aj princípy slobodných volieb. Preto ako spoločný spravodajca výborov Slovenskej národnej rady a z ich poverenia odporúčam, aby ste ho s úpravami vyjadrenými v spomínanej tlačí SNR číslo 150a schválili.

Ďakujem za pozornosť.

Podpredsedníčka J. Blažejová:

Ďakujem poslancovi pánovi Hakičovi za prečesanie spravodajskej správy.

Otváram rozpravu o š t v r t o m bode programu, do ktorej sa písomne prihlásili dvaja poslanci. Dávam slovo poslancovi Mravíkovi.

Vzhľadom na to, že náš program priamo vysiela rozhlas, volajú občania a žiadajú, aby poslanci pri predstavení sa uviedli aj to, za ktorú stranu vystupujú. Prosím, rešpektujeme túto požiadavku.

Poslanec J. Mravík:

Volebný obvod číslo 78 okres Lučenec kombinovaný s
Veľkým Krtišom, za KSČ.

Vážené predsedníctvo,
vážené poslankyne,
vážení poslanci,

na dnešnej schôdzi Slovenskej národnej rady posudzujeme, v podmienkach nového pluralistického politického systému a pri rozvíjaní pluralistickej demokracie veľmi významný zákon. Ako sa správne konštatuje v § 2 predmetného zákona, budú sa voľby do Slovenskej národnej rady konať na základe všeobecného, rovného a priameho volebného práva tajným hlasovaním, teda podľa zásady pomerného zastúpenia. Zrejme nie je jednoduché rokovať o tomto zákone i napriek tomu, že v spoločnej správe, ktorú sme dostali k dispozícii, je 23 úprav už aj po rokovaní vo výboroch SNR. Už i z toho dôvodu, že k jeho jednotlivým ustanoveniam sa aj na Výbore SNR pre kultúru a výchovu ozývali závažné pripomienky a vyslovovali rozličné požiadavky resp. i rozličné odporúčania. Treba dúfať, že sa podari dospieť ku konsenzu, ktorý by uspokojil ak nie všetkých, tak absolútnu väčšinu našich voličov.

Ako je všeobecne známe, a na to sme upozorňovali aj na rokovaní nášho výboru, vo svete existujú - a z toho vychádzali zrejme aj tvorcovia volebného zákona - dva základné typy volebných systémov - väčšinový a pomerný. Ostatné sú od nich odvodené, sú ich kombináciami alebo modifikáciami. Oba majú svoje kladné i záporné stránky.

Výhodou väčšinového systému, ktorý sa uplatňuje napríklad v Spojených štátoch amerických, vo Veľkej Britá-

ni, vo Francúzsku a v niektorých ďalších štátoch, je možnosť voliť konkrétnych ľudí, nie iba politické strany. Obrovskou nevýhodou tohto systému je zloženie parlamentu spravidla nevyjadrujúceho reálny pomer politických síl. Teda tento systém diskriminuje malé strany a naopak, zvyšuje veľké.

Tieto nedostatky odstraňuje pomerový systém, ktorý sa samozrejme rešpektoval pri tvorbe zákona SNR o voľbách do Slovenskej národnej rady, teda vyjadruje reálne rozloženie politických síl. Jeho slabinou je však niečo iné. Nemožno v ňom voliť konkrétnych ľudí, iba politické strany. O zavedení pomerného systému sa u nás teda dohodli, ako sme sa dozvedeli aj z úst podpredsedu SNR Gábara Zászlósa - a nielen z jeho úst - rozhodujúce politické sily pri rokovaní za okrúhlym stolom. Istéže budete so mnou súhlasiť keď poviem, že pluralitný politický systém znamená, že existuje tolerancia, že proti vôli spoločnosti zastúpenej jednotlivými stranami nemožno robiť nijaké rozhodnutie. A to preto, že ani právny štát nespočíva iba v tom, že sa riadi podľa zákonov, ale najmä v tom, že sa zákony tvoria demokraticky. To sa do istej miery aj rešpektovalo v súvislosti s verejnou diskusiou a koniackoncov veľmi širokým a kvalifikovaným posudzovaním predmetného zákona vo všetkých výboroch SNR.

Aby som teda metodologicky prišiel k tomu, čo chcem osobitne zdôrazniť vo svojom vystúpení, ako sa teda javí vo svetle skúsenosti zo sveta, zákona číslo 67/1946 Zb. o voľbe do Ústavodarného Národného zhromaždenia, či zákona číslo 55/1971 Zb. o voľbách do Slovenskej národnej rady novonavrhovaný zákon o voľbách do Slovenskej národnej rady? Myslím, že pozitívne možno oceniť, že východiskovým bodom je úsilie zabezpečiť pomerne stabilný národný parlament a koaličnú vládu. Preto sa vychádzalo z predpokladu, že optimálny počet politických strán zúčastnených na voľbách by

ne mal byť väčší ako 7, resp. 8 /podľa najnovšej informácie z ÚV Národného frontu k 12. 3. je už zaregistrovaných 17 politických strán/. Preto je navrhnutý až trojitý filter vylučujúci malé strany napr. - ako sa tu už spomínalo - povinnosť preukázať sa počtom desaťtisíc individuálnych členov alebo aspoň podpisom takéhoto počtu voličov, ktorým sa nahradí chýbajúci počet členov, ďalej stanovenie trojpercentného volebného cenzu, to koniacokncov náš výbor pre kultúru a výchovu odporúča.

Pravda, tvorcovia volebného zákona sa usilovali zabezpečiť vyrovnané zloženie Slovenskej národnej rady odlišujúce sa od "spolku" obhajujúceho úzke záujmy profesionálov, záujmových či svetonázorových skupín. A to práve preto, že našu spoločnosť tvorí mnohofarebné spektrum. Je mnohofarebné sociálne a ideologicky, morálne i materiálne, vzdelanostne i kultúrne, politicky a národne. V tejto súvislosti sa ozvali hlasy na rôznych úrovniach a z úst aj čelných predstaviteľov nášho štátu i nášho politického systému, aby voliči nehľadali iba na politickú príslušnosť a svetonázorové presvedčenie, ale zohľadnili predovšetkým morálny profil a odborné kvality uchádzačov. Vznikla to dosť paradoxne. Prečo? Preto, lebo pomerný volebný systém a zohľadňovanie morálnych kvalít kandidátov sa k sebe hodia ako oheň a voda. Tento systém vylučuje z hry nezávislých kandidátov. Tí sú odkázaní na milosť a nemilosť politických strán, pretože môžu kandidovať len na ich kandidátkach.

Veľmi pochybné je aj ubezpečovanie, že pre nezávislých kandidátov bude miesto v Slovenskej republike napríklad na kandidátke Verejnosti proti násilliu. Je otázne, či nezávislý kandidát na kandidátkach politickej strany alebo hnutia je ešte stále nezávislým kandidátom. Myslím si, že priestor pre nezávislých kandidátov tento zákon skutočne nevytvára. Pomerný volebný systém ho nebude nikdy vytvá-

caľ. Toto sme konštatovali aj v našom výbore, že sa tu slovami prezentuje niečo, čo vo volebnom zákone nemá oporu. Preto sme odporúčali v § 17 ods. 4 vypustiť samotný pojem nezávislý kandidát.

Pri úvahách nad návrhom zákona SNR o voľbách do Slovenskej národnej rady je užitočné pripomenúť, čomu sa chceme vyhnúť, čo už nechceme. A to je predchádzajúci volebný systém. V tom sa v tejto chvíli všetci zhodujeme. A čo je najdôležitejšie, mali by sme sa vyhnúť problematickým stránkam pomerného volebného systému v jeho klasickej podobe. Pravda, pre vývojovú fázu, v ktorej sa Slovensko nachádza, je tento zákon primeraný, i keď pochopiteľne má isté svoje legislatívne nedostatky - ako sa na to tu upozornilo. Myslím, že nikto z jeho tvorcov ani z poslancov ho nechápe ako absolútne dokonalý alebo večný. Toto všetko mi teda dáva oprávnenie, aby som ho v mene svojom i v mene Výboru SNR pre kultúru a výchovu aj s ohľadom na kritické poznámky, odporučil dnešnému zasadaniu Slovenskej národnej rady schváliť.

Ďakujem za pozornosť.

Podpredsedníčka J. Blažejová:

Ďakujem poslancovi Mravíkovi. Ako ďalší vystúpi člen Predsedníctva SNR pán podpredseda Majer. Dávam mu slovo.

Podpredseda J. Majer:

Volebný obvod 94 Hnúšťa, Demokratická strana.

Vážená Slovenská národná rada,
vážené poslankyne,
vážení poslanci

v prvom rade musím protestovať, aby sa poslancom SNR dávali také jednoznačné stanoviská, ktoré vôbec neboli jednoznačné, aj keď to predseda Ústavnoprávneho výboru SNR pán Bakiča potom objasnil vo svojej spravodajskej správe. V tlači č. 150a, v spoločnej správe predkladanej ako iniciatívny návrh alebo ako správa z výborov pánoz Bakičom, predsedom Ústavnoprávneho výboru SNR a ostatnými poslancami tam uvedenými, ktorú vypracoval náš legislatívny odbor, sa v bode 23 jednoznačne uvádza návrh na druhú alternatívu § 41, aj keď takto to nebolo v jednotlivých výboroch prijaté. Myslím si, že pri riešení tohto problému je potrebné vychádzať z viacerých premis. Pokúsim sa ich povedať.

Nikto nepochybuje, že stanovenie určitého percentuálneho obmedzenia je užitočné pre reálne naplnenie demokracie, ktorej úlohou je nielen zastupovať pluralitu záujmov, ale aj rozhodovať. Neprimeraná pluralita by prave tomuto zahraňovala. V prechodnom období, ktoré nás čaká - to sú tie dva roky - musí záujem na efektívite práce parlamentu prevýšiť pluralitu záujmov. Stále existujú sily, ktoré by rady ťažili z neschopnosti parlamentu riešiť dôležité úlohy nadchádzajúcej etapy. Privítali by také zastúpenie v parlamente, ktoré by pri rozličnosti parciálnych záujmov jednotlivých politických síl ťažili z relatívne vysokého počtu vlastných získaných mandátov. Nič nebráni tomu, aby novovznikajúce a novovzniknute strany zjednocovali svoje úsilie už v nadchádzajúcej volebnej kampani. Je na nich, aby preukázali svoje schopnosti získať 5 % hlasov, čo je

obvykly percentuálny volebný cenzus vo väčšine rozvinutých demokratických štátov. Je to zároveň skúška ich politickej vyspelosti. Vyhovárať sa na nerovnaké podmienky znamená nerošpektovať skutočnosť, že žiadna z politických strán, okrem komunistickej strany, nemá ani zďaleka vytvorené také podmienky, ktoré by umožňovali rozvinúť čo i len bežnú predvolebnú kampaň a že ani existencia najoptimálnejších podmienok pre volebný boj ešte nezaručuje získanie akéhokoľvek počtu hlasov, či už 1, 3 alebo požadovaných 5 %.

Preto som presvedčený, že navrhovaný cenzus 5 % získaných hlasov je optimálny pre zabezpečenie fungovania parlamentu bez toho, aby to ohrozilo našu rodiaču sa demokraciu. A keďže tlač číslo 150a mi nebola daná na podpis, nesúhlasim s trojpercentnou klauzulou a navrhujem, aby bola prijatá päťpercentná klauzula. Rozhodne o tom, samozrejme, hlasovanie, ale nemožno takto jednoznačne, bez toho, aby to jednotliví predsedovia výborov podpísali, dať poslancom spoločnú správu ako tlač 150a.

Ďakujem.

/Potlesk./

Podpredsedníčka J. Blažujová:

Ďakujem pánovi podpredsedovi Majerovi za vystúpenie. Do rozpravy sa prihlásil prvý podpredseda SNM pán Hudaj. Dávam mu slovo.

Prvý podpredseda J. Hudaj:

Stručne k prejavu pána poslanca Mravika. Inke, spôsob, akým budú robené prvé slobodné demokratické voľby, bol dohodnutý s rozhodujúcimi politickými silami, medzi ktorými nechýbala Komunistická strana Slovenska, takže rozhodnutie o pomernom spôsobe voľby padlo tam.

Pokiaľ ide o percentá, pripojil by som sa k argumentácii pána podpredsedu Majera. Je tu dvojaký názor. Jeden hovorí, že percentá musia byť nižšie, aby sme umožnili rozvoj plurality. Iný názor hovorí, že by nemali byť nižšie, než je tomu zvykom v iných pluralitných a demokratických krajinách, aby sme nespôsobili prílišné rozbitie parlamentu, aby jednotlivé strany alebo politické hnutia boli vedené k spájaniu a hľadaniu spoločných stanovisk. Príkladom sa k tomuto názoru a tento názor prejavil pri prerozkúvaní aj Výbor SMR pre životné prostredie, teda, aby na získanie mandátu bolo potrebných 5 % hlasov.

Ďakujem.

Podpredsedníčka J. Blažejová:

Ďakujem pánovi Budajovi. Ďalej sa hlási pán poslanec Volko.

Poslanec V. Volko:

Volebný obvod č. 2 Bratislava-Nivy, Strana slobody.

Milá kolegyně,
vážení kolegovia,
vážená vláda,

som jedným z navrhovateľov tohoto textu a vlastne nemal by som k nemu znovu hovoriť. Som však presvedčený, že v spoločnej správe v bode 15 na strane 4 sa do textu, ktorý sme dnes ráno dostali, vkrizla nejaká podstatná chyba a preto som požiadal znovu o slovo.

V bode 15 sa totiž hovorí, že ustanovenie ods. 4 sa upravuje takto: "Ak sa konajú voľby do Slovenskej národnej rady súčasne s voľbami do Federálneho zhromaždenia, vloží

volič hlasovací lístky do těchto zákonodárných zborů do jedné obálky." A dále se tu uvádí, že doterajší odseky 4 a 5 se označují jako odseky 5 a 6. Především tato poslední zmínka je úplně nejasná. Nový odstavec 4 se podle tohoto textu nevkládá a proto by přečíslování bylo úplně nezmyselné. Domnívám se tedy, že pravděpodobně tu mělo íst o to, že slova "ustanovení ods. 4 se upravuje takto" mají asi správně znít tak, že za odstavec třetí se doplňuje nový odstavec 4. To je jedna možnost.

Druhá možnost je z hlediska věcného obsahu toho, čo se tu upravuje, že tento text se má vložit nie do odstavce 4, ale do odstavce 3 za druhou vetu, protože v odstavci 3 se hovorí: "Po převzatí hlasovacích lístků a obálky vstúpi volič do určeného priestoru. V tomto priestoru vloží do obálky jeden hlasovací lístok." Potom by text odstavce 3 logicky pokračoval: "Ak sa konajú voľby do Slovenskej národnej rady súčasne s voľbami do Federálneho zhromaždenia vloží volič hlasovacie lístky do týchto zákonodárných zborů do jedné obálky." To by malo určitú logiku. Ale tým, že je tam tá poznámka, že doterajšie odseky 4 a 5 sa označujú ako 5 a 6, je logické, že tam mal byť vložený ďalší odstavec.

To všetko by však nebolo to podstatné. Pozrime sa, ako znie v § 28 ods. 4 v pôvodnej verzii tak, ako sme ho dostali. Tento odstavec sa skladá z dvoch viet. Prvá veta znie: "Volič hlasuje tak, že po opustení priestoru určeného na úpravu hlasovacích lístků vloží obálku pred okrskovou volebnou komisiou do volebnej schránky". To by mohlo byť istým spôsobom - i keď veľmi nedokonale - upravované touto novou úpravou, ktorá je v spravodajskej správe. Ale čo je ešte dôležitejšie, že pôvodný text odstavce 4 obsahuje druhú vetu: "Voličovi, ktorý sa neodoberal do tohoto priestoru" - teda do priestoru určeného na úpravu hlasovacích lístků - "komisia hlasovanie neumožní".

Môžem povedať, že po celý čas rokovania skupiny, ktorá pripravovala tento návrh zákona, sa trvalo na tejto požiadavke. Boli sme v tom úplne jednotní, že požiadavka povinného vojdenia do priestoru určeného na úpravu hlasovacích lístkov je nevyhnutnou súčasťou slobodných volieb. Zvlášť vzhľadom na doterajšiu prax sme to považovali za nevyhnutné.

Keď by sme teraz prijali text, ktorý je v upravodajskej správe, znamenalo by to, že táto druhá veta v návrhu zákona vypadá. Preto prosím, aby sa to dalo do poriadku, aby sa buď spomínaná úprava vložila do odseku 3 za druhú vetu a potom netreba uvádzať nič o prečíslovaní ďalších odsekov, alebo aby sa táto úprava zaradila ako samostatný odsek 4 s tým, že doterajší odsek 4, a zvlášť jeho druhá veta, zostane bez zmeny, tak ako bola uvedená v pôvodnom návrhu zákona.

Ďakujem za pozornosť.

Podpredsedníčka J. Blažejová:

Ďakujem poslancovi Volkovi. Ďalej vystúpi pán poslanec Zala.

Poslanec B. Zala:

Volebný obvod č. 50 Topoľčany, Sociálno-demokratická strana.

Pokladám za nutné vyjadriť sa k otázke troch a piatich percent ako cenzu pre vstup politických strán do parlamentu. Boli uvedené argumentácie v prospech päťpercentného cenzu, ja by som uviedol niekoľko argumentov v prospech trojpercentného cenzu.

V pivom rade si myslim, že je účelom toho, aby v parlamente bolo zastúpené široké spektrum politických síl, ktoré by reprezentovali široké spektrum politických záujmov, ktoré v našej spoločnosti existujú. Nevidím dôvod, prečo by sa mala jednotnosť, poprípade rozhodnosť, schopnosť rozhodovania v parlamente dosahovať tým, že sa určité záujmy vylučia. Myslím, že rozhodovacia schopnosť sa musí dosahovať konsenzom medzi rozličnými záujmami, ktoré sú v parlamente reprezentované.

Druhý moment sa dotýka otázky plurality. Myslím si, že totalitu, ktorá tu bola doteraz, nemožno nahrádzať tým spôsobom, že by sa obmedzovala pluralita a vytváralo nejaké zjednocovanie záujmov práve obmedzovaním šírky reprezentácie politických síl. Pokiaľ sa argumentuje zvykom vo vyspelých krajinách, že existuje päťpercentný cenzus, je to dané tým, že tam existuje vykryštalizovaný politický život, že strany, ktoré fungujú, majú svoju tradíciu, dá sa predpovedať a predpokladať, aké budú približne výsledky, čo v súčasnosti v našom politickom živote zjavné nie je. To znamená, že tento päťpercentný cenzus by vlastne obmedzil možnosť novým politickým stranám sa vykryštalizovať a ukazať, akú majú vlastne reprezentáciu v rámci obyvateľstva. Preto si myslím, že v našich podmienkach by päťpercentný cenzus obmedzoval novovznikajúcu pluralitu, keďže v západných krajinách má funkciu obmedzenia voči extrémnym silám tak naľavo, ako aj napravo. To je jeho základná funkcia v západných parlamentoch.

Myslím si, že trojpercentný cenzus je veľmi dobrým kompromisom v riešení tejto otázky a keď vezmeme do úvahy to, že volebné obdobie bude dvojročné, tak po vykryštalizovaní politických síl po týchto dvoch rokoch by sa mohol

mal päťpercentný cenzur skutočne dobrým regulátorom, ale až v nových voľbách roku 1992.

Ďakujem.

/Potlusk./

Podpredsedníčka J. Blažejová:

Ďakujem poslancovi Zalovi. Hlásí sa pán poslanec Vosček, dávam mu slovo.

Poslanec J. Vosček:

Volebný obvod 109 Bardejov. za Kresťanskodemokratické hnutie.

Vážaná Slovenská národná rada,

mám jednu krátku pripomienku k zneniu § 17 ods. 1 návrhu, ktorý v predloženom materiáli znie takto: "Kandidátne listiny za jednotlivé volebné kraje podávajú politické strany..." Moja pripomienka spočíva v tom, že toto znenie navrhujem doplniť: "alebo hnutia." Rovnako navrhujem doplniť druhú vetu, ktorá potom bude znieť: "Ku kandidátnej listine politická strana alebo hnutie..."

I napriek tomu, že v dôvodovej časti návrhu zákona k tomuto paragrafu je výslovne uvedená, že pod lexáciou politická strana sa rozumejú aj hnutia, považujem za potrebné navrhované doplnenie pojať do textovej časti zákona, pretože na zákonom budú pracovať pracovníci volebných komisií, ktorí nebudú mať dôvodovú správu zákona k dispozícii. Zrejme budú mať len vlastnú textovú časť zákona. Myslim si preto, že takéto upresnené znenie textovej časti zákona bude užitočnou pomôckou i návodom vylúčiť pochyb-

nosti a prípadné nesprávnosti pri jeho aplikácii tak, ako sa to už prejavilo i v diskusii k návrhu zákona, ktorý bol publikovaný. Navrhované doplnenie požadujem ako návrh na zmenu návrhu zákona.

K § 41 sa prihováram taktiež za prvú alternatívu, t.j. 5 %. Odôvodňujem to tým - okrem toho, čo tu už bolo povedané predrečníkmi, že nevidím dôvod na odlišnú úpravu v Slovenskej republike voči federálnej úprave, ktorá upravuje voľby do Federálneho zhromaždenia, že pre jedných by mal platiť cenzus 5 %, pre voľby do Slovenskej národnej rady len 3 %, čo by zbytočne dezorientovalo i pracovníkov najmä vo volebných komisiách.

Ďakujem za pozornosť.

/Potlask./

Podpredsedníčka J. Blažejová:

Ďakujem poslancovi Vosčekovi. Pýtam sa, či sa ešte niekto hlási do rozpravy. Hlási sa poslanec Flačnik.

Poslanec M. Flačnik:

Volebný obvod č. 60 Trnava-juh, KSC.

Mám jednu konkrétnu otázku. V § 13 a § 14 o konštituovaní Slovenskej volebnej komisie a krajských volebných komisií sa navrhuje, aby jednotlivé politické strany alebo hnutia delegovali svojich zástupcov najneskôr 70 dní pred voľbami. Vo federálnom návrhu volebného zákona je táto hranica stanovená na 60 dní. Pýtam sa alebo dávam pripomienku, či nie je rozumnejšie, aby sme prijali 60 dní, pretože v prípade krajskej volebnej komisie, o ktorej sa v návrhu predpokladá, že bude slúžiť pre obe voľby, teda do Federálneho zhromaždenia i do Slovenskej národnej rady,

potom nie je jasné, čo platí, či 60 alebo 70 dní. Zrejme by bolo rozumnejšie zjednotiť to na 60 dní.

Ďakujem.

Podpredsedníčka J. Blažejová:

Ďakujem poslancovi Ptáčnikovi. Hlásí sa pán poslanec Dubníček.

Poslanec J. Dubníček:

Voľebný obvod č. 12 Bratislava-Petržalka, juh, Demokratická strana.

Nakoľko v diskusii k predloženému návrhu zákona odzneli rôznorodé názory, dovoľte, aby som k tomu tiež zaujal svoje stanovisko.

Nachádzame sa v období pred voľbami, ktoré po realizácii volieb bude trvať púhe dva roky. Tieto dva roky sú obdobím kryštalizácie politických síl, hnutí, politických strán. Voliči rozhodnú o štruktúre nového slovenského parlamentu a Federálneho zhromaždenia. Ak pán poslanec Dr. Zala za sociálnu demokraciu nemá istotu, že voľebný program, alebo vôbec program ich strany je natoľko atraktívny, aby získal viac ako potrebných 5 percent hlasov v slobodných voľbách, než neviem, prečo sa tu stavia do pozície prosebníka o tri percentá.

Nový parlament musí totiž reprezentovať celkom jednoznačne mienku absolútnej väčšiny nášho obyvateľstva. A tu je celkom logický predpoklad, že slobodný volič sa rozhodne slobodne a ak sa tu bude páčiť program aj sociálnej demokracie, ten svoj hlas mu zarúčene dá.

Nevidím dôvod, prečo by sme mali sily v novom parlamente triediť na n-smerov, n-skupín, keď v celospoločenskom dianí budú mať dostatok priestoru. Mý v tejto situácii potrebujeme silný parlament, neroztrieštený, nerozbitý, potrebujeme silnú vládu, ktorá nebude stáť na báse strážej nůžky, lebo za tie púhe dva roky nebude porom schopná nič vykonať a budeme mať permanentnú vládnu krízu.

Ďakujem.

/Porlesek./

Podpredsedníčka J. Blazšiová:

Ďakujem poslancovi Dubníčkovi. Máte sa hlásiť pán poslanec Čupťák.

Poslanec I. Čupťák:

Voľbný obvod 77 Ružomberok, VPM.

Dávam na posúdenie váženým paniam poslankyniam a pánom poslancom, že v § 16 bod číslo 2 je uvedené, že okrsková voľbná komisia má najmenej 5 členov. Ak politické strany nadelegujú ani tento počet členov, rada miestneho národného výboru vymenuje chýbajúci, prípadne ďalší potrebný počet členov doplní.

Vzhľadom na to, aby nevznikli pochybnosti o doplnení týchto členov, navrhujem, aby doplnení členovia týchto komisií neboli členmi žiadnej strany, ani žiadneho hnutia, aby to boli ľudia - v tých menších okrskoch - úplne nuzávislí. Tým sa vylúči pravdepodobnosť, že by tam mohlo dôjsť k presile zástupcov niektorých strán.

Ďakujem.

Podpredsedníčka J. Blažejová:

Ďakujem poslancovi Euprákovi. Hlásí sa ešte niekto do rozpravy? Hlásí sa pán poslanec Pirovits.

Poslanec L. Pirovits:

Volubný obvod č. 145, za VPM-MNI.

Mal by som jeden návrh. Zvažiť, aby sa maximálny počet kandidátov na kandidátnych listinách určil v prílohe, to znamená v závislosti od počtu obyvateľov - voličov príslušného kraja.

Ďakujem.

Podpredsedníčka J. Blažejová:

Ďakujem poslancovi Pirovitsovi.

Vyhlasujem rozpravu k štvrtému bodu programu za skončenú, s tým, že po prestávke sa k predneseným návrhom vyjadri spravodajca výborov SMR pán Bakiča.

Vyhlasujem 30-minútovú prestávku.

/Po prestávke./

Podpredsedníčka J. Blažejová:

Vážne poslankyne,
vážení poslanci,

pokračujeme v rokovaní. Vzhľadom na to, že v rozprave boli prednesené podnetné námety a návrhy k návrhu zákona,

prosim spravodajcu výborov SNK pána Bakiča, aby sa k návrhom vyjadril.

Poslanec J. Bakiča:

Vážena Slovenská národná rada,
vážene pani poslankyne,
páni poslanci,

cez prestávku rokovania sme posúdili pripomienky, ktoré boli vyslovené v rozprave. K niektorým z nich chcem zaujať stanovisko.

Prudoväčtým by som sa rád znovu vrátil k otázke troch a piatich percent. Pretože v texte zákona je to predložené ako alternatíva, celá diskusia okolo toho je vlastne zbytočná. Aj pán podpredseda Majer diskutoval skôr z hľadiska svojej strany, než za techniku prijatia zákona. V podstate ide o to, že keď je takáto alternatíva predložená, treba sa rozhodnúť pre jednu z nich, a to predtým, než sa bude hlasovať o predlohe ako celku.

K otázke § 26 - v tomto paragrafe sa v odseku 2 za slová "legitimačný listok" vkladajú slová "prípadne voľičský preukaz". Ďalej za tretí odsek sa vkladá nový odsek 4 tohoto znenia. "Ak sa konajú voľby do Slovenskej národnej rady súčasne s voľbami do Federálneho zhromaždenia, vloží voľič hlasovacie listky do týchto zákonodarných zborov do jednej obálky". Text pokračuje ďalej takto: "V takomto prípade musia byť hlasovacie listky pre voľby do Slovenskej národnej rady farebne odlišené". Tu sa reaguje aj na tú požiadavku, ktorá sa týkala odlišnosti hlasovacích listkov.

Pokiaľ ide o doplnenie okrskových komisií, je to ľahko formulovať inak, pretože negatívna vlastnosť sa nedá u

nikoho zisťovať. Ako budeme zisťovať, že je niekto nestraník? To sa dá ťažko. Myslím, že pokiaľ ide o túto pripomienku, mali by sme zotrvať pri texte navrhovanej predlohy, najmä vzhľadom na to, že politické strany majú možnosť túto záležitosť si medzi sebou vydiskutovať.

Pokiaľ ide o § 13 ods. 1, tam ide o navrhovanie do volebných komisií. V podstate ide o zjednotenie termínu. Takže v § 13 v ods. 1 sa prikláňame k počtu 60, ako je to v zákone o voľbách do Federálneho zhromaždenia a to isté platí aj o § 14 ods. 1 predlohy. Tá sa tiež mení z pôvodných 70 dní na 60. Takže v tomto prípade nastáva úplná zhoda s predlohou federalného zákona.

Je tu ešte pripomienka, aby sa počty kandidátov v jednotlivých volebných krajoch stanovovali podľa počtu obyvateľov v týchto krajoch. To snáď možno vysvetliť tým spôsobom, že počet je preto rovnaký, že aj počty obyvateľov jednotlivých krajov, s výnimkou Bratislavy, sú v podstate rovnaké. To sa uvádza aj v iných častiach právneho predpisu.

V § 12 ods. 4 predloženého textu je vysvetlivka, ktorá hovorí, že pre potreby tohoto zákona sa pojem politická strana a politické hnutie stotožňujú a preto sa ďalej v tomto texte používa už len pojem politická strana.

To je všetko. Rozprava je ukončená, moja úloha skončila tiež. Teraz treba rozhodnúť o troch a piatich percentách. O tom treba hlasovať osobitne, pred hlasovaním o celej predlohe.

Podpredsedníčka J. Blažejová:

Ešte má pripomienku poslankyňa Fabušová.

Poslankyňa K. Fabušová:

Nebolo odpovedané na pripomienku poslanca Volku o povinnosti voličov pri voľbách.

Poslanec J. Bakiča:

Pokiaľ ide o § 28 - to už bolo vysvetlené. Nové čísla sú potrebné preto, že sa tam vkladá nový odsek, ktorý sa označuje ako ods. 4.

Pokiaľ išlo o povinnosti voličov, principiálne sa komisia dohodla na tom, aby každý volič za plentou rozhodoval o svojom kandidátovi, teda aby sa nestalo to, že znovu bude pôsobiť atmosféra strachu a demonštratívne sa budú hádzať lístky do urny.

Podpredsedníčka J. Blažejová:

Pristúpim k hlasovaniu. Kto je za to, aby bola akceptovaná alternatíva č. I, t.j. 5 % hlasov, nech zdvihne ruku! Prosím overovateľov, aby spočítali hlasy.

/Hlasovanie./

Ďakujem.

/Za prvú alternatívu hlasovalo 41 poslancov./

Kto je za to, aby bola akceptovaná alternatíva č. II, t.j. 3 % hlasov?

/Hlasovanie./

Ďakujem.

/Za druhú alternatívu hlasovalo 70 poslancov./

Toraz pristúpime k hlasovaniu o návrhu skupiny poslancov SNR na zákon SNR o voľbách do Slovenskej národnej rady, s pripomienkami.

Kto súhlasí s návrhom, nech zdvihne ruku:

/Hlasovanie./

Ďakujem.

Kto je proti?

/Nikto./

Kto sa zdržal hlasovania?

/9 poslancov sa zdržalo hlasovania./

Zistujem, že Slovenská národná rada schválila návrh skupiny poslancov SNR na zákon SNR o voľbách do Slovenskej národnej rady.

P i a t y m bodom programu je

Návrh na zmeny v zložení výborov Slovenskej národnej rady.

Materiál ste dostali ako tlač 154.

Z dôvodov uvedených v návrhu Predsedníctvo Slovenskej národnej rady odporúča vykonať niektoré zmeny v zaradení poslancov do výborov Slovenskej národnej rady.

Má niekto z vás, vážené poslankyne, vážení poslanci, pripomienky k predloženému návrhu? Hlásí sa pán poslanec Černožurský.

Poulanec I. Černoqurský:

Vážene poslankyne,
vážení poslanci,

návrh na zmeny v zložení výborov Slovenskej národnej rady v podstate prebehol na základe našich pripomienok a k samotnému vymieňaniu členov v jednotlivých výboroch by som nemal pripomienky. Považujem však za potrebné, resp. sa domnievam, že súčasne je potrebné riešiť aj problematiku zastúpenia jednotlivých politických síl vo výboroch SNR. Tento problém by sa snáď mohol dostať už priamo do návrhu, ktorý teraz shvaľujeme. Vychádzam z niektorých skutočností. Slovenská národná rada zo 150 poslancov má 65 členov komunistickej strany. V niektorých výboroch, a dosť závažných výboroch, v práci ktorých je veľmi potrebné ovplyvňovať dianie na Slovensku, je neúmerne vysoké zastúpenie členov komunistickej strany. Ak si zoberiete zoznamy, ktoré sme všetci dostali, tak napríklad v Ústavnoprávnom výbore SNR, ktorý má 17 členov, je 9 členov KSČ, to znamená, že je ich tam nadpolovičná väčšina. Podobne vo veľmi dôležitom Výbore SNR pre plán a rozpočet, ktorý má 19 členov, je 10 členov komunistickej strany. V ďalších výboroch, keď aj nie je väčšina, je opäť nepomerne vysoké zastúpenie týchto členov. Napríklad vo Výbore SNR pre kultúru a výchovu je 9 členov KSČ z 20-tich, vo Výbore SNR pre obchod, služby a dopravu 8 zo 17-tich.

Domnievam sa, že by nemalo byť vecou prestíže komunistickej strany, aby aj takouto formou zotrvala na dvoch pozíciách vo výboroch a že teda by malo byť členstvo v jednotlivých výboroch upravené úmerne zastúpeniu KSČ v SNR.

Ďakujem.
/Potlask./

Podpredsedníčka J. Bláždějová:

Ďakujem pánovi poslancovi Černošinskému. Myslím, že úpravy, ktoré sú predložené, nie sú striktné definitívne, tak, že by nebolo možné v nich vykonať zmenu. Myslím, že je to možné riešiť a každý predseda výboru môže v Predsedníctve SNK vzniesť požiadavku alebo návrh.

Dávam hlasovať o predložennom návrhu na uznesenie. Kto je za návrh, nech zdvihne ruku!

/Hlasovanie./

Ďakujem.

Je niekto proti?

/Nikto./

Kto sa zdržal hlasovania?

/Nikto./

Zisťujem, že Slovenská národná rada schválila zmeny v zaradení poslancov do výborov Slovenskej národnej rady.

Š i e s t y m bodom programu sú

odpovede členov vlády Slovenskej republiky na otázky poslancov.

Pýtam sa členov vlády Slovenskej republiky, či chcú odpovedať na otázky poslancov, alebo v zmysle rokovacieho poriadku Slovenskej národnej rady budú na ne odpovedať písomne?

Na otázky chce odpovedať pán predneda vlády Slovenskej republiky akademik Milan Čič. Dávam mu slovo.

Predsedu vlády SR M. Čič:

Vážená Slovenská národná rada,

dovoľte, aby som predtým, ako sa pokúsim odpovedať na niektoré otázky povedal, že na najbližšom zasadnutí Slovenskej národnej rady prerokuje správu o stave ekonomiky v Slovenskej republike. Mnohé problémy a otázky, ktoré aj dnes tu boli formulované, budú v tejto sprave a pokúsime sa aspoň v základných črtách dať na ne odpoveď. Odpovede majú byť priame, jasné, termínované, ako hovoril pán poslanec Paučo. Ono sa to tak jednoducho vždy robiť nedá. Ja predsa nemôžem dať jasné odpovede na také otázky, ktoré sú problematické a ktoré s veľkým úsilím riešime v spolupráci s federálnou vládou a s príslušnými rezortami. Prosil by som v tomto o pochopenie, to jednoducho za ten krátky čas nie je možné. Už to opakujem, ale na nás sú také tlaky, ako keby táto vláda pracovala aspoň päť rokov a nerobila doteraz nič, hoci sme tu pár lýžďňov, pár mesiacov a robíme čo je v našich silách.

Bolo tu veľa otázok, ale my sme sa s predsedom Slovenskej národnej rady panom Schusterom dohodli, a Predsedníctvo SNR s tým súhlasilo, že hodinu pred zasadnutím Slovenskej národnej rady sú tu členovia vlády, s ktorými možno otázky konzultovať. Mám taký pocit, že zo strany poslancov sa to nevyužíva. Potom sa tu nastoľujú veci, ktoré mohli byť vydiskutované pred zasadnutím Slovenskej národnej rady. Potom nieť dost priestoru na riešenie iných otázok. Spomínam to preto, že máte tu k dispozícii, aby poslanci využili možnosť prekonzultovať si veci resp. žiadať odpovede na niektoré otázky.

Pokiaľ ide o požiadavky, tie sú nám známe, ale treba pochopiť, že keď nemáme prostriedky, tak ich nemôžeme riešiť. Prerokovali sme vo vláde návrh zákona SNR o štátnom

rozpočte. Ideme cestou antiinflačného rozpočtu, aby bol rozpočet vyvážený, to znamená, aby bola vyváženosť medzi príjmami a výdavkami. Inak sa z tohto začarovaného kruhu nedostaneme, či sa to niekomu páči alebo nie, musíme takto postupovať. To znamená, že všetičko škráame, jednoducho nemáme proutriedky. Keby sme ich mali, tak by sme ich veľmi radi dali a robili populárnu politiku. Ale keď nemáme, tak to poviem veľmi jednoducho - nedáme. Budeme o týchto otázkach rokovať. Uvidíte, ako sme sa usilovali všetky tieto otázky brať do úvahy.

Pán Paučo hovorí, že legislatíva pokurháva. No neviem v čom. Ja si už neviem predstaviť rýchlejšie tempo v legislatíve ako ho máme. To, čo sa robí, je na škodu vecí, že nezasadá federálna legislatívna rada vlády. Naša legislatívna rada sa dostáva mnohokrát do situácie, že vecí nemôže prerokovať a idú priamo do vlády. A do vlády to dostaneme dva dni alebo deň predtým, ako to musíme prerokovať a dať na zasadnutie federálnej vlády. Je to množstvo zákonov. To nie sú len tie zákony, ktoré máte k dispozícii, je to aj celý rad právnych noriem, ktoré denne prichádzajú na vládu a vždy je neskoro a neskoro. Vláda nemá zákonodarnú činnosť, môže vychádzať s iniciatívou a dávať niektoré pripomienky. Legislatíva je taká bohatá, že táto republika to ešte nezažila. Aj v iných krajinách - západných - sa čudujú, akú legislatívu robíme a s akými veľkými rizikami - aj pokiaľ ide o tieto politické zákony. Život nám ukáže, ako sa premietnu do praxe, ako sa budú uplatňovať. Chvalabohu, že je to len na dva roky, že budú tu skúsenosti a k týmto otázkam na budeme musieť znovu vrátiť.

Pokiaľ ide o personálne zmeny, o tejto otázke hovoril aj pán poslanec Mináč. Istéže, všetko možno kritizovať, aj tie návrhy, ktoré sme predložili a dali k dispozícii verejnosti. Ale my sme túto požiadavku mali už dávno a boli sme kritizovaní, že ju nedávame, že nenavrhujeme nejaké

odporúčania. Chcem vyhlásiť, že nejde o právny akt. Pán poslanec Mináč to definuje ako právny akt. To nie je žiaden právny akt, to nie je nijako kodifikované, to sú iba zásady, ktoré majú odporúčajúci charakter, aby sme na závodoch, v podnikoch, na národných výboroch, prípadne v iných inštitúciách pomohli ľuďom sa zorientovať v niektorých otázkach. Prítom tieto zásady prísne rešpektujú princíp zákonnosti. Kto ich čítal, musí vedieť, že sme rešpektovali aj Zákonník práce, aj zákon o štátnom podniku a podobne.

Rozprával som sa o týchto otázkach aj s pánom predsedom českej vlády Plihardom. Najskôr sme boli dohodnutí tak, že to urobíme spoločne. Oni potom od toho ustúpili so záverom, že je dostatok právnych noriem a že nie sú potrebné žiadne iné zásady. My sme vyšli v ústrety. Je to síce vyhlásené len jeden deň, ale už aj dnes som dostal pozitívne ohlasy, že v mnohom to pomáha zorientovať sa v tejto problematike. A či Verejnosť proti násilliu má vedúcu úlohu zase nejakej ďalšej strany alebo nemá, o tom tu nechcem polemizovať. Nemá, pretože vo VPN sú príslušníci aj iných politických strán, čiže neporovnávame to s komunistickou stranou, ale berme do úvahy, že vo VPN sú aj príslušníci iných politických strán, vrátane komunistickej strany. Stotožňovať to by asi nebolo správne. Čiže nejde o žiadne tutorstvo ani o to, že by odbory boli zbytočné a myslím si, že predovšetkým je to pomôcka, ktorá má platiť do 15. apríla. Toľko z mojej strany, pokiaľ ide o pripomienku pána Mináča a pána Pauču.

Pokiaľ ide o odchod sovietskych vojsk, túto problematiku má v kompetencii predovšetkým federálna vláda. Tam je komisia, ktorá tieto otázky dohodla zmluvne, sleduje harmonogram. Okrem toho sú tam aj zástupcovia zo Slovenskej republiky. My sme navyše vo vláde vytvorili koordinančnú

komislu na čele s ministrom vnútra, ktorá tieto otázky sleduje. Ak bude záujem, budeme prípadne o postupe informovať aj Slovenskú národnú radu.

Pokiaľ ide o polikliniku v Žiari nad Hronom, situácia nie je taká, ako to tu uviedol pán poslanec. Poviem prúdo. Po prvé pánovi poslancovi bol napísaný list 5. marca. Vychádza sa z platnej metodiky plánovania. Ale naozaj nebolo v poriadku dodávateľské zabezpečenie uvedenej stavby tak, ako bolo potom dodatočne dané pre zaradenie stavby do plánu na rok 1990. Po druhé - necháme túto problematiku ešte preveriť aj predsedovi Slovenskej komisie pre plánovanie a vedeckotechnický rozvoj pánovi Lexovi, prípadne ministrovi výstavby a stavebníctva. Ale chcem povedať, že práve v Žiari nad Hronom je totálny nedostatok pracovných síl, kapacít. Uvediem príklad. V Žiari nad Hronom sa okrem iného stavia škola v prírode na Krahuliach s rozpočtovým nákladom 39,2 mil. korún, a to práve preto, že ide o tak znečistené, znevážené životné prostredie, ako je v Žiari nad Hronom. Zaujímavé je, že táto škola mala byť dokončená v tomto roku, ale do konca roku 1989 sa na účelovej časti predstavalo iba 0,4 mil. korún. Tak ako teda - je nedostatok kapacít a školu, ktorá je mimoriadne potrebná na zotavenie, zregenerovanie detí si nikto nevšimá? Budeme to sledovať aj my, ale bolo by dobré, keby do toho vstúpili oveľa jednoznačnejšie aj ONV, aj pán poslanec, aj KHV.

Ďalej chcem uviesť ďalší dôkaz, pokiaľ ide o Hliníkárňu a dokončenie rekonštrukcie závodu Hliníkárne. Vo svete obvykle termíny pre stavby tohoto druhu sú dva až tri roky. U nás sa počíta s deviatimi rokmi. Bol som tam osobne, i niektorí ďalší ministri. Aj keď to nepatrí do našej kompetencie, usilujeme o to, aby sa táto otázka urychlene riešila, pretože to má oveľa horší vplyv a dopad na obyvateľstvo v ekológii ako ďalšie rozmelňovanie disponibilných kapacít na novozačínajúce stavby. Pre informáciu ešte

chcem uviesť, že o stavbe Hlinikárne sme mali separátne rokovanie s pánom Stračárom, ministrom hutníctva, strojárstva a elektrotechniky a vzal na seba určité záväzky, ktoré po ich formulovaní sa budeme snažiť riešiť aj našimi kapacitami. Takže nezanedbávame ani žiar nad Hronom, ale prosím, aby ste veci videli v tomto kontexte.

Pokiaľ ide o majetok KSC, touto otázkou sa vláda zaoberala už niekoľkokrát, aj pred týždňom. Znovu sa k tejto otázke vrátíme. O tejto veci by mohol povedať pár slov aj pán minister Kováč.

Pán poslanec Grečný hovoril o elektronickom počítačovom priemysle, že podniky stoja pred krachom - Tesla Piešťany, Námestovo, Banská Bystrica, Liptovský Hrádek a mohli by sme menovať celý rad ďalších. Vieme o tom, aká je situácia. Podnikáme rokovania na všetkých možných frontoch, aj so zahraničím. Vynikli sme jednu skupinu, ktorá by našťudovala problematiku záujmu o elektrotechnický priemysel na Slovensku. Ak by sa tento zámer, ktorý má vláda, podaril, i keď nám to do kompetencie nepatrí, vďaka pánovi Stračárovi, že to nechápe ako vstupovanie slovenskej vlády do kompetencie federálnej vlády - robíme v tomto záujme aj vlastné kroky, pretože sa to dotýka občanov Slovenskej republiky. Takže aj túto otázku chceme riešiť, máme ju na zreteli a akonáhle sa nám podarí získať informácie - pozitívne či negatívne - budeme o tom informovať.

Pokiaľ ide o bezdevízový dovoz súčiastok, podnet na ochranu nášho priemyslu, nie je to také jednoduché. O týchto otázkach sme už rokovať aj vo federálnej vláde, a to dokonca aj teraz, v súvislosti s opatreniami, ktoré majú zamedziť vykupovanie tovarov. Nechcem teraz informovať, ste už zrejme informovaní z tlače o opatreniach, ktoré urobila slovenská vláda v rámci svojich možností a kto-

čo urobila federálna vláda aj na podnet slovenskej vlády. Houč sme v mnohom museli zápasit, aby sa to takýmto spôsobom riešilo.

K otázke pána poslanca Bicku, či informácia o rusínsko-ukrajinskej národnosti bola dezinformáciou, sa teraz vyjadriť nemôžem. Budem rád, ak dostanem konkrétne údaje, pretože sme vychádzali z oficiálnych štatistických údajov a nijako sme ich neuskresťovali. Ak je pravda to, čo tvrdí pán poslanec, rád to zoberiem, aj sa ospravedlím. Ale vedome v tomto smere nebolo nič zakrývané. Navyiac, neboli pozvané všetky národnosti, resp. zástupcovia všetkých národností aj z tých dôvodov, že to prakticky nebolo možné. Keď sme organizovali verejné zasadanie v Komárne, vychádzali sme z toho, že ďalšie zasadnutie vlády eventuálne predsedníctva slovenskej vlády, bude na východnom Slovensku buď v Košiciach alebo niekde inde, kde by sme riešili nielen otázky vzťahov národnosti, ale aj niektoré ekologické problémy a zaoberali sa aj mimoriadne vážnymi a vyostrenými otázkami vyplývajúcimi zo vzťahov medzi grécko-katolíckou a pravoslávnu cirkvou. Musím povedať, že s tým máme veľmi vážne problémy. Vedľa o tom aj pán predseda Slovenskej národnej rady, podpredseda SMR, pán Širotník je touto úlohou poverený. O niektorých otázkach sme už spolu rokovali a v najbližšom čase sa chceme znovu stretnúť aj s predstaviteľmi cirkvi a tieto otázky doriešiť, pokiaľ bude porozumenie aj z druhej strany. Takže pôjde o oveľa širšiu problematiku a nielen o to, či je to ukrajinsko-rusínska, či rusínsko-ukrajinská alebo ukrajinská národnosť. Pôjde o celý komplex vecí.

Pán poslanec Dubníček mal opodstatnenú otázku, či bola slovenská vláda informovaná o tom, že pán predseda Pithard išiel na návštevu do Maďarska. Bola, z masovo-komunikačných prostriedkov. Pokiaľ ide o výsledky, včera večer som chvíľku hovoril s pánom predsedom v Prahe. Odpovedal

mi tak, že snáď by bolo dobré, keby bola česká vláda sprostredkovateľom pri riešení týchto problémov s Maďarskou republikou. Takýto postoj musíme jednoznačne odmietnuť /potlesk/. My sme spôsobili, aj za podpory Slovenskej národnej rady, tieto otázky riešiť na náležitéj úrovni.

Odpusťte, že trochu preťahujem čas, ale je to potrebné, pretože sa situácia vyostрила. Pre informáciu chcem dodať, že máme pripravený materiál o národnostnej problematike u nás a včera som tento materiál odovzdal pánovi prezidentovi Havlovi - jednak referát, ktorý som predniesol v Komárne, kde sa jednoznačne hlásime k princípu československej vzájomnosti na základoch československej federácie. Čiže žiadne pokusy o separatizmus alebo spochybňovanie československej vzájomnosti vo vláde, prípadne inde nie sú. To je stanovisko našej vlády, na ktorom trváme a budeme ho ďalej v našej práci presadzovať.

Okrem toho Matica slovenská robí prieskum a požiadame aj Slovenskú akadémiu vied, prípadne niektoré ďalšie inštitúcie, aby sa ešte pokúsili o objektivizáciu. Teda nešli by sme len cez faktografiu vyjadrenú štatisticky, ale mali by sme trochu podchytené charakteristiky vedomia československej, slovenskej štátnosti aj od príslušníkov maďarskej národnosti. Tento materiál chceme doplniť a so súhlasom predsedníctva, prípadne pána predsedu, by sme ho čo najskôr chceli predložiť na rokovanie Slovenskej národnej rady, aby sa to stalo záležitosťou vrcholných zákonodarných orgánov a nielen nejakých licitácií a nejakých aktivít, ktoré nemajú legitimitu na to, aby takto pristupovali k národnostným otázkam, pretože rozvíjajú hladinu, ktorú sme ako tak utišili práve tým, že sme mali verejné zasadanie vlády v Komárne. Nás to mrzí o to viac, že sme aj na poslednom zasadnutí vlády 14. marca prijali celý rad opatrení, ktoré vyplynuli z diskusie, z nášho referátu a z poznania situácie pre všetky rezorty, ktoré majú riešiť

svoju problematiku v rámci svojej kompetencie. Čiže nespí-
me, vonujeme tejto otázke pozornosť a neviem prečo nás
niekto podozrie- va, že snáď zámerne túto problematiku
odďaľujeme na roko- vanie nejakých iných orgánov.

Pán Dubníček ešte hovoril o papieri. Vláda rokovala
aj o tejto problematike. Myslím si, že v dohľadnom čase
tuto otázku doriešime. Pán podpredseda už dostal opätovne
úlohu vo vláde, aby urýchlene predložil materiál po dohode
s politickými stranami a vláda - žiaľ, musím to takto po-
vedať - mocensky rozhodne, aj keď nebude z mnohých strán
populárna. Nič sa však nadá robiť, už to ďalej ľahať nemô-
žeme a pristúpime k takémuto mocenskému administratívne-
mu rozhodnutiu bez ohľadu na to, či sa niektorým represen-
tom tej alebo onej politickej strany bude páčiť alebo
nie. Viete, že máme okolo 18 politických strán, z ktorých
každá chce papier, zabezpečiť tlač, miestnosti, teda nie-
komu budeme musieť povedať aj nie alebo len toľko a nie
toľko.

Pán poslanec Brilla hovoril o pomoci pri zabezpečova-
ní energetiky, že počítače - povedal by som - berieme na
ľahkú váhu. Chcem povedať, že vôbec nie. A požiadame Slo-
venskú akadémiu vied, vysoké školy, aby ďalej pracovali na
teóriách modelov tak, aby boli využiteľné pri aplikácii
počítačov práve v systéme riadenia výpočtovej techniky,
teda v energetike. Samozrejme vieme o tom, že je to mimo-
riadne vážny problém, ale nemáme na to devízy. Aj minule
boli vo federálnej vláde prerokúvané spoje. Keď sa vyčis-
lila čiastka v devizových korunách, nikto nebol ochotný o
tom ani rokovať. Materiál sa odložil. Takže sme v
začarovanom kruhu. Nemáme - nedáme. A to sa nám vracia,
žiaľhodu, zase negatívne tým, že zaostávame. Ale musíme si
vytvoriť aký-taký základ pre to, aby sme sa mohli - špor-
tovo povedané - odpichnúť a potom budeme môcť vstupovať do
voci ináč. Túto pripomienku beriem s tým, že aj oficiálne

požiadame, aby sa ďalej na týchto aplikovateľných teoretických modeloch pracovalo na vysokých školách, v akadémií, v príslušných ústavoch okamžite, ako to bude možná zo strany vlády zabezpečiť.

Ďalej tu bola pripomienka k prideleniu objektu Okresnému národnému výboru Bratislava I. Odpoveď neprišla preto, že doteraz nevieme rozhodnúť o množstve požiadaviek, ktoré prichádzajú na vládu aj na Národný výbor hlavného mesta Bratislavy. S pani Žemkovou som sa rozprával, prijal som ju, veci sme rozobrali a prisľúbil som jej, že sa budeme usilovať, aby Obvodný národný výbor Bratislava I v rámci možnosti dostal primeranú miestnosť. Minule som o tejto otázke hovoril aj na Národnom výbore hlavného mesta Bratislavy. Vrátime sa k tomu, ale predovšetkým si musíme dať do určitého systému všetky požiadavky zo škôl, z nemocníc, z jednotlivých politických strán a z celého radu ďalších inštitúcií. Sú veľké požiadavky aj zo strany zastupiteľských zborov. Požiadavky na priestory majú Francúzsko, NSR, Taliansko, Kanada a niektoré ďalšie veľvyslanectvá - Amerika nie je problém, lebo má vlastnú budovu. Jednoducho, kde niet, tam ani čert neberie. Národný výbor sa musí predovšetkým aj nám hýbať, veď on je pritom. S takouto mojou odpoveďou nemusíte byť spokojná, ale takto to je. Vláda na to nemá prostriedky. Vláda, ani jej komisia nemá rozhodovaciu kompetenciu, skôr orientuje pozornosť dislokačnej komisie, aby sa tie budovy skutočne dostali tým inštitúciám, ktoré to objektívne nevyhnutne potrebujú. Budeme sa musieť vrátiť k niektorým rozhodnutiam, najmä pokiaľ ide o zabezpečenie zdravotníctva. Viete, že poliklinika na Bezručovej ulici je v úplne dezolárnom stave. Chceme, aby sa renovovala. Katastrofálna situácia je u milosrdných bratov a nechcem menovať ďalšie. Týmto veľmi musíme venovať pozornosť, predovšetkým zdraviu, sociálnemu zabezpečeniu. To je naša predstava, i keď sa nám to vždy nedarí takto realizovať.

Na vystúpenie pána Prokeša budem reagovať len pár slovami k tomu, či ide o genocidu slovenského národa. Ja by som to až tak nedramatizoval. Myslím si, že slovenský národ má svoje povedomie, svoju historickú pamäť, svoje postoje k tomu, čo sa deje v Československu, čo sa deje na Slovensku. Zaujal stanoviská k takým závažným otázkam, ako je jeho suverenity, vyjadrená aj v štátnych znakoch, v jeho zástave, hymne atď. že sú problémy a napätia, tomu sa tak ľahko nevyhneme. Niektoré veci, ktoré tu uviedol pán Prokeš, si budeme musieť vyjašňovať v diskusiách aj s našimi českými partnermi. Dohodol som sa včera s pánom Pit-hardom a navrhol som, že by bolo dobré, keby sme obidvaja vystúpili v televízii na celoštátnom okruhu a rozdiskutovali si existujúce problémy. Týka sa to aj otázky doplácania či nedopĺňania alebo doplácania jedných na druhých. Situácia nie je taká, ako sa, žiaľ, formuluje, ako sa propaguje. My sa na to pripravujeme, robíme analýzy, rozbery a viem že to nebudeme ľahké doviesť do konca. Pretože ak berieme do úvahy všetko, to znamená aj mobilitu pracovných síl, ich presuny do Českej republiky, ak berieme do úvahy hurovinové vetupy, spracovanie u nás za zlých pracovných podmienok a s veľmi negatívnym ekologickým dopadom a vzhľadom na ceny, ktoré sú u nás, tak by nám vyšli rôzne iné čísla. Teraz však nie je príležitosť, aby som o tejto otázke ďalej hovoril. Budeme sa usilovať o takú formu, aby sme oboznamovali aj českú verejnosť, pretože o týchto problémoch často nie je informovaná tak, ako by objektívne mala byť. Uvidíme, či sa to uskutoční alebo nie.

Pokiaľ ide o vlastné zastúpenie v OSN, je to záležitosť, ktorá zatiaľ patrí do výlučnej kompetencie federácie. K tomu sa vyjadrovať nemôžem. Môžu sa o týchto otázkach uvažovať pri príprave novej ústavy a zrejme sa o niektorých aj uvažuje, ale pokiaľ ide o zahraničnú politiku - nechcem byť prorokom, ale pravdepodobne situácia ostane tak ako je.

Nazov federácie - spojovník medzi Česko-Slovensko môže byť problematickým, ale treba hľadať iné vyjadrenia. Mame ich naporudzi niekoľko. Ešte nadam bude príležitosť, aby aj poslanci zo Slovenskej republiky využili možnosť a vo Federálnom zhromaždení vystúpili s návrhmi, ktoré budú vyjadrovať formu, teda že nám ide o republiku a budú vyjadrovať aj to, že ide o republiku, ktorá sa skladá z dvoch suverénnych štátotvorných národov. Teda že nejde o unitárny štát nazvaný Československo alebo Československá republika.

Bola tu ešte otázka týkajúca sa obchodu. Ministerstvo obchodu a cestovného ruchu s krajskými národnými výbormi v minulosti i teraz pravidelne hodnotí situáciu v zásobovaní predovšetkým tam, kde sú problémy. Že ich nie je málo, to všetci veľmi dobre pociťujeme aj tu v Bratislave. Len pre zaujímavosť chcem povedať, že sa situácia čiastočne zlepšila po opatreniach, ktoré boli prijaté zo strany národných výborov, ministerstva obchodu a cestovného ruchu a požiadali sme aj spotrebné družstvá a výrobné družstvá, aby tejto problematike venovali pozornosť, aby sa nevyvolala vlna nespokojnosti u nás na Slovensku. Je pravdou, že najmä na južnom Slovensku boli tieto otázky veľmi vyhrtené. Bolo u nás okolo 40 žien, ktoré protestovali proti tomu, že sa na juhu vykupuje najmä mäso a že po práci musia cestovať do "vnútrozemia", aby si nakúpili raz za dva tri dni alebo za týždeň, aby si ako tak mohli doma veci riešiť. Myslím si, že táto situácia sa zmenila.

Tu však ide predovšetkým o to, či obchodné organizácie môžu alebo nemôžu poskytovať najmä nedostatkové tovary požadované od súkromníkov, prípadne od družstiev. Myslím, že dáme prehľady nedostatkových tovarov, požadované orientačne množstvá aj Združeniu podnikateľov Slovenska, aby aj oni mohli zapracovať a pomôcť túto otázku riešiť. Obchod im vypožičal aj doteraz najmä nákupom materiálov, pred-

všetkým textilných, metráže na skonštruovanie, ale dokonca aj devízovými prostriedkami. Takže vec nestojí tak, že by sa obchod vôbec nebol zaujímal aj o túto sféru. Vládna nariadenie číslo 2 z roku 1988 o poskytovaní služieb na základe povolenia národných výborov umožňuje súkromným osobám nakupovať materiály a iné tovary vo veľkoobchode i v odbytových organizáciách pri poskytnutí príslušnej časti rabatu. Bude potrebné, minister obchodu si bude musieť preveriť túto otázku, do akej miery sa to využíva a či náhodou vo veľkoobchode nerobia prekážky práve týmto súkromníkom.

Rozvoj výroby nedostatkových druhov spotrebného tovaru v súkromnom sektore budeme podporovať aj ekonomickou stimuláciou tak, ako tu bolo uvedené aj v pripomienke, predovšetkým prírážkou v nákupe, v nákupnej cene, poskytnutím časti obchodného rozpätia, prípadne daňovou úľavou a niektorými ďalšími finančnými či daňovými prostriedkami.

Myslím, že zhruba som odpovedal na vášnko. Ak som na niečo zabudol, niektorí ministri ešte vystúpia a veci vysvetlia.

Ďakujem za pozornosť.

/Potlesk./

Podpredsedníčka J. Blažejová:

Ďakujem predsedovi vlády Slovenskej republiky pánovi akademikovi Čičovi za obširne a konkrétne odpovede na otázky. Pýtam sa, či chcú odpovedať i niektorí ministri?

Minister školstva, mládeže
a telesnej výchovy SR L. Kováč:

Vážnu poslankyne, poslanci,

odpovedám na otázku pána poslanca Hausdorfa. Pýta sa, čo bude s titulmi profesor a docent, ktoré boli udelené v posledných dvadsiatich rokoch a ktoré boli často udeľované na základe iných než profesionálnych kritérií. Na ministerstve školstva existuje expertná komisia, ktorá odporučila, aby tituly, ktoré boli udelené za posledných 20 rokov, boli pozastavené s tým, že každý profesor a docent dokáže publikáciami alebo inými materiálmi, že mu táto hodnosť prináleží. Tento návrh je predmetom diskusie na vysokých školách a podľa toho, ako sa k nemu vyjadría vysokoškolskí učitelia, buď sa bude alebo nebude realizovať.

Pokiaľ ide o otázky pána poslanca Hudca, každá z jeho štyroch otázok vychádza z nesprávnych informácií.

Prvá otázka sa týkala konkurzov na miesta vedúcich katedier. Ako už hovoril pán predseda vlády, navrhovanie personálnych zmien nie je zákonným aktom, sú to odporúčania. My sme odporúčali, aby na vysokých školách boli urobené konkurzy na miesta vedúcich katedier. Odporúčali sme, aby v týchto konkurzných komisiách boli ľudia nielen zo školy, ale aj zo Slovenskej akadémie vied a hlavne trvali sme na tom, aby boli aj z Českej republiky. Nebola tam vôbec nijaká zmienka o tom, že by v nich mali byť zástupcovia Verejnosti proti násilliu. Vyhádili sme si právo schvaľovať tieto komisie jedine preto, aby bola istota, že tam tí zástupcovia z Českej republiky a z akadémie vied, prípadne z rezortných výkonných útstov skutočne budú.

Druhá otázka sa týkala toho, či je pravda, že na vysokých školách budú môcť vyučovať len nekomunisti a či prípadne existuje nejaká interná smernica o tom, koľko komunistických profesorov má alebo nemá byť na vysokých školách. Povedal by som, že by sa to dalo nazvať demagogiou, keby takáto klobeta jednoducho nebola smiešna. V minulosti, bohužiaľ, skutočne bola taká situácia, že sa trvalo na tom, aby vysokoškolskí učitelia - noví, ktorí boli prijímaní - boli len členovia komunistickej strany. Veľmi ťažko to poškodilo našu vzdelanosť, pretože mladí ľudia, práve tí najschopnejší a najšikovnejší, nedokázali sa ohnúť tak, aby sa pretvarovali a do komunistickej strany vstupili. Na druhej strane si myslím, že komunistická strana sama ťažko utrpela tým, že do nej vstupovali práve ľudia menejcenní, neschopní, ktorí išli do komunistickej strany kvôli kariére a stávali sa vysokoškolskými učiteľmi. Je samozrejmé, že nič také sa na našich školách viac nemôže realizovať, ani pokiaľ ide o akúkoľvek inú politickú stranu.

Takisto nesprávna informácia, povedal by som zase naličná, tvrdí, že pri prihláškach na vysoké školy by sa mala vykazovať príslušnosť k strane, prípadne, ako to bolo zvykom, že sa má uvádzať, či rodičia boli alebo neboli v strane alebo boli vylúčení, vyškrtnutí a podobne. Ani náboženská príslušnosť, ani politická príslušnosť sa v prihláške na vysokú školu neuádza.

Konečne bola poznámka, že na ministerstve školstva boli vypísané konkurzy na miesta riaditeľov odborov a vedúcich oddelení, kde sa trvá na tom, že to nesmú byť komunisti. Zasa to nie je, samozrejme, pravda. Držíme sa tých zásad, ktoré prijala vláda. Konkurzy ešte neboli celkom ukončené, ale z výsledkov, ktoré máme doteraz, asi jedna tretina funkcionárov zostala na svojich pôvodných miestach. A situácia bola taká, že 100 % riaditeľov odborov

boli členmi komunistickej strany. To znamená, že minimálne jedna tretina zostáva vo svojich funkciách a je samozrejme ich osobnou záležitosťou, či zostanu naďalej v komunistickej strane a či prípadne z nej vystúpia.

Takže v škole skutočne ide o úplné odpolitizovanie a jediným kritériom je odbornosť a profesionalita.

Ďakujem.

/Potlesk./

Podpredsedníčka J. Blažejová:

Ďakujem pánovi ministrovi Kováčovi za odpoveď. Ďalej sa hlási pán minister Michal Kováč. Dávam mu slovo.

Minister financií, cien

a miest SR M. Kováč:

Vážené poslankyne,

vážení poslanci,

rád by som reagoval na otázku týkajúcu sa majetku Komunistickej strany Slovenska. Z dotazu pána poslanca Pauču by sa mohlo zdať, že vláda Slovenskej republiky v tejto veci snáď nič neurobila. Rád by som preto využil túto príležitosť, aby som vám poskytol určité informácie, vrátane toho, v akom stave sa súčasné informácie a proces ohľadne vysporiadania majetku nachádza. Súčasne by som chcel zodpovedne informovať, že česká vláda ani federálna vláda neurobila z toho, čo urobila slovenská vláda, snáď ani polovicu.

My sme si už koncom januára nechali urobiť celoslovenský prehľad o majetku Komunistickej strany Slovenska na celom území Slovenskej republiky. Z tohoto prehľadu sme

začiatkom februára zistili, že sa na území Slovenskej republiky nachádza celkom 98 objektov, ktoré boli v užívaní komunistickej strany. z toho 62 objektov bolo vedených, že sú vo vlastníctve československého štátu, 17 objektov vo vlastníctve komunistickej strany a 19 objektov podľa zistení, ktoré sme mali, nebolo majetko-právne vysporiadaných. Na základe tejto informácie som sa obrátil na federálneho ministra financií, aby nám poskytol podrobnejšie informácie, ako boli niektoré objekty, ktoré neboli majetkoprávne vysporiadané, financované, pretože financovanie budov, stavieb, sa uskutočňovalo cez federálny rozpočet a na slovenskom ministerstve financií o tom neboli údaje. O výsledku vás budem za chvíľu informovať. Súčasne sme požiadali všetky KNV a cez nich ONV - finančné odbory, aby zrušili zmluvy s Komunistickou stranou Slovenska o užívaní príslušných objektov a umožnili tak dislokačným komisiám bez ohľadu na majetko-právne vysporiadanie rozhodnúť o inom využití budov, vrátane novej požiadavky Komunistickej strany Slovenska. Po určitom čase sme vykonali prieskum, ako jednotlivé národné výbory túto úlohu splnili. Zistili sme, že nie všade došlo k zrušeniu zmlúv o užívaní a preto sme opätovne vyzvali národné výbory, aby tento príkaz ministra financií splnili. Behom krátkej doby budeme mať informáciu a na najbližšej schôdzi Slovenskej národnej rady vás môžem o tom informovať.

Pokiaľ ide o majetok komunistickej strany do roku 1972, všetko čo vlastnila, bolo dohodou medzi federálnou vládou a Ústredným výborom Komunistickej strany československa odovzdané do vlastníctva štátu. To znamená, že sporné otázky boli len pokiaľ ide o financovanie budov a stavieb od roku 1972 až do roku 1989. Podľa informácií federálneho ministra financií - lebo tu sme boli odkázaní na informácie - zisťujeme, že za toto obdobie, t.j. od roku 1972 do konca roku 1989 na Slovensku bolo dokončených, niekde čiastočne, budov, stavieb a rôznych zariadení v

celkovej sume 1,714 mld Kčs, ktoré boli v užívaní Komunistickej strany Slovenska. Z tejto sumy je podiel vlastných prostriedkov komunistickej strany 863 mil. a zvyšok - miliarda - je väčšinou to, čo financoval štát a menšia suma sú združené prostriedky, pretože v niektorých budovách sú aj úsporiteľne, poisťovne, prípadne iné spoločenské organizácie. Teda máme o tom úplný prehľad.

Samozrejme, nie je už len otázkou slovenskej vlády, ale možno aj iniciatívy poslancov Slovenskej národnej rady, aby vznikol určitý návrh, pretože na existujúcom majetku - i keď čo do počtu budov je rôzny, je podiel komunistickej strany 863 mil. Čiže môžeme povedať, že hodnota majetku komunistickej strany, ak neberieme odpisy, ale rozpočtové náklady, teda obstarávacie náklady, je 863 mil.

Iné strany nemajú vo vlastníctve nič. Teda vlastníkom, pokiaľ ide o politické strany, je komunistická strana. Vyrovnáť východiskovú základňu, najmä v súvislosti s voľbami, teoreticky je možné dvoma spôsobmi. To znamená, dať všetkým ostatným stranám 863 mil., aby si obstarali majetok. Prítom to bude len vyrovnanie - nejaké matematické - jednej strany voči desiatim. Ak by sme mysleli, že každá z nich by mala mať 863 mil., tak nerobí veľa počtov, aby sme vedeli, čo to znamená. Čiže táto cesta zrejme nie je schodná.

My sme sa v súvislosti s predvolebnou kampaňou pokúsili aspoň o čiastočné vyrovnanie východiskovej základne, a to v tom smere, aby aj iné strany mali možnosť vstúpiť do voľieb s ako-tak vyrovnanou ani nie materiálne-technickou základňou, ale organizačnou, prípadne získali nejaké priestory, nejaké kancelárske zariadenie.

Ako viete z tlače, komunistická strana, i ostatné menšie strany veľmi kritizovali tento návrh, ktorý pred-

spravoval len skutočne mierne a nepatrné vyrovnanie tej výhody, ktorú dnes má komunistická strana pri vstupe do voľieb. Preto inou cestou je otázka pošťárnenia zbytku tohto majetku. A to už nie je vec iba slovenskej vlády. Takáto záležitosť by sa mala jednotne riešiť v celej ČSSR.

Ďakujem za pozornosť.

/Potlask./

Podpredsedníčka J. Blažejová:

Ďakujem pánovi ministrovi Kováčovi. Ďalej dávam slovo podpredsedovi vlády pánovi Vargovi.

Podpredseda vlády SR A. Varga:

Vážené poslankyne,

vážení poslanci,

chcem odpovedať na konkrétnu otázku pána poslanca Dubníčka, ktorú vzniesol na mňa ohľadnu rozdelenia papiera. Pán predseda vlády už o zásadných otázkach hovoril, obmedzim sa len na tú konkrétnu záležitosť, pretože sme oficiálne neoznámili výsledok posledného okrúhleho stola o rozdelení papiera.

Pán Dubníček určite dostal oznámenie, ktoré sme posielali o výsledku tohto rozhodnutia okrúhleho stola. On zrejme požaduje výmer, resp. dekrét na používanie papiera. V tejto otázke sme prišli k názoru spolu s pracovníkmi Slovenskej komisie pre plánovanie a vedeckotechnický rozvoj, ktorá je administratívnym gestom rozdelenia papiera, že oni priamo oznámia tlačiarňam množstvo papiera, ktoré jednotlivé strany, resp. tlačové orgány môžu použiť v tomto roku pre svoje účely. Pokiaľ by to nestačilo, ale-

bo ak by boli nejaké problémy, ochotne budeme túto vec ďalej riešiť.

Ďakujem.

Podpredsedníčka J. Blažejová:

Ďakujem podpredsedovi vlády panovi Vargovi. Ešte sa hlasi pan minister Košta. Dávam mu slovo.

Minister spravodlivosti SR L. Košta:

Vážená Slovenská národná rada,
vážený pán predseda,

bol som len nepriamo interpelovaný, a to v dvoch oblastiach, ktoré sa dotýkajú nielen rezortu spravodlivosti, ale aj vlády porozumenia, ktorej sa cítim byť so ctou členom. Mojim želaním je, aby všetky naše budúce rozhovory a stretnutia boli stretnutiami a rozhovormi medzi vládou porozumenia a slovenského národného zákonodarného orgánu porozumenia.

Reagujem na slová pána poslanca Prokeša - nechcem sa chytať slov - na ktoré reagoval pán predseda vlády, pokiaľ ide o genocídu slovenskeho národa a pod. Myslím si, že sme všetci pyšní na to, kde žijeme a sme pyšní aj na to, že sa dokážeme v rôznych oblastiach činnosti radikálne rozlúčiť s našou minulosťou. To, že tak citlivo zaznieva ten tón - povedal by som nacionálny - veď nakoniec aj vo vzťahu k českému národu je to dedičstvo našej nedávnej minulosti. Aj český národ má celý rad problémov a vo vzťahu k federálnemu centru v minulosti pociťoval v niejednom prípade isté konkrétne skrivodlivosti.

Moja pozvánka je motivovaná mojím nedávnym stretnutím s reprezentantmi jeden a pol milióna Slovákov, žijúcich v Spojených štátoch. Na konkrétnom príklade som videl, ako je možné zachovať si národné sebavedomie a byť absolútne lojálnym voči štátu, v ktorom človek žije, v ktorom má právo sa z chuti zasmiať, aj si zaplakať.

V minulosti práve zámerne propaganda kvalifikovala našich krajanov - Slovákov žijúcich v zahraničí, že sú to väčšinou reprezentanti separatistických ľudáckych hnutí a pod. Vážení, to nie je pravda! Tri generácie Slovákov žijú v jednej demokratickej krajine, kde každý má právo kedykoľvek povedať svoj názor. Voň nakoniec aj my takýto štát budujeme a k nemu spejeme. Zámerne, aby sme boli izolovaní, zámerne aj pod inými vplyvmi, táto obrovská skupina našich krajanov - Slovákov mala byť izolovaná od vlastnej domoviny, ale aj od iných štátnych partnerských vzťahov len preto, že nosila na sebe pečať tejto tzv. kolektívnej viny, s ktorou sa musíme už definitívne vysporiadať.

Keď jeden z účastníkov dialógu mi položil konkrétnu otázku, či budeme na Slovensku oslavovať 14. marec, vôbec som nemusel odpovedať, lebo 99,9 % účastníkov Slovákov sa dotýčenému vymialo a vypískalo ho. To je skutočná situácia. To, že nás vo svete, aj niektoré naše slovenské mestá, označujú českými mestami, že náš Peter Dvořský, ktorý spieval s veľkým úspechom, bol český tenorista, Beňáčková bola česká sopranistka, to je všetko ešte dedičstvo minulosti.

Masmédiá často v skrátenej podobe Czechoslovakia označovali všetko za Czech. Ale myslím si, že do vedomia sveta sa dostaneme nie našimi heslami, ak tu budeme cítiť vo vajatah, ako sme vy silní. Do Európy a do sveta sa môžeme dostať jedine našimi činmi. A myslím si, že tie môžu byť konkrétne. Aj keď dohluujeme právomocí trebárs v za-

hraničnej politike na federálne centrum, nič nám nebráni, aby sme vstupovali do priamych vzťahov v oblasti ekonomiky, kultúry, vedy a tak skutočne, zbavujúc sa našich starých komplexov, vstupovali do sveta.

Vzťah českej centralistickej byrokratickej mašinérie k slovenskému národu v minulosti sa prejavoval asi tak, že aj našou vlastnou vinou, keď sme posielali do Prahy na posilu tzv. slovenských reprezentantov, tak tí asi tými reprezentantmi neboli, boli to iba "soudruzi ze Slovenska". Ale keď sme tam poslali kvalitných ľudí, na odbornej výške, to už bol pán X, pán Y, to už boli konkrétne osoby a osobnosti. Jedine kvalitou môžeme preniknúť, jedine kvalitou a vyargumentovaním si môžeme zachovať skutočne tie naše práva, ktoré nám dávajú naše zákony, ktoré nám dáva naše právo na sebaurčenie, na našu štátnu a národnú identitu.

Myslím si, a zrejme mi dáte za pravdu, že tieto ciele by nás mali spájať. Ak predvolebný zápas oďte vlastne ani nezačal a tá veľká hra len príde, nemali by sme medzi sebou tak citlivo reagovať, ak niekto prednesie konkrétnu námietku ako reprezentant jednej strany voči druhej.

Nakoľko sa hlásim stále k vláde národného porozumenia, nech mi nemajú za zlé páni poslanci, ktorí sú za komunistickú stranu. Isté je, že veľká väčšina rôznych kritických pripomienok ide nám na nich osobne, na ich adresu, ale ja to ešte stále reakcia na našu nedávnú minulosť, s ktorou sa chceme radikálne rozísť. Isté je to - a tu je môj osobný názor, že keby sa komunistická strana bola bývala rozísť so svojou minulosťou tým, že sa zruší a na druhý deň založí novú stranu, tak už nie sú dedičmi svojej minulosti. Aj komunistické strany vo vyspelých európskych krajinách sú rovnako vážene, sú včlenené do pluralitného systému preto, že nemajú za sebou takú špinavú a zločineckú minulosť. A preto, žiaľ, je to tak /potlesk/.

Mal som veľa závažných rozhovorov aj s cudzími štátnymi príslušníkmi. Veď vieme dobre, ako každý úžasne citlivo reaguje na vývoj u nás. Nemusíme opakovať, že naša revolúcia sa stáva aj príkladom pre vyššie formy a stupne, možnosti revolučných premien, ktoré spätne dávajú zrkadlo duchovnej úrovne národa. Nie množstvo, počet obyvateľov je rozhodujúci v porovnávaní sa so svetom, ale sila ducha, kde neexistuje majorizácia. A držíme si to aj vo vzťahu k českému národu.

Uvedomme si jednu vec, že v tomto období, aj vo voľbách, nám predovšetkým má ísť o to, aby sa nastúpená cesta k demokracii skutočne natoľko stabilizovala, aby spoločenské vzťahy boli také stabilné, aby naše nové ústavy mohli nielen deklarovať, ale už vyjadriť skutočné rovnoprávne postavenie našich národov v spoločnej republike. Zatiaľ ju ešte nenazývame, ale vieme, že sme Slovenskou republikou, že máme partnera v Českej republike. Keď mi Slováci vyjadrovali svoju dôveru - nie mne, ale vám tu všetkým prítomným - povedali: My nemáme právo vám zasahovať do toho, aký štátoprávny model si zvolíte, to je vaša vnútorná vec, ale veríme, že v rokovaníach, v partnerskom vzťahu s demokratickejším českým národom si vydobyjete maximum toho, na čo máte právo.

Predovšetkým toto je cesta k tomu, aby sme aj my tu, v našich národných podmienkach, aj vo vzťahu k národnostným problémom, prejavili vrcholne našu kultúru, náš zmysel pre demokraciu, našu tolerantnosť.

Ďakujem.

/Potlesk./

Podpredsedníčka J. Blažejová:

Ďakujem pánovi ministrovi Koščovi. Dávam slovo ministrovi vnútra a životného prostredia pánovi Močiarovi.

Minister vnútra a životného prostredia SR

V. Močiar:

Ospravedlňujem sa, ak nebudem presný. Otázka mi bola rimočená tak, či moje vystúpenie na mítingu, ktorý bol v Bratislave, prospelo celkovej situácii, keď kriminalita rastie. Takto bola položená otázka. Ak nie, ospravedlňte ma, alebo ma opravte. Rád odpoviem na akúkoľvek otázku a okamžite.

Pokiaľ ide o vystúpenie: celkový nárast kriminality na Slovensku je hrozivý. Samozrejme, že tento nárast nie je možno riešiť slovami. Existuje množstvo organizačných, technických i iných opatrení, ktoré sa prijímajú na to, aby sa rast zastavil. A samozrejme, aby sme sa mohli potom venovať svojej práci tak, ako sa jej venovať máme. To sa nedá odrečniť, to sa musí vykonať.

Pokiaľ ide o vystúpenie na námestí - pozrite, ja vám to poviem úprimne. Ministrom som sa nestal preto, že som chcel, ale preto, že ste mi dali dôveru, preto, že som zložil sľub na zákony tohoto štátu a na záujmy ľudu tohoto štátu. Neskladal som sľub žiadnej strane ani žiadnej skupine. Tak či aj myslím, že takto svoju funkciu musím vykonávať. Na námestí som povedal, po prvú, že som sa prihlásil k hnutiu Verejnosť proti násiliu. Urobil som to preto, že po situácii, ktorá vznikla v Slovenskej národnej rade, sa situácia v hnutí hodnotila ako krízová, bezvýchodisková a beznádejná. Ak toto niekto považuje za destabilizáciu, chcem pripomenúť, že v období novembra k 12 bodom programu Verejnosti proti násiliu sa prihlásili i členovia strany.

prihlásil sa k nemu každý statočný človek a tento program ešte nie je plne naplnený, ešte ho stále viete realizujeme.

Pokiaľ ide o druhú okolnosť, že som tam hovoril o vzťahoch Čechov a Slovákov, ano, prispelo to situácii, pretože v českých krajinách oprávnené sa mnohi domnievali, že na Slovensku existujú separatistické tendencie, ktoré nesmerujú k upraveniu spolupráce s Českou republikou. To som poprel.

Povedal som tam i ďalšie veci, za ktorými v plnom rozsahu stojím, môžem kedykoľvek vysvetliť a ospravedniť. Vysvetlil som i pánuvi predsedovi Slovenskej národnej rady, prečo som si myslel, že by mal vyvodit' konzekvencie z tej situácie. Vee sme si vyjasnili, netreba o nej ďalej diskutovať.

Pokiaľ ide o to, čo som na mieste povedal narukom k tomu, že máme dostatok voľných miest vo väzniciach pre tých ktorí kradli, zneužívali funkcie a ošobračovali tento narod, môžeme zostať na uvahe a na filozofickej rovine s tým, či je vhodné alebo nie je vhodné povedať takéto slova. Viem, že sú to slová veľmi tvrdé viem, že v dobe, keď krajina potrebuje zjednotenie, potrebuje dosiahnuť nejaký konsenz, pôsobilo to veľmi zle na mnohých intelektuálov, aj na niektorých iných ľuďoch. Ale viem aj iné, že existuje veľmi veľa ľudí, robotných, obyčajných ľudí, ktorí hovoria: v novinách sme všetci písali o tom, že tých ľudí, ktorí voľakedy viedli stranu štát, spoločnosť, kradli, zneužívali svoje funkcie, zo strany ste vyhodili, vo funkciách nesedia. A čo chcete s nimi robiť ďalej, akú zodpovednosť vyvodzovať? Ja nemám pravo vyvodzovať právnu zodpovednosť. Zodpovedám za to, že budu riadne prešetrené všetky podozrenia z kriminálnej trestnej činnosti, a to vykonávam. Pokiaľ sa niekomu zda, že v tom období a pri

tom vystúpení som bol ostrý, alebo dalo by sa povedať rozčúlený - pozrite - žil som dosť dlho medzi robotníkmi a viem, ako sa ťažko na korunu zarába. Choďte k robotníkovi - kopáčovi, povedzte mu koľko dostane za kubík zeminu, choďte k hutníkovi, koľko ľbat rudy a ostrátného musí hodiť na to, aby dostal tých svojich 20 korún na hodinu, choďte za tými, ktorí majú dieťa a jeden z rodiny robí, ako žijú títo mladí manželia, choďte za dôchodcami, ktorí celý život robili za nízke zárobky, ako žijú. A keď uvidíte, pri svojej robote, ako títo ľudia žili, ako mrhali spoločenským majetkom, zneužívali postavenie nie na uspokojenie svojich osobných potrieb, nad mieru, ak vidíte, ako roky zastavovali všetky procesy, ktoré smerovali k vyšetreniu týchto vecí, ako sa aj dnes pri vyšetrovaní stráca jedna stopa za druhou - povedzte mi, ako nám zostať kľudný? A to funguje, stále tento mechanizmus pôsobí.

Pokiaľ ide o vyhrážku, ktorá bola adresovaná na námestí, nebola adresovaná žiadnej politickej strane. Bola adresovaná konkrétne skupine osôb a dnes už môžem povedať, že ide o tri skupiny, na ktorých veľmi intenzívne pracujeme a budem považovať za svoj úspech, ak ich k trestnej zodpovednosti privediem. Samozrejme, že o tom, či budú alebo nebudú odsúdení, rozhodnú súdy, ale o tom, že vo vyšetrovaní prebehnú všetky úkony za dodržania zákona, za to zodpovedám a to splním.

Pokiaľ ide o otázku zmyslu takéhoto vystúpenia, tak ten je dvojaký. Smeruje ako úkon odplaty voči tým, čo robili tomuto národu zle, ale smeruje ako pravencia na to, aby si už nikdy nikto v žiadnej funkcii nemyslel, že bude silnejší ako zákony tohoto štátu. Že ich bude musieť v každej funkcii rozšpektovať a plniť.

Viete, je tu jeden paradox. V Komárne som povedal, že demokracia nie je pre kriminálne živly, ani pre rozvratní-

kov - dosť energicky. Po tomto vystúpení prišli za mnou, že čo mám proti Maďarom. Ani jedného som nemenoval. Tu som povedal, že máme miesta vo väzniciach pre tých, ktorí zneužívali postavenie, rozkrádali majetok, ožebračovali národ a dostal som niekoľko listov, čo mám proti komunistom? Ani jedného som nemenoval. Pokiaľ viem, tieto skupiny odvrhla aj komunistická strana zo svojich radov a dištancuje sa od nich. Nechce s nimi mať nič spoločné. Pokiaľ viem, sme dohodnutí, že ak budem mať aj ďalšie poznatky - a mám - že im oznámim a že ich tiež vyhodla zo svojich radov. Týchto máme považovať za komunistov? Veď to bola hanba spoločnosti. I keď sedeli, povedzme v tejto miestnosti, niektorí za predsedníckym stolom, i keď sa im v istom časovom období tlieskalo, i keď ich spoločnosť uznávala. Takže viete, neviem či to pomohlo alebo nepomohlo. Priekum verejnej mienky nerobím. Listy prišli i také, ktoré výrok prirovnávali k fašizmu, prišli mi listy aj od veriacich i všetkých ostatných politických zoskupení, ktoré ďakovali za to, že existuje odvaha vôbec o týchto veciach verejne rozprávať.

Sám si nerobím žiadne osobné ambície z výkonu tejto činnosti. Kým tam som, budem robiť tak, ako mi zákon kaže a je mi jedno, kto sa proti tomuto zákonu postaví, z akkej bude strany a spoločenskej vrstvy. Inak robiť nemôžem.

Pokiaľ by ste mali na to taký názor, že treba urobiť generálny pardon voči všetkým, ktorí sa v minulosti dopustili politických chýb, to sa urobilo. Pokiaľ ide o tých, ktorí sa dopustili chýb kriminálnych, tento pardon urobil prezident republiky rozsiahlou amnestiou, až tak veľkou, že mnohí ľudia diskutujú, či to bolo treba urobiť až v takom rozsahu. Ale prezident neamnestoval nikoho z tých, čo zneužívali funkcie. Tento trestný čin nie je amnestovaný. Ak by som si ja dovoľil nevykonávať kroky na základe oznámení, ktoré mám - a žiaľ, je ich veľa a ešte väčší žiaľ,

že sú v divivej väčšine pravdivé - tak by som porušoval zákon, ktorému mám slúžiť. Keby ste chceli, aby som robil inak, môžete tak rozhodnúť, ale potom nemôžem byť ministrom vnútra.

Ďakujem.

/Potlesk./

Podpredsedníčka J. Blažejová:

Ďakujem pánovi ministrovi Mečiarovi. Ešte sa hlási prvý podpredseda SNE pán Budaj.

Prvý podpredseda J. Ruďaj:

Budem maximálne stručný. Myslím si, že pre takéto diskusie môžeme najť aj iný priestor. Tu by sa mali riešiť celospoločenské problémy.

Pokiaľ ide o úplne konkrétne meritum otázky pána poslanca Jozefa Trepáča, to, že sa okolo nás v tejto spoločnosti grupujú nejaké sily, ktorým prekraža demokracia a ktoré si ju neželajú, to si myslí väčšina spoločnosti a myslím si, že aj väčšina poslancov. Cítíme to v celkovej atmosfére na Slovensku, ktorá vykazuje vysoké napätie. Vidíme pôsobenie týchto síl v národnostných otázkach, vo vzťahu k Českej republike, existuje to vo vzťahu medzi politickými stranami. Konkrétne na zasadnutí Slovenskej národnej rady sa to prejavilo tým, že medzi zhromaždenými občanmi, ktorí boli vonku, ktosi neznámy rozširoval, že som Maďar. Napokon sa niektorí z nich dostali sem, na túto galériu a do istej miery ovplyvňovali atmosféru v sále, čo bolo hodnotené väčšinou verejnosti nepriaznivo. Vyhrážanie niektorých členov komunistickej strany formou anonymných i neanonymných dopisov, je realitou, ktorú mi potvrdil pán predseda Slovenskej národnej rady. Myslím si, že to nikoho

nemôže prekvapovať. Je tu veľká časť členov Komunistickej strany, ktorí sa nevedia zmieriť s vývojom spoločenskej situácie u nás. To je realita, dá sa na ňu reagovať rôznym spôsobom. Jeden zo spôsobov je aj ten, že na to otvorene poukážeme, ako sme sa snažili všetci na námestí.

Ďakujem.

/Potlesk./

Podpredsedníčka J. Blažejová:

Ďakujem prvému podpredsedovi pánovi Hudajovi. Ďakujem aj všetkým ostatným členom vlády za odpovede na otázky.

Ďalším bodom nášho rokovania je

Správa o činnosti Predsedníctva Slovenskej národnej rady za obdobie od 1. do 16. marca 1990.

Správu ste dostali ako tlač 155.

Vážené poslankyne,

vážení poslanci,

na zabezpečenie podmienok pre prácu poslancov Predsedníctva Slovenskej národnej rady na dnešnej schôdzi, v súlade s obdobným opatrením Predsedníctva Federálneho zhromaždenia rozhodlo uvoľniť zo zamestnania poslancov, ktorí s tým vyslovia súhlas, na dobu od 20. marca do 15. mája 1990, aby sa mohli plne venovať výkonu poslanskej funkcie. Organizácia, v ktorej poslanec pracuje, je podľa zákona povinná poskytnúť pracovné voľno a vyplácať náhradu ušlého zárobku.

Máte rozdáný list predsedu Slovenskej národnej rady i príslušné oznámenia.

Prosim, aby ste po zvážení tejto možnosti zaslali váš súhlas obratom do rúk vedúceho Kancelárie Slovenskej národnej rady a zároveň odovzdali organizácii, v ktorej pracujete, priložené oznámenie predsedu Slovenskej národnej rady.

Má niekto z poslancov otázky alebo pripomienky k správe o činnosti Predsedníctva SNR? Hlásí sa poslanec Čuplák.

Poslanec I. Čuplák:

Mám otázku, či je termínované, kedy sa máme rozhodnúť. Môžeme sa rozhodnúť o tri - štyri týždne?

Podpredsedníčka J. Blažňová:

Bolo by žiaduce rozhodnúť sa čím skôr. Samozrejme záleží to od našich momentálnych podmienok, od úvahy každého poslanca.

Má ešte niekto ďalšie otázky?

/Neboli./

Dávam hlasovať o návrhu na uznesenie, ktoré máte v predložennom materiáli. Kto je za návrh, nech zdvihne ruku!

/Hlasovanie./

Ďakujem.

Kto je proti?

/Nikto./

Kto sa zdržal hlasovania?

/Nikto./

Zisťujem, že Slovenská národná rada vzala so súhlasom na vedomie správu o činnosti Predsedníctva Slovenskej národnej rady.

P o s l e d n ý m bodom nášho programu je rozprava k iným otázkam.

Vzhľadom na to, že návrh na zaradenie tohto bodu programu podal pán poslanec Dubnička, predpokladám, že chce vystúpiť ako prvý. Do rozpravy sú prihlásení aj ďalší poslanci v tomto poradí:

Jiří Haring
Eduard Granec
Ivan Černožurský
Jakub Krígovský
Miroslav Gruňý.

Prosím o vystúpenia pána poslanca Dubníčka. Zároveň prosím, aby sme dodržali dohodnutý čas na vystúpenie v politickej rozprave v rozsahu 5 minút.

Poslanec J. Dubnička:

Volbný obvod 12 Bratislava. Demokratická strana.

V poslednom období pomerne často sa obracajú na našu redakciu niektorých novín i časopisov. Nakoľko nemajú priestor upútať na seba pozornosť a cítia sa do takej miery odkázané na rozhodovanie tých, ktorí rozhodovali celých 42 rokov, požiadali ma, aby som predniesol ich požiadavky v slovenskom parlamente. Dovoľte, aby som túto interpeláciu prečítal.

Doterajšie snahy mnohých novinových i časopiseckých redakcií, napríklad Svet - bývalý Svet socializmu, Nová cesta, Eva, Osvetová práca, Horizont, Dievča, Dorka, Slovenka, Móda atď. osamostatniť sa od svojich politických vydavateľov a získať ideovú nezávislosť, alebo zvolil si vlastnú názorovú platformu, narážajú na pretrvávajúci právny systém, ktorý im zväzuje ruky. V rámci doteraz platného zákona o periodickej tlači redakčné kolektívy nemôžu zrušiť platné zmluvy medzi politickým a hospodárskym vydavateľom a tak nielenže odvádzajú, v prípade že sú ziskové, ako napríklad Svet 75 % zisku Slovenskému Ústrednému výboru Zväzu československo-sovietskeho priateľstva, poníza ideovým vydavateľom, ale sú im, ako v časech totalitného režimu podriadené aj koncepcie a politicky. Na mňa ako poslanca SNR sa redakčné kolektívy obrátili, aby Slovenská národná rada našla spôsob, ako pomôcť v tomto prechodnom období preklenúť nástrahy starých zákonov, ktoré si navrhla a schválila jedna politická strana. Predovšetkým preto, že ide vo väčšine prípadov o existenčné otázky jednotlivých periodík. Politický vydavateľ totiž v prípade, že zistí snahy redakčných kolektívov distancovať sa od jeho minulosti i súčasnosti, môže časopis hocí zrušiť. Som neskierne rád, že sú to prakticky do jednej redakcie, ktoré slúžili predchádzajúcemu totalitnému režimu a obrátili sa s touto požiadavkou práve na Demokratickú stranu.

Ďakujem vám.

/Porlosk./

Podpredsedníčka J. Blažejová:

Ďakujem poslancovi Dubníčkovi. Ako ďalší vystúpi pán poslanec Hering, pripraví sa pán poslanec Granec.

Poslanec J. Hering:

Vážení Slovenská národná rada,
dámy a páni,

po vystúpení pána predsedu vlády a pána ministra Kožu je moje vystúpenie takmer zbytočné. I tak mi však dovoľte, aby som reagoval na vystúpenie pána poslanca Prokeša. Chcem kriticky poukázať na dvojakoť uvedeného vystúpenia. Ostrý národnostný tón, nováhajúci použiť na tejto pôde neuveriteľný termín "genocída" sa tu spojuje s otázkou majetku odborov a jeho delenia. Som českej národnosti, žijem so svojou rodinou na Slovensku a veľmi dobre si uvedomujem, že nie všetky otázky vzájomného vzťahu Čechov a Slovákov sú riešené k spokojnosti obidvoch našich národov. A to nechcem otvárať problémy národnostných menšín.

Ako člen Odborového zväzu pracujúcich v Kovopriemysle, najpočetnejšej odborovej organizácie v Českej i Slovenskej republike, považujem však za potrebné zhodnotiť, či otázka existencie nezávislých slovenských odborov je skutočne tak vážna, že je prípustné ju rozvinúť akýmsi nalepením niekoľkých ďalších štatistických údajov zo slovníkov a encyklopédií až na úroveň pojmu "genocída".

Zúčastnil som sa ustavujúceho zjazdu Odborového zväzu pracujúcich v Kovopriemysle i všeodborového-všezväzového zjazdu, ktorý založil konfederáciu odborov na celoštátnej úrovni. Môžem ukázať úlohu, ktorú vedenie tzv. Nezávislých slovenských odborov zohrálo v príprave i vo vlastnej realizácii týchto zjazdov. Úlohu deštruktívnu, ktorá sa stretla s odporom naprostej väčšiny slovenských delegátov, čo vyplýva i z hlasovania na zjazdoch. Zjazd odborov, zvolaný na Slovensku narychlo, ako antipód pred celoštátnym zjazdom odborov, alebo najväčšími odborovými zväzmi uznaný

a nedal preto vedeniu Nezávislých slovenských odborov právo hovoriť za všetkých odborárov Slovenska, čo sa však, ako sme dnes počuli, ďalej deje.

Existencia dvoch prúdov v slovenských odboroch však nakoniec viedla k tomu, že celoštátna odborová konfederácia ponechala tzv. slovenskú otázku na zjazde otvorenú a požiadala slovenských odborárov, aby si svoje vnútorné vzťahy urovnali sami. Keď zvážime celý problém z hľadiska odborov, kde otázka jednoty hnutia má rozhodujúcu úlohu, je zrejmé, do akej pozície sa na zjazde dostala slovenská složka odborov.

Aj napriek tomu chcem zdôrazniť, a to je aj stanovisko členov slovenskej komory Ústredného výboru odborového zväzu Kovákov, že organizačná schéma celoštátnej odborovej konfederácie dôsledne rešpektuje federatívny princíp, princíp zákazu majorizácie a neumožňuje akúkoľvek diskrimináciu slovenských odborov. Ak teda pán poslanec Prokeš zaznamenal na zasadnutí Generálnej rady konfederácie akési nedostatočné rešpektovanie názoru Nezávislých slovenských odborov, vyplýva to iba z jednej skutočnosti, zo súčasného neutešeného stavu odborového hnutia na Slovensku, na ktorom sa práve Nezávislé slovenské odbory rozhodujúcim spôsobom podpisali. Všešľachový zjazd odborov Slovensku je zvolaný na apríl a ja verím, že na ňom slovenskí odborári nájdu cestu k jednote v rámci Slovenskej republiky, i ako dôstojný člen celoštátnej konfederácie.

Vážené dámy,
vážení páni,

domnievam sa, že opísaný stav v odborovom hnutí nemôže byť dostatočným podkladom pre národnostné útoky z tejto tribúny a dokonca k používaniu takých výrazov, aký som už uviedol. Chcel by som požiadať všetkých poslancov, aby vy-

soká úroveň politickej kultúry bola rozhodujúcim kritériom našich vystúpení. Najvyšší zákonodarný orgán Slovenskej republiky by mal pôsobiť ako vzor politickej praxe pre národné predvolebné obdobie. Ak už dnes viame pri riešení politických otázok k šovinizmu, neviem si predstaviť, ako bude vyzerať v Slovenskej republike samotná volebná kampaň.

Ďakujem.

/Potlesk./

Podpredsedníčka J. Blažejová:

Ďakujem poslancovi Heringovi, vystúpi ďalej pán poslanec Granec, pripraví sa pán poslanec Černoгуrský.

Poslanec K. Granec:

Vážené Predsedníctvo SNR,
vážená vláda,
vážené poslankyne a poslanci,

uplynulá desaťročia hlboko poznamenali každú oblasť života ľudí v našej vlasti. Pri naprávaní chýb tohoto obdobia musíme mať nevyhnutne určité poradie. Pri tomto zvažovaní priorít dnes, po štyroch mesiacoch od pamätných novembrových dní minulého roku, máme v popredí prípravy blížiacich sa slobodných volieb.

V nedeľu popoludní som v rozhlasе počul rozhovor prezidenta Havla z Lánov, v ktorom medzi inými spomenul kritickú poznámku slovenskej vláde a Slovenskej národnej rade v tom zmysle, že by sme sa mali viac ako nejakými "tečkami a čárkami" zaoberať inými, vážnejšími problémami na Slovensku, najmä vo Východoslovenskom kraji. I keď osobne nepodceňujem dôležitosť symbolov štátneho znaku a názvu nášho štátu, myslím si, že mal kus pravdy. Osobne si

myslím, že by sme mali podporiť všetky snahy pána prezidenta, ktoré posilňujú československú vzájomnosť. Myslím si, že budúcnosť tohoto štátu i dnes jednoznačne spočíva na priateľstve, porozumení, vzájomnej úcte a rovnoprávnosti oboch národov, ktoré od nepamäti toto územie obývajú. Neznamená to, že nechceme byť nespravodliví k našim národnostným menšinám.

Značný rozruch na Slovensku vyvolal dopis maďarského prezidenta pána Szűrösa nášmu prezidentovi pánovi Havlovi, ktorým vlastne kritizuje činnosť slovenskej vlády a Slovenskej národnej rady a jej politiku k maďarskej menšine. Slovenská vláda a Slovenská národná rada ukázali doteraz dosť dobrej vôle, myslím, pre riešenie problémov maďarskej menšiny na Slovensku. Apelujem z tohoto miesta na poslancov Slovenskej národnej rady maďarskej národnosti, aby najmä v tomto období zabezpečenia pozitívneho vývoja politického pluralizmu, vytvárania demokratického systému, použili svoj politický a osobnostný vplyv na realizáciu nevyhnutného priateľského a tvorivého spolunažívania všetkých národností na území Slovenskej republiky. Je tiež žiadúce, aby volebný boj politických strán v Maďarsku a ich propagandistické a nacionalistické prehlásenia, ktoré majú bohatý priestor v maďarskej televízii a rozhlase, nevyvolávali dezinformáciu a dojem potlačenia práv maďarskej menšiny v Slovenskej republike.

Je všeobecne známe, že maďarská menšina na Slovensku v porovnaní s menšinami, žijúcimi v iných štátoch Európy, má maximálne možnosti sebarealizácie. Odmietan také hlasy, ako nutnosť zriadenia autonómnej samosprávnej oblasti maďarskej, nakoľko ide o oblasť národnostne zmiešanú, kde sa utrieda väčšinové zastúpenie slovenskej alebo maďarskej časti obyvateľstva. Toto všetko môže iba prispieť ku zvyšovaniu nervozity a vzájomnej nevraživosti, než ku tvorke

proklamovanej tolerancii a zjednocovaníu, v špecifickom predvolebnom období.

Vážené poslankyne a poslanci,

O to zodpovednejšie musíme pozitívne pôsobiť vo svojom okruhu, a to nielen vo svojich volebných obvodoch, aby sme tak umočňovali kultúrne a mravné vzťahy medzi našimi spoluobčanmi. Páčilo sa mi nedávne vystúpenie poslanca pána Weissa na našom zasadnutí. Musím však úprimne povedať, že ma zatiaľ nič nepresvedčilo o tom, že to nebolo len predvolebné krasorečenie. Konkrétnych konštruktívnych činov na stabilizáciu v spoločnosti sme videli zatiaľ z tejto strany veľmi málo. Pekných štúdií a programov bolo za posledných 42 rokov viac než dosť, no s realizáciou to bolo iné. Ako možno komentovať vyšetrovanie udalosti zo 17. novembra 1989 na Národnej tŕide v Prahe, ktoré sa nekonečne predlžuje, dozvedáme sa o vážnych snahách toto vyšetrovanie mariť, zavádzať, manipulovať. Kým?

Nie som naozaj proti tomu, aby vo vedúcich hospodárskych funkciách zostali členovia KSČ, ktorí sú vynikajúci odborníci a nie sú skompromitovaní v očiach verejnosti. No v niektorých lokalitách Slovenska - a nie je ich málo - sa ešte dnes robia čudné veci. Dalo by sa spomenúť veľa príkladov, ale mám napríklad tento. V orgáne OMV Liptovský Mikuláš LIPTOV so dňa 9. marca t.r. sa uvádza, že v Košiarckých závodoch, v podniku s 3545 zamestnancami boli demokraticky zvolení riaditeľ závodu - člen KSČ, do rady pracujúcich 7 členov KSČ, 4 bez politickej príslušnosti, predseda rady - člen KSČ, riaditeľ stredného odborného učilišťa - člen KSČ, bývalý vedúci kádrového oddelenia, predseda ZO KSS. Nuž ťažko uveriť, že na žiadnu z uvedených funkcií by sa nenašiel vhodný pracovník, člen inej strany alebo bez politickej príslušnosti.

Prelo je naneajvýš potrebné, aby zásady personálnej politiky schválené slovenskou vládou 12. marca boli čím skôr realizované.

Kto sa chce veľmi krátko dotknúť jednej, už preexponovanej otázky. Minulý týždeň som bol niekoľko dní v Stredoslovenskom kraji. Náhodne som sa zastavoval v dedinách, mestečkách a okresných mestách v stánkoch FMS s jedinou otázkou, koľko výtlačkov denníka Čas a Pravda dostávajú. Denník Čas sa pohyboval v rozmedzí počtu výtlačkov 4-6-10-20 maximálne, Pravda 120-170-250-280. V niektorých stánkoch boli predavačky upozorňované, aby Čas vôbec navykladali na pult. A nebolo ich málo. V iných predavačky požadovali podstatné zvýšenie počtu výtlačkov denníka Čas a naopak, zníženie Pravdy.

Startovacie čiary sú teda rôzne. Je by ich naozaj nebolo možné zrovnáť? Už starí grécki filozofi učili v etike o cnosti. Tu zaraďovali okrem iných vlastností spravodlivosť a statočnosť ako základ ideí dobra. Platon hovoril, že nikto nie je dobrým a cnostným, kto nakehá povinnosti občana. A týmito etickými princípmi, povýšenými na povinnosť, by sme sa mali riadiť všetci ako poslanci Slovenskej národnej rady vždy, ale najmä v budúcich týždňoch predvolebného obdobia dvojnásobne.

Ďakujem za pozornosť.

/Potlusk./

Podpredsedníčka J. Blažejová

Ďakujem poslancovi Granecovi. Slovo odovzdávan poslancovi Čarnogurskému, pripraví sa pán poslanec Krigovský.

Poslanec 1. Černošický:

Vážené poslankyne,
vážení poslanci,

zo záznamu dnešného rokovania štatistika asi vyhodnotí najčastejšie používané slovo porozumenie a potom ešte ďalšie veľmi jemné a slušné výrazy. Myslím si, že je správne, ak tieto výrazy používame. Ovšem domnievam sa, že vo vzťahu partnerov - ak má dôjsť k porozumeniu - musia byť obidvaja presvedčení, že naozaj jeden aj druhý má o toto porozumenie rovnaký záujem a má rovnaké záujmy prejavil ho aj v činoch, v súvislosti s tzv. spoločnou štartovacou čiarou, v súvislosti s nápravami morálnych, ideových chýb, ktoré sa na Slovensku a v republike stali za 40 rokov. Svoju činnosť začali vyvíjať nové politické sily, nové hnutia, ktoré nemali a ani nemajú za cieľ, aby tu znovu obnovili demagógiu, aby tu hlásali myšlienky, ktoré spoločnosť demoralizovali, aby hlásali myšlienky, ktoré by túto spoločnosť znovu a znovu buď udržovali v chorobnom stave alebo ju ešte viac poškodzovali. Domnievam sa, že spoločnosť, ktorá je chorá, za akú bola vyhlásená viacerými prejavmi a viacerými činiteľmi a ktorá vyžaduje morálne a ideové liečenie, potrebuje aj určité metódy, určité spôsoby, aby sa takéto postupy mohli uplatniť.

V posledných týždňoch som spolu s ostatnými kolegami z Kresťansko-demokratického hnutia tvrdo rokoval a presadzoval možnosti uplatniť sa na tej tzv. spoločnej štartovacej čiare. Rokovali sme v budove PRESSCENTRA o možnosti vydávania denníka. Po niekoľkých týždňoch doslova tvrdých rokovaní som mal pocit, že som chudobný príbuzný v dome bohatého strýka. Rokoval som v objekte, ktorý od prvého až po dvadsiateho poschodia stále má v rukách komunistickú stranu. Stále využíva, aj keď nevládne všetko, ale využíva tieto prostriedky. Stále ako jediná môže vo svojej rias-

či dávať rôzne vyhlásenia, na ktoré nemáme možnosť reagovať, ktoré nemôžeme ani yvrátiť, ani komentovať. Proste toto nepovažujem za proxumenie. Nepovažujem to vôbec za spoločnú východiskovú čiaru. Koniec-koncov počuli sme tu od ministra financií Kováča o majetku a o hodnote, ktorý sám o sebe hovorí, že naša spoločná čiara je veľmi rozdielna.

Domnievam sa, že v tejto veci je nutné urobiť naozaj radikálne a rôzne opatrenia a nápravu tak, aby sme mohli spoločne ďalej pokračovať.

Kuvnako si nemyslím, že je správne, ak napríklad dnes mnohé denníky, mnohá tlač sa vyhlási za nezávislú, chce ďalej pokračovať a pracovať, dokonca v intenciách najmodernejších európskych smerov s regionálnym pôsobením. Dokonca aj s veľmi milostivou ponukou možnosti publikovania názorov rôznym prúdom alebo rôznym politickým smerom. Mo prosím vás, aké je to porozumenie? Čo si mám myslieť o takej redakcii, ktorej celé vedenie, väčšina členstva, sú stále členovia komunistickej strany? A teraz naraz chcú byť nezávislí a naraz chcú robiť nezávislú politiku a predávať svoje noviny po Slovensku s týmto zámerom. Je to snáď porozumenie? Alebo to je nejaké naozaj nezávislé počinanie si v týchto nových podmienkach?

Obdobne sa domnievam, že nie je možné považovať za správne, ak napríklad Československá televízia ohlásí, že vo svojich programoch chce byť nepolitická, dokonca nadpolitická a že teda vlastne tým činom vylučuje zo svojich programov aj členov komunistickej strany, aj členov Verejnosti proti násiliu, aj členov Kresťansko-demokratického hnutia atď. Prosím vás, ak sme 40 rokov z tej istej televízie dostávali denne na obrazovky ideové kvapky blenu, tak teraz naraz, ak chceme a sme povinní tieto kvapky blenu rozrieďovať, odsiaraňovať, teraz to máme urobiť len po-

rozumením, že budeme ďalej ticho? A ďalej budeme počúvať, že sa vlastne nič nedeje? To je porozumenie pre konzerovanie chorého stavu. A myslím si, že to nechceme a to by sme ani nemali chcieť.

Dovolím si v súvislosti s dnešným článkom uverejneným v Pravde, ktorý hovorí o spoločnej štartovacej čiare, navrhnuť poslancom Slovenskej národnej rady, aby sme rovnako, ako naši kolegovia vo Federálnom zhromaždení dali výzvu našej vláde s tým, aby predložila návrh zákona o vyvlastnení a rozdelení majetku nespravodlivo nadobudnutého politickými stranami a hnutiami od 1.1.1948 /potlesk/.

Aj keď nám pán minister financií vysvetlil, že určitá časť majetku do roku 1972 bola prevedená štátu, nemôžem váhať, súhlasiť ani s takýmto riešením. Majetok bol prevedený do štátu vo svojej nadobúdacej hodnote. Ale táto strana ho ďalej užívala, ďalej z neho ťažila, ďalej z neho nadobúdala prostriedky a s týmito prostriedkami ďalej financovala svoje ďalšie a ďalšie zábery. Čiže nedomnievam sa, že je tento problém vyriešený tým, že sa k akémusi dátumu v roku 1972 majetok KSČ zanuloval a previedol do evidencie štátu. Navrhujem, aby sa podobne ako vo Federálnom zhromaždení, prehodnotila celá situácia od roku 1948, vrátane výnosov z tohoto majetku, nielen teda jeho podstaty a aby sa vzhľadom k tomu urobili príslušné opatrenia.

Ďakujem za pozornosť.

/Potlesk./

Podpredsedníčka J. Bľažejová:

Ďakujem poslancovi Črnogorskému. S faktickou poznámkou sa prihlásil poslanec Weiss.

Poslanec P. Weiss:

Vážené poslankyne,
vážení poslanci,
vážená Slovenská národná rada,

predvčerom sme sledovali zasadnutie Federálneho zhromaždenia, kde sa nastolili v oveľa širšej podobe otázky nadobúdania majetku politických strán. V širšej podobe čo do obsahu aj čo do právnej kvalifikovanosti. Federálne zhromaždenie schválilo príslušné uznesenie - vytvorenie parlamentnej komisie, ktorá bude tieto otázky sledovať.

Chtel by som podotknúť, že majetková alebo právna subjektivita nad majetkom komunistickej strany bola daná Ústrednému výboru Komunistickej strany Československa. Tam sú aj všetky údaje, podklady o tom, ako to vyzerá s majetkom KSČ. U nás na Ústrednom výbore Komunistickej strany Slovenska možno disponovať len s veľmi čiastkovými informáciami. Preto pokladám za dostatočné, aby sme túto otázku nechali na vyriešenie komisií, ktorú zriadilo Federálne zhromaždenie.

Takisto ako poslanci za komunistickú stranu, aj ja sa veľmi dôrazne prihovám za to, aby sa do majetkových pomerov všetkých politických strán vnieslo jasno a aby o nich mala verejnosť plné informácie. A podporujem aj tú požiadavku, ktorá bola zakotvená potom v príslušnom uznesení Federálneho zhromaždenia, aby sa urobila analýza nadobúdania a využívania majetku politických strán a politických hnutí aj po 17. novembri až do začiatku volebnej kampane.

Ďakujem za pozornosť.
/Potlesk./

Podpredsedníčka J. Blažejová:

Ďakujem poslancovi Weissovi. Hlásí sa pán minister Kováč.

Minister financií, člen a mizez SZ

M. Kováč:

Chcel by som upresniť, že pokiaľ ide o užívanie, je to v rukách ÚV KSS, ale pokiaľ ide o vlastníctvo, je jeden právny subjekt, a to je ÚV KSČ. Z toho teda by vyplývalo, že uznesenie, ktoré prijalo Federálne zhromaždenie, by vlastne pokrývalo aj návrh, ktorý tu bol prednesený.

Podpredsedníčka J. Blažejová:

Ďakujem pánovi ministrovi Kováčovi. Hlásí sa pán poslanec Čarnogurský.

Poslanec J. Čarnogurský:

Súhlasím. Formálne je to v poriadku, ako to hovorí pán minister. Ale nakoniec ide tu o užívanie, o majetok, o celé manipulovanie s ním na území Slovenskej republiky. A teda považujem za úplne normálne, že slovenská vláda svojím podielom do toho vstupí a túto vec prešetrí. Navidím dôvod, prečo by sme mali tento problém nechať len na federálnu vládu.

Podpredsedníčka J. Blažejová:

Ďakujem poslancovi Čarnogurskému. Myslím, že nám nič nebráni, aby sme utvorili Komisiu na prešetrovanie týchto vecí. Käte sa hlási pán predseda vlády akademik Čič.

Predseda vlády SR M. Čič:

Nemám nič proti zriadeniu komisie SNR. Ale pán minister Kováč v odpovedi vysvetlil postup vlády, že vláda identifikuje majetok, ktorý je v užívaní alebo vlastníctve KSS. Nič nebráni tomu, aby národné výbery a dislokačné komisie veci okamžite riešili.

Podpredsedníčka J. Blažejová:

Ďakujem predsedovi vlády, ešte sa hlási s faktickou poznámkou pán poslanec Weiss.

Poslanec P. Weiss:

Ak budeme hlasovať, tak hlasujeme o tom, aby sa vyjasnili majetkové pomery všetkých politických strán a hnutí.

Podpredsedníčka J. Blažejová:

Ďakujem poslancovi Weissovi. Hovoriť bude pán poslanec Grečný.

Poslanec M. Grečný:

V prvom rade by som chcel poďakovať našej vláde, i osobne ministrovi financií pánovi Kováčovi, že sa iniciatívne ujal tejto problematiky a vyjasňujú pôvod a legalitu získaného majetku komunistickej strany. Myslím si, že bez toho, aby sme objasnili a poznali históriu, čo a ako tuhá v tejto republike všetko vzniklo, bez toho nemôžeme správne smerovať naše ďalšie kroky, ktoré chceme, aby boli v demokratickom systéme. I keď niektoré tieto minulé činy boli veľmi neprijemné a budú bolieť, uveďte si, vážení príslušníci KSČ, že boli aj horšie prípady. Mám na mysli stav a vývoj v NSR po druhej svetovej vojne, kde sa museli

vysporiadať s fašizmom, s nacizmom. A dokázali to urobiť. A nie tak, že tieto veci zakrývali. Samozrejme, nechcem tu robiť žiadne paralely, chcem len povedať k tomuto niekoľko bodov.

Bolo tu hovorené o budovách, teda o nehnuteľnom majetku. Ovšem komunistická strana predáva v súčasnosti uvoj majetok, pronajíma získané nehnuteľnosti, podniká aj iným spôsobom /tlačiarenské a iné podnikanie/, nechcem to tu opakovať - a zarába veľké peniaze. Tak ako hovoria za morom "money makes money". A v tržnom hospodárstve tento náskok sa bude pochopiteľne zvyšovať. Čiže nielen nehnuteľný majetok, ale treba do tohto zahrnúť aj finančnú hotovosť.

Váženi, každý účel má dve strany a teda konkrétne by som do kolonky má dať chcel uviesť ešte nejaké body. V tejto republike 42 rokov existovali tzv. ľudové milície, nezákonné ozbrojené militantné skupiny komunistickej strany. Tieto boli v prevažnej miere hradené z podnikových príspevkov. Myslím si, že naše závody majú plné právo požadovať späť tieto prostriedky a myslím si, že ich budú v tejto dobe i veľmi potrebovať.

Ďalšou položkou na tomto účte môžu byť mimoriadne penzie stranických aparátnikov, ktoré im boli vyplácané počas dlhých rokov a mnohí z nich boli takí, ktorí nemali v občianskom preukaze ani jediný deň zamestnania okrem toho, že aparátничili. Tieto peniaze boli tiež hradené z členských príspevkov strany?

Ďalej by sa dalo pokračovať tzv. pôžičkami do tretich krajín rozvojového sveta, počnúc Indonéziou a končiac niekde v Afrike, ktoré peniaze - naše peniaze - plynuli na podporu režimov, ktoré boli blízke nášmu režimu a ktoré sa

nám nikdy nevrátili, ani nevrátia. Kto uhradí tomuto ľudu tieto výdavky?

Ďalej, ako sa majú na to všetko pozerať tí bývalí príslušníci strany, ktorí vystúpili z tejto strany? Ja ich zatiaľ v celej federácii okolo 900 tisíc. Pokiaľ je to číslo už neplatné, môže sa na opraviť. A ako sa majú pozerať tí, ktorí boli vylúčení z tejto strany po čistkách v rokoch 1968-1971? Podľa môjho - zase nie veľmi presného údaju je ich asi 500 tisíc - pol milióna. Títo všetci platili komunistickej strane nie malé čiastky - členské príspevky. Aký príspevok, aký výnos, aký prínos z toho teraz budú mať, keď zo strany vystúpili a tieto peniaze budú ďalej používať iba tí, ktorí v tej strane zostali?

Takže to je na tú druhú miskú váh iste nie úplný výpočet, ale aspoň to, čo som pokladal za najpotrebnejšie.

Ďakujem vám.

/Potlesk./

Podpredsedníčka J. Blažejová:

Ďakujem poslancovi Grečnemu. Dávam hlasovať o zriadení komisie Slovenskej národnej rady na prešetrenie majetku politických strán podľa návrhu, ktorý predniesol pán poslanec Čarnogurský. Ešte má dotaz pán poslanec Čupťák.

Poslanec I. Čupťák:

Pýtam sa, prečo sa má jednať o majetok politických strán? Ak ostatné politické strany majú nejaký majetok, tak ho majú zo zbierok.

Podpredsedníčka J. Blažejová:

Súhlasím, ale keď ideme na spoločnú štartovaciu čiaru, začnime tým, že budeme mať všetci naliaté čisté víno. A ide o to, aby sme vstúpili, kto koľko má naliaté. Dávam hlasovať, kto je za to, aby sa utvorila komisia na predet-cenie majetku politických strán?

/Hlasovanie./

Ďakujem.

Myslím, že tento súhlas bol daný väčšinou hlasov.

Ďalším diskutujúcim v politickej rozprave je pán po-slanec Krigovský.

Poslanec J. Krigovský:

Vážené predsedníctvo,

milé poslankyne, poslanci,

sestry, bratia,

nebol jediný ten, kto sa verejne vyslovil v tom zmys-le, že československá vŕtúdna revolúcia je zázrak. To kres-tania, aj jednoduchí, jednoznačne a presvedčivo zhodnoti-li. V čom vlastne pozostáva zázrak? V našom prípade ide o udalosť, že je nesúlad medzi predpokladmi, z ktorých uda-lost vychádza a jej účinkami. Účinky sú jednoznačné: slo-boda a demokracia. Preto rozoberme predpoklady. Musím sa priznať, že to budú len niektoré z mnohých. Nepodari sa ich všetky uviesť, lebo viaceré činy našich kresťanov sa nepredvážali na aréne vonkajška viditeľného sveta, živo-ta, ale len v tichom, vnútornom ujojení hĺbky ľudského srdca a Boha.

Uvediem päť predpokladov:

1. Činnosť katolíckych laikov pri organizovaní kres-tanských spoločenstiev - mládeže a vysokoškôľákov, rodin-

ných spoločenstiev. Schádzali sa, potvrdzovali a vykrňovali si slobodu, ktorú Boh každému človekovi daroval. Napriamo prispeli k úspechu zmien, ktoré ešte stále prebiehajú. Revolúcia sa nechytá konca.

2. Modlitby a obete chorých, nevládných ľudí, organizovaných v Rodine nepoškvrnených.

3. Organizovanie národných mariánskych púťí, kde veriaci ešte väčšmi pocitovali závan slobody, hoc aj za prítomnosti či so zásahmi ŠTB.

4. 25. marca 1988 - a prichádza nám to jubileum v budúcom týždni, kedy si veriaci budú zhromaždeniami pripomínať tento akt. Veriaci tu prvýkrát opustili sakrálnu priestory a vyšli na arénu života, do ulíc, napriek zákazu verejnej moci. Ale to je už revolúcia. Možno to pokladať za začiatok vrúdnej československej revolúcie.

5. Ďalšou kvapkou do mora bola podpisová akcia, 31-bodová petícia s viac ako pol miliónmi podpisov.

To všetko sú oporné body, stĺpy, na ktorých stojí úspech revolúcie. Dodávam: Ľudský príspevok. Vystúpenie študentov s prázdnyimi dlaňami verejne na Václavskom námestí 17. 11. 1989 a dvojhodinový generálny štrajk 27. 11. 1989, symbolika, sú vrcholmi revolučných činov. Otrásená moc padla, Goliáš zasiahnutý kamienkom z praku Dávida padol.

O zázrakoch minulých, súčasných i budúcich je napísané vo Svätom písme a o československej duchovnej božej revolúcii píše aj svätý Pavol v prvom liste Korinťanom: "Pozrite len bratia, ako vás Boh povolal. Naozaj, niet medzi vami mnoho múdrych podľa tela, ani mnoho mocných, ani mnoho urodzených. Boh si vyvolil práve to, čo je svetu

bláznivé, aby zahanbil múdrych; čo je svetu slabé, vyvolil si Boh, aby zahanbil mocných; čo je svetu neurodzené a čím pohrda, vyvolil si Boh, a čo je ničim, aby znemožnil to, čo je svetu niečim, takže sa nikto nemôže pred ním chváliť. Vy však milosťou jeho ste v Kristu Ježišovi, ktorý sa podľa vôle Boha stal našou múdrosťou a spravodlivosťou, posvätením a vykúpením. Tak je aj napísané: "Kto sa chváli, nech sa v Pánovi chváli!" Doplním ešte slová zo Starého zákona.

Podpredsedníčka J. Blažejová:

Prepáčte, pán poslanec, nechcem vás prerušovať, ale prosím, rešpektujeme tých 5 minút, ktoré sme schválili. Chceme byť disciplinovaní, lebo poslanci odchádzajú.

Poslanec J. Kričovský:

Vzhľadom na jubileum, ktoré máme v budúcom týždni, by som prosil, keby ste mi ešte dali nejaký čas.

Podpredsedníčka J. Blažejová:

Myslím, že tých 5 minút by bolo treba rešpektovať. Ešte je do rozpravy prihlásený ďalší diskutujúci. Prosím, dávame vám ešte jednu minútu.

Poslanec J. Kričovský:

Uvediem z toho ešte jeden verš. "Ale kto sa chváli, nech sa chváli tým, že je rozumný a pozná mňa, že ja som Pán, ktorý sa zľutúvam." Tak toľko slov zo Svätého písma.

Chcel by som nakoniec dať aspoň odkaz z 25. marca. Aký je to odkaz?

Trest pre komunistov a ich lokajov. Počúvajte, o nič menej práv nebudete mať a o nič viac povinnosti ako my ostatní. Dar. Odpúšťame vám. Ak odprosíte, budeme prosiť nebeského Otca, aby aj vám odpustil a bol k vám milosrdný.

/Potlesk./

Podpredsedníčka J. Blažejová:

Ďakujem pánovi poslancovi Kričovskému. Posledným prihláseným je pán poslanec Bicko. Dávam mu slovo.

Poslanec J. Bicko:

Vážaná Slovenská národná rada,

iste súhlasíte, že ako poslanec za Rusínov mám čo povedať k tomu materiálu, ktorý som spomenul v otázke na pána predsedu vlády. Tento neslávny materiál obsahuje nasledujúce skvosty, ako napríklad: Rusíni-Ukrajinci sú tak zastatí vo svojom vývoji, že nedospeli ešte k jednotnému pomenovaniu. Napriek predchádzajúcemu bodu, v orgánoch štátnej správy dosiahli väčšie percentuálne zastúpenie v porovnaní so Slovákmi. Tu musím hneď vysvetliť, že autor tohto elaborátu dospel k tomuto záveru tak, že pri vypočítaní tohto údaja počet Slovákov v týchto orgánoch delil aj počtom Rusínov, ktorí síce hovoria rusinsky, pestujú svoju svojbytnú kultúru, ale píšú si slovenskú národnosť. O štatistickom talente autora elaborátu sa nechcem tu ani zmieňovať. Vzhľadom na to, ako ľahko sa takéto omyly zneužívajú nacionalistickými extrémistami, ako napríklad Štúrova spoločnosť, postup autora elaborátu, ak je dokonca rusínsko-ukrajinskej národnosti, je veľmi podobný istému úkonu redakčných vtákov voči vlastnému hniezdu. Keď informácia pojednáva o rusínsko-ukrajinskej národnosti, v časti týkajúcej sa školstva sa hovorí o ukrajinských národnostných školách. Podobných rozpačitých momentov je v elaboráte viac.

V súvislosti s povedaným sa obraciam na predsedu vlády Slovenskej republiky s tým, aby sa urýchlene urobila náprava vo veci obsadenia príslušného aparátu ľudmi, ktorí by nevyrábali takéto zmetky. Dotyčný materiál nesie na sebe stopy praktik prechádzajúceho neslávneho 40-ročného obdobia. Osobne vitam rozhodnutie pána predsedu vlády opustiť stranu, do ktorej podľa všetkých svojich daností nepatrí. Pevne dúfam, že nápravu, o ktorú žiadam, bude môcť teraz urobiť rozhodne a rýchlo, pretože v snahe skoncovať s dedičstvom stalinskej národnostnej politiky u nás nebude mu brániť stranická príslušnosť.

Vážané poslankyne,
vážení poslanci,

nadniesol som túto otázku na slovenskú vládu nie preto, aby som ešte viac rozviril vlniacu sa hladinu politického života u nás. Politické vrenie posledných dní u nás spôsobila recidíva staronovej národnostnej otázky. Pri tom sme my, Rusini neboli, a ani nemienime z tejto recidívy ťažiť. Poukazujem tu na to, že sme za obnovenie vzájomného porozumenia medzi Slovákmi a Rusinmi, čo viedlo v minulosti buditeľov obidvoch národov k založeniu Matice slovenskej a nasledujúcemu harmonickému spolužitiu. Sme za odčinenie dôsledkov devastácie spôsobenej totalitárnou ideológiou.

V tejto súvislosti niet divu, že rusínsku otázku vlastne otvorila séria článkov v Pravde na nedeľu a bohužiaľ aj v iných solidnejších týždenníkoch. Vyvolanú kampaň by som porovnal s hádkou kôf na bývalom rybnom trhu. Preto z tohoto miesta vyzývam všetkých trizvo zmýšľajúcich Slovákov a zodpovedných činiteľov, aby sa nedali strhnúť ošiarom politických vášní a aby voči Rusinom postupovali s prihliadnutím na skutočnosť, že drvivá väčšina z nich sú československí vlastenci. V tejto súvislosti chcem po-

dotknúť, že sme sa po boju Slovákov po stáročia zaobišli bez vonkajšej pomoci a ani teraz si ju neprajeme, ako usilovne by nám ju ponúkali zvonku, pretože pochybujeme o nezištnosti takejto pomoci.

Vážené dámy,
vážení páni,

chcel by som zareagovať na to, čo som tu dnes počul. Na námestiach počas nežnej revolúcie sme si sľúbili lásku. Pán Hofman nechýbal na každom refréne týchto mitingov, deklarovali sme si bratskú lásku a nerozbornú jednotu medzi Slovákami a Čechmi. Kde sme sa ale dostali, keď zmienka poslanca SNR o genocíde, páchanej na slovenskom národe, vyvoláva také svorné nadšenie, a to odhliadnuc aj od protichodných politických príslušností poslancov. Ako neodpuštiteľnú herézu a hroznú invektívu prijala slovenská verejnosť neopatrné utrúsenie slovička genocída na štúdiu Dialóg dňa 1. januára t.r., a to z úst pána Sisaka, riaditeľa ÚND v Prešove. Verte mi, vážené dámy a páni, túto nie úmyselnú neopatrnosť za uplynulý čas si s úrokami zlizali u nás spoločne Rusini, Ukrajinci, Rusnáci a prípadne aj Rusini-Ukrajinci, podľa predmetného elaborátu. Kto tomu neverí, nech si prečíta sériu tých článkov, o ktorých som hovoril.

Podpredsedníčka J. Blažejová:

Prepáčte prosím, mrzí ma, ale rešpektujeme tých 5 minút. . .

Poslanec J. Bicko:

Ešte pol minúty. Preto ma tak prekvapilo to nadšené prijatie tohto slova z úst pána poslanca Prokeša. A to, vážená Slovenská národná rada, sa chceme zaradiť medzi

europske národy. Mám taký dojem, že skôr sa tam dostane Bangladéš, alebo ostrovný štát Vanuatu, najmä však, keď sme dnes prijali ten trojpercentný cenzus zastúpenia politických strán v našom parlamente.

Ďakujem pekne za vypočutie.

Podpredsedníčka J. Blažejová:

Ďakujem poslancovi Bickovi. Všetci prihlásení mali možnosť vystúpiť. Hlásí sa pán predseda vlády, dávam mu slovo.

Predseda vlády SR M. Čič:

V záujme toho, aby som si mohol preveriť otázku a dať odpoveď pánovi poslancovi Bickovi, prípadne Slovenskej národnej rade, bol by som rád, keby som sa dozvedel o aký materiál ide.

Poslanec J. Bicko:

Ja vám ho môžem poskytnúť.

Podpredsedníčka J. Blažejová:

Ďakujem. Ešte sa hlási pán poslanec Leco.

Poslanec L. Leco:

Mám návrh, aby tento bod bol pravidelne zaraďovaný na rokovanie schôdzi Slovenskej národnej rady. Ukazuje sa, že v súčasnej politickej situácii okrem bodu otázky poslancov treba dať dostatočný časový priestor v rámci rokovania aj aktuálnym politickým otázkam.

Podpredsedníčka J. Blažejová:

Myslím, že niet prekážok, aby sa to uplatňovalo. Máte sa hlási poslankyňa Kulinová.

Poslankyňa D. Kulinová:

Chcem sa opýtať pána poslanca Dubníčka, odkiaľ bral informácie, keď hovoril o redakciách Dievča, Móda, Dorka a ďalších, ktoré sú vo vydavateľstve Živena. Na všetkých zasadnutiach vydavateľstva Živena od 17. novembra som sa zúčastnila, nikto takúto požiadavku nedal a teraz mi telefonovali, že redaktori rozhodne odmietajú takéto tvrdenie.

Podpredsedníčka J. Blažejová:

Ďakujem. Ďalej sa hlási pán poslanec Prokeš.

Poslanec J. Prokeš:

Volebný obvod 36 Zlaté Moravce.

Trvám na tom, čo som povedal predpoludním. Situáciu v odborovom hnutí som použil len ako príklad a nie na to, aby sa to tu riešilo. Čo sa týka odborového zväzu Kovo, je nepochopiteľné, prečo, keď sa vidia vo federácii, riešenie svojich problémov hľadajú u slovenskej vlády.

Teraz pred vás predstupujem s rezolúciou svojich voličov zo Zlatých Moraviec, ktorí žiadajú príslušné orgány Slovenskej republiky o prinavrátenie územných práv mestu a bývalému okresu Zlaté Moravce. Prihovám sa za to, aby im bolo v tomto vyhovené. Príslušná rezolúcia bola doručená aj na Predsedníctvo Slovenskej národnej rady.

Ďakujem.

Podpredsedníčka J. Blazeková:

Ďakujem poslancovi pánovi Prokešovi. Hlásí sa pán poslanec Dubníček.

Poslanec J. Dubníček:

Pýtam sa pani poslankyne Kulicovej, kto ju poveril, aby sa vyjadrovala za živenu, keď je všeobecne známe, že je predsedníčkou Slovenského zväzu žien.

Poslankyňa D. Kulicová:

Vydavateľstvo živena bolo založené Slovenským zväzom žien, teda je našou organizáciou od svojho vzniku.

Podpredsedníčka J. Blazeková:

Do rozpravy sa hlási poslanec Ftačnik. Dávam mu slovo.

Poslanec M. Ftačnik:

Vážení poslanci,
vážené poslankyne.

Chcem predniesť jednu krátku úvahu alebo zamyslenie a jednu pripomienku.

Zamyslenie je k tej štartovacej čiare, o ktorej sme tu toľko hovorili. Skúsme sa nad tým zamyslieť z praktického hľadiska. Nevieť, či očakávame, že sa nám podarí v súčasnom období, akokoľvek sa o to budeme snažiť, naozaj tú čiaru mať naozaj rovnú. Kam sa s tou čiarou chceme vrátiť, prosím vás? Dvadsať rokov dozadu, alebo 40 rokov dozadu? Nebodaj do roku 1918? Aby všetky strany mali práva rovnaké miesto, to sa nám asi ťažko podarí a hovoriť takto

o štartovacej čiare asi nie je úplne namieste. Teda nemôžeme mať predstavu úplne rovnej čiary.

Na druhej strane chcem povedať, že nemáme v žiadnom prípade v úmysle, aby komunistická strana mala toho vlna, ako povedala pani podpredsedníčka Blažejová, naliataho viac. Nemáme takýto úmysel a snažíme sa prispieť i k tomu, aby sa riešili otázky novín. Nemáme čo okolo majetku zakrývať. Komisia, ktorá bola menovaná, bude mať našu podporu a súhlasíme i so slovami. A snažíme sa o to i prakticky, aby nikto nemal ani viac alebo menej povinností a práv ako tí ostatní. Toto je naša politika.

Moja pripomienka trochu s týmto zamyslením súvisí. Ak tí ostatní nemajú mať viac ako tí druhí, viac práv ani povinností, chcel by som sa opýtať ešte raz k tomu, o čom hovoril veľmi pekne - a možno sa mi to nepodari povedať takými kvetnatými slovami, ako to povedal pán poslanec Mináč k tomu odporúčaniu vlády ku kadrovým zmenám. Stále mi celkom nie je jasná odpoveď pána predsedu vlády k zastúpeniu jedného konkrétného hnutia. Pán poslanec Mináč ho nomenoval, ja ho menujem. Dúfam, že mi to nebude mať za zlé, že ho stále beriem do úst, ale pravda je taká, aká je.

Nechápam, prečo má byť jedno hnutie, konkrétne Verejnosť proti násiliu, zastúpené v komisiách, v konkurzných komisiách a v rozhodovaní o tom, ako prebehnú zmeny na pracovisku. Už minule som hovoril, a nechcem to opakovať, že Verejnosť proti násiliu si schválila svoje stanovy, v ktorých jasne identifikovala, kto je jej členom. A pokiaľ mi je známa, tak už nechce, aby členovia iných politických strán sa hlásili k tomuto politickému hnutiu. Je to výsledok druhého snemu Verejnosti proti násiliu. To znamená, že má jasne identifikované členstvo a za toto členstvo v prvom rade môže a má vystupovať. Nechápam teda, prečo má byť takto zvýhodnená, ak hovoríme o štartovacích čiarach, pri

úpravách kadrových otázok, ktoré budú prebiehať do 15. apríla. To je teda moja otázka alebo pripomienka, pretože takto je ten návrh formulovaný a nevidím na neho žiaden dôvod.

Ďakujem.

/Potlesk./

Podpredsedníčka J. Blažejová:

Ďakujem. Vystúpi pán poslanec Maxon.

Poslanec M. Maxon:

Vážané poslankyne,

vážaní poslanci,

chcel by som sa obrátiť s tromi otázkami, ale ani nie na predsedu vlády, ani nie na Predsedníctvo Slovenskej národnej rady, ale na všetkých členov, teda na plénum.

Termíny vlády, národ, porozumenia sú veľmi významné termíny. Keď sa však spoja do termínu vláda národného porozumenia, tak je to niečo, po čom sme všetci veľmi bažili, na čo sme veľmi dlho čakali. Moja otázka znie asi takto: prečo práve slovenský parlament chce prispieť k tomu, aby vláda, ktorú sme nazvali vládou národného porozumenia, a podľa mienky našich občanov aj touto vládou je, prečo chce práve slovenský parlament prispieť k tomu, aby tomu tak nebolo?

Ďalšia otázka na plénum súvisí s polemikou ohľadne štartovacej čiary. Musí nám byť absolútne jasné, že nie je možné rovnakú štartovaciu čiaru objektívne zabezpečiť všetkým politickým stranám alebo hnutiam. Bola tu veľká polemika o boji o prostriedky, o balík peňazí, ktoré by

chceli politické strany použiť na predvolebnú kampaň. Ani v tomto nemôžeme zabezpečiť absolútnu objektivitu, ale musíme vychádzať z tých skutočností a z tých tradícií, ktoré jednotlivé politické strany a politické hnutia majú. A myslím si, že celá záležitosť by sa nemala odvíjať od toho, že mienku národa si chceme kúpiť za prostriedky, o ktorých sa tu dnes hodne diskutovalo. Každé politické hnutie, každá politická strana má určité prostriedky, má určité ideály a nemyslim teraz tie prostriedky finančné.

Pokiaľ som hovoril, že v národe panuje mienka, že v súčasnosti je na čele nášho národa vláda národného porozumenia, chcem sa opýtať všetkých tu sediacich: aj po dnešnom dni máte pocit, že tu sedí parlament slovenského porozumenia? Ja nie.

Ďakujem.

/Potlesk./

Podpredsedníčka J. Blažeková

Ďakujem poslancovi Maxonovi. Hlásí sa pán prvý podpredseda Budaj s faktickou poznámkou.

Prvý podpredseda J. Budaj:

Pre pána poslanca Ftáčnika: ako je iste informovaný zo stanov Verejnosti proti násiliu, nejde o politickú stranu, ale o hnutie, ktoré vo svojich radoch má aj členov Komunistickej strany. Je to v stanovách. Nevylučuje sa odtiaľ členstvo žiadnej strany. My sme nechceli a nehráme rolu žiadnych tútorov. Ale v situácii, keď sa zrátila moc Komunistickej strany, na niektorých miestach do tej miery, že predseda národného výboru jednoducho zamkol miestnosť a odišiel, obracali sa na nás aj predstavitelia komunistic-

kejšej strany, aby sme v tejto situácii prijali časť zodpovednosti.

Vďaka iniciatíve Verejnosti proti násilliu sa na Slovensku zrekonštruovalo vyše dvatisíc národných výborov. Môže to potvrdiť minister vnútra, ktorý je tu prítomný. Myslím si, že ten proces ešte ani úplne neskončil a už sa spochybňuje akýkoľvek prínos tohoto celonárodného hnutia. To nebola zorganizovaná ilegálna skupina, pán Ptáčník, ani politická strana. To bola vlna ľudového odporu proti moci komunistickej strany. Tá vlna mala svoje negatíva aj pozitíva a bola zákonná. Nevznikla ako intriga alebo ako nejaká organizácia. Vznikla ako spontánny prejav.

Vaše neustále snahy urobiť z tohto hnutia veľmi rýchlo politickú stranu, ktorá má byť teraz na rovnakú všetkým ostatným - ja ich chápem. Ale my sa nechceme ani nikoho povyšovať, a to či pri kvotách papiera alebo akýchkoľvek iných výhodách alebo nevýhodách. Myslím si, že takéto nepodložené tvrdenie tiež prispieva k atmosfére istej prílišnej polemiky v tomto parlamente namiesto toho, aby sme pracovali na spoločných problémoch. Dnes sa nám nepodarilo prijať zákon o komisii pre životné prostredie, čo má osobne veľmi mrzi. Vy ste tiež v tej komisii, tam je priestor pre prácu.

Ďakujem.

/Potlask./

Podpredsedníčka J. Blažeková:

Ďakujem prvému podpredsedovi páňovi Budaňovi. Hlásí sa ešte poslankyňa Fabušová.

Poslankyňa K. Fabušová:

Mám otázku na pána prvého podpredsedu Budaja, či môžu naši voliči - občania očakávať, že sa na kandidátke Verejnosti proti násiliu objavia i členovia KSC, ktorí mali prínos na vlnu ľudového odporu, čo je nesporné.

Prvý podpredseda J. Budaí:

Ešte raz si dovoľím povedať, že veľmi radi môžeme urobiť odbornú konferenciu na tému cieľov tej či onej strany, ale nevidím dôvod, prečo by sme tu oberali o čas ostatných.

Samozrejme, zo stanov vyplýva, že sa na tejto kandidátke môžu objaviť akékoľvek osobnosti, ktoré sú bezúhonné a odborne schopné a ktoré budú vystupovať ako nestraníci.

Podpredsedníčka J. Blažejová:

Ďakujem prvému podpredsedovi pánovi Budajovi za odpoveď. Hlásí sa poslanec Weiss.

Poslanec P. Weiss:

Pánovi poslancovi, ktorý mi saxlieva, že som mal ve- ci pripravené, by som chcel povedať, že som priebežne re- agoval na to, čo sa v tejto sále odohráva a robil som si k tomu poznámky.

Dnešné popoludňajšie aj dopoludňajšie rokovanie nas- toľko množstvo rôznorodých a niekedy aj zdanlivo vzájom- ne nesúvisiacich problémov. Viečo ich však predsa len spá- ja: hľadanie odpovede na otázku, aj spôsob tohto hľadania, ako má vyzerať naša budúca spoločnosť a akou cestou máme k nej dospieť. Je len prirodzené, že názory sa rôznia, ako

sa rôznia sociálne záujmy, ktoré vyjadrujú jednotlivé politické sily a ako sa rôznia požiadavky a návrhy občanov z našich volebných obvodov. Ľudia si dnes musia nanovo hľadať svoje miesto v nezvyklom a neraz neprehľadnom svete politických strán. Niektorí si ho hľadajú podľa ideálov a programov, iní si predsevzali, že budú za každú cenu na strane víťaza, a ďalší vsadili na holú negáciu našej minulosti. Vedie ich k tomu nielen do istej miery pochopiteľná rúžba vytíct politický kapitál z útokov na komunistickú stranu. Niekedy je to aj neschopnosť ponúknuť nielen priťažlivý, ale predovšetkým reálny program rozvoja Slovenska v rámci československej federácie i v širšom európskom kontexte, program, ktorý by zosúladil aj hospodársky rozvoj, aj oprávnené sociálne požiadavky pracujúcich.

Hovorím o tom preto, že keď si náš štát priniesol do dnešných dní množstvo problémov, nie sú tieto problémy takého charakteru, ako konštatovali mnohí domáci aj zahraniční odborníci, aby nevyhnutne museli viesť k vzniku krízových javov v našej spoločnosti. Takýmto javom sa možno, podľa môjho hlbokého presvedčenia, vyhnúť správny politickým regulovaním. Práve preto vznikla vláda národného porozumenia, o ktorej sme tuľko hovorili. Jej úlohou je nielen doviesť našu spoločnosť k skutočne slobodným voľbám - ako sa to často hovorí - ale aj vytvoriť koncepčné, právne, personálne a organizačné predpoklady pre zvládnutie rozvojových problémov, pred ktorými sme sa ocitli. A práve preto si nemožno nepostaviť niektoré otázky.

Ktoré politické sily a mechanizmy v našom spoločenskom organizme postupne a systematicky vytláčajú z politiky národného porozumenia práve jej podstatu - porozumenie? Prečo do nášho politického diania vstupuje čoraz viac iracionálnych prvkov a tým aj nevypočítateľnosti? Prečo klesá úroveň našej politickej kultúry? Komu prospieva, keď sa

pozornosť spoločnosti znovu a znovu sústreďuje na riešenie čiastočnými politickými a osobnými záujmami motivovaných personálnych výmien a na zmierňovanie politického napätia vyvolávaného zbytočnými neuvážanými heslami, výkrikmi a rôznymi nátlakovými akciami? Neprišiel čas, aby sme sa prestali dohadovať o tom, kto má dnes aký vplyv a z toho vyplývajúce nároky na štátne funkcie a nesústredili sa konečne na spoločnú podporu úsilia vlády Slovenskej republiky? Nebolo by pre spoločnosť únosnejšie počkať a napiňaním osobných politických ambícií až po voľbách, teda v súlade s preukázanou vôľou občanov? Neprospeje by ďalšiemu vývoju v našej vlasti, keby sa začali činní napiňať vyhláseniami pána Dubnička, Budaja a ďalších predstaviteľov politických strán a hnutí, ktoré zazneli na minulom zasadnutí Slovenskej národnej rady o ochote konštruktívne spolupracovať s obrodzujúcou sa komunistickou stranou? /Potlesk./

Nie som právnik, ale prospeje našej spoločnosti zamieňanie politickej a právnej zodpovednosti? Prospeje jej presadzovanie princípu kolektívnej viny, prospeje jej popieranie zásad tvorby právneho štátu, návrat k praktikám, ktoré stáli na začiatku vzniku stalinského režimu? Nezameníme za iracionálnu túžbu po sociálnej a politickej odvete za také dôsledky, že sa ocitneme vlastne tam, kde sme nechceli byť? Nemali by sme prispieť všetci k hľadaniu obojstranných kompromisov, teda nielen k vynucovaniu si jednostranných ústupkov od komunistickej strany? Takých kompromisov, ktoré budú vychádzať zo skutočností, že niektoré reality vznikli historicky a nemožno ich jednoducho zmeniť so dňa na deň politickými a administratívnymi tlakmi na komunistickú stranu. Bude sa konečne rešpektovať skúsenosť vyspelých demokracií, že ich fungovanie vyžaduje vyvážené politické spektrum, v ktorom má svoje nezastupiteľné miesto aj ľavicová? Vytvoríme spoločným úsilím takú atmosféru v predvolebnej kampani, za ktorú sa nebudeme mu-

sieť pred svetovou verejnosťou hanbiť a ktorá nebude od-
vážať občana od účasti na voľbách? Myslím, že prinajmen-
šom do budúceho zasadnutia Slovenskej národnej rady všetci
ako tu sedíme, máme o čom rozmyšľať.

/Potlesk./

Podpredsedníčka J. Blažejová:

Ďakujem. Ešte sa hlási s poznámkou poslanec Jiří
Hering.

Poslanec J. Hering:

Som krátkodobo poslancom Slovenskej národnej rady,
ale z doterajších rokovaní mám dojem, že záverečné slovo
na zasadnutí Slovenskej národnej rady má vždy člen komunis-
tickej strany.

/Potlesk./

Podpredsedníčka J. Blažejová:

Ďakujem. Dávam slovo podpredsedovi SNR pánovi Maje-
rovi.

Podpredseda J. Majer:

Dovoľte mi, aby som predovšetkým navrhol túto našu
diskusiu ukončiť.

Ako to vidím ja, na Slovensku sú doteraz dva obrov-
ské problémy a zdá sa mi, že teraz pristupuje tretí. Ten
prvý - to bolo vykupovanie tovarov na vnútornom trhu za-
hraničnými turistami. Minule nebolo dost času, aby pán
predseda číť vysvetlil, ako to vlastne bolo. Chcem to te-
raz napraviť. Je pravdou, že vláda ČSSR prijala opatrenia,

ale nie tak, ako ich navrhla slovenská vláda. Boli nedostatočné. Prejavuje sa to aj naďalej. Máme skúsenosti aj z prieskumu, ktorý vykonal Výbor SNR pre obchod, služby a dopravu. Dnes sme na Predsedníctve SNR prijali taký návrh, ktorý by hádam túto situáciu v priebehu týždňa zlepšil. Prosím a žiadam vládu Slovenskej republiky, menovite pána premiéra Čiču - keďže on je aj členom federálnej vlády, aby tieto požiadavky tvrdo presadzoval.

Druhý problém, ktorý vidím ako veľký, je národnostná otázka. Tiež sa tu už niekoľkokrát portraktovala. Navrhujem Slovenskej národnej rade a všetkým poslancom, aby sme prijali také usmernenie a takto to voľičom aj hovorili, že táto otázka musí byť vyriešená v ústave. Nezozbierajme žiadne politické a národnostné väšne teraz, pred slobodnými voľbami. To je môj návrh.

A pokiaľ ide o majetok, mám taký názor, že kto komu niečo zbral, nech mu to vráti. Ak niekomu soberiete pôdu alebo dom, do smrti vám to nezabudne. My takisto budeme musieť túto budovu asi vrátiť cirkvi, ktorej patrila. Ak sa dokončí náš parlament hore na hrade - predpokladám že to bude slovenský parlament, tak sa do neho nastahujeme a túto budovu odovzdáme.

Pokiaľ ide o majetok Komunistickej strany Československa, pretože ostatné strany nemajú taký majetok, ktorý by prinášal zisk, mám ten názor, že nikto nebude komunistom brať to, čo si zložili z vlastných členských príspevkov. Ale pokiaľ brali miliárdové dotácie každý rok a za tieto dotácie postavili zariadenia, ktoré im prinášajú zisky, na tie má nárok táto spoločnosť a tento národ.

Ďakujem za pozornosť.

/Potlesk./

Podpredsedníčka J. Blažejovi

Ďakujem pánovi podpredsedovi Majerovi.

Vážené poslankyne,

vážení poslanci,

program dnešnej schôdze Slovenskej národnej rady sme vyčerpali. Ďakujem vám za mimoriadne aktívnu účasť a vyhlasujem 23. schôdzu Slovenskej národnej rady za ukončenú.

/Schôdza ukončená o 18.50 hodina./

O B S A H

	Otvorenie a procedurálne otázky	str. 1
	Schválenie programu schôdze	str. 2
1.	<u>Otázky poslancov</u>	
	Poslanec J. Kúbel	str. 4
	Poslanec J. Paučo	str. 6
	Poslanec M. Grečný	str. 9
	Poslanec E. Hausdorf	str. 12
	Poslanec J. Bicko	str. 13
	Poslanec J. Dubníček	str. 15
	Poslanec I. Hudec	str. 16
	Poslanec J. Brilla	str. 18
	Poslanec V. Mináč	str. 21
	Poslankyňa E. Zámečníková	str. 23
	Poslanec J. Trepáč	str. 24
	Poslanec J. Prokeš	str. 25
	Poslanec J. Andel	str. 27
	Poslanec J. Bicko	str. 28
2.	<u>Návrh skupiny poslancov SNR na ústavný zákon SNR o počte poslan- cov SNR, o znení statusu poslancov národných výborov, SNR a vlády SR a o volebnom období SNR</u>	str. 29
	Poslanec B. Zala	str. 29
	R o z p r a v a	str. 31
	Poslanec I. Černogurský	str. 31
	Naslovanie o vládnom návrhu zákona	str. 32

3.	<u>Informácia prvého podpredsedu SNR</u> <u>J. Budaia o legislatívnych prípra-</u> <u>vách zriadenia Slovenskej komisie</u> <u>pre životné prostredie</u>	str. 33
	Prvý podpredseda J. Budaaj	str. 33
	Poslanec D. Dobrovodský	str. 35
	Podpredseda vlády SR V. Ondruš	str. 37
4.	<u>Návrh skupiny poslancov SNR na</u> <u>zákon SNR o voľbách do SNR</u>	str. 44
	Podpredseda SNR G. Zánzlón	str. 44
	Spoločný spravodajca výborov J. Bakiča	str. 48
	R o z p r a v a	str. 52
	Poslanec J. Mravík	str. 53.
	Podpredseda SNR J. Majer	str. 57
	Prvý podpredseda SNR J. Budaaj	str. 58
	Poslanec V. Volko	str. 59
	Poslanec B. Zala	str. 61
	Poslanec J. Vosček	str. 63
	Poslanec M. Fráček	str. 64
	Poslanec J. Dubníček	str. 65
	Poslanec I. Lupták	str. 66
	Poslanec J. Pirovits	str. 67
	Poslanec J. Bakiča	str. 68
	Poslankyňa K. Fabušová	str. 70
	Hlasovanie o návrhu zákona	str. 71
5.	<u>Návrh na zmeny v zložení výborov SNR</u>	str. 71
	Poslanec I. Čarnogurský	str. 72

6.	<u>Odpovede členov vlády SR na otázky poslancov</u>	str. 73
	Predseda vlády SR M. Čič	str. 74
	Minister školstva, mládeže a telesnej výchovy SR L. Kováč	str. 86
	Minister financií, cien a miezd SR M. Kováč	str. 88
	Podpredseda vlády SR A. Varga	str. 91
	Minister spravodlivosti SR I. Košťa	str. 92
	Minister vnútra a životného prostredia SR V. Mečiar	str. 96
	Prvý podpredseda SNR J. Budaľ	str. 100
7.	<u>Správa o činnosti Predsedníctva SNR za obdobie od 1. do 16. marca 1990</u>	str. 101
	Poslanec I. Čupťák	str. 102
8.	<u>Ozpráva k iným otázkam</u>	str. 103
	Poslanec J. Dubniček	str. 103
	Poslanec J. Hering	str. 105
	Poslanec E. Granec	str. 107
	Poslanec I. Čarnogurský	str. 111
	Poslanec P. Weiss	str. 114
	Minister financií, cien a miezd SR M. Kováč	str. 115
	Poslanec I. Čarnogurský	str. 115
	Predseda vlády SR M. Čič	str. 116
	Poslanec P. Weiss	str. 116
	Poslanec M. Gročňý	str. 116
	Poslanec I. Čupťák	str. 118
	Poslanec J. Krigovský	str. 119

Poslanec J. Bicko	str. 122
Poslanec G. Leco	str. 125
Poslankyňa D. Kulinová	str. 126
Poslanec J. Prokeš	str. 126
Poslanec J. Dubníček	str. 127
Poslankyňa D. Kulinová	str. 127
Poslanec M. Fráček	str. 127
Poslanec M. Maxon	str. 129
Prvý podpredseda SNR J. Budač	str. 130
Poslankyňa K. Fabušová	str. 132
Prvý podpredseda SNR J. Budač	str. 132
Poslanec P. Weiss	str. 132
Poslanec J. Hering	str. 135
Podpredseda SNR J. Majer	str. 135
Ukončenie schôdze	str. 137

P r í l o h y

Uznesenia prijaté na 23. schôdzi SNR

Vydavateľ: Kancelária Slovenskej národnej rady, Októbrové
námestie č. 12, Bratislava.

Náklad: 300 výtlačkov.